

শ্রী শ্রীশঙ্কৰদেৱ লাহিৰেৰী

০০১৪

অসমীয়া ৰামায়ণ—

অৰণ্য কাণ্ড ।

— ০ —

নতুন ভাঙৰণ
১৯৩০

৩ অমন্ত কন্দলি ভণিত ।

— ০ —

শ্রীবিষ্ণুৰাম তালুকদাৰৰ দ্বাৰা

সংগৃহীত ।

— ০ —

প্ৰকাশক,

এজেক্টিভ কোম্পানী ।

পোঃ আঃ বিহাবাৰী, আসাম ।

— ০ —

নতুন ভাঙৰণ ।

ডিব্ৰুগড়—সদাশিৰ বহুত-

শ্রীৰত্নেশ্বৰ চক্ৰবৰ্তীৰ দ্বাৰা ছাপা হ'ল ।

১৯৩০ ।

—প্রারম্ভ—

। প্রাক প্রস্ত

—০—

—০—

। প্রাক প্রস্ত প্রস্ত

। প্রাক

—০—

। প্রাক

। প্রাক প্রস্ত

। প্রাক প্রস্ত প্রস্ত

—০—

। প্রাক

—০—

। প্রাক প্রস্ত প্রস্ত

। প্রাক

অসমীয়া ৰামায়ণ—

অৰণ্য কাণ্ড ।

—0—

পদ ।

জয় জয় কৃষ্ণ ইষ্ট দেব মহত্তৰ ।
পৰম পুৰুষ পৰামাত্মা মহেশ্বৰ ॥
অচিন্ত্য মহিমা যাৰ অনন্ত শক্তি ।
তাহান চৰণে মোৰ সহস্ৰ প্ৰণতি ॥
তানে নাম ৰাম সৰ্বজন অভিৰাম ।
সদায়ে সাধন্তু ভকতৰ মনস্কাম ॥
অচিন্ত্য ঐশ্বৰ্য্য ৰূপ নৰ অবতাৰ ।
ৰামৰ চৰণে কোটী কোটী নমস্কাৰ ।
জয় বধু নন্দন শ্ৰীৰাম চন্দ্ৰ হৰি ।
ভকতৰ বাক্য ৰাধি বনবাস ফুৰি ॥
কৰিলা পবিত্ৰ বনভূমি সমস্তয় ।
যাহাৰ চৰণ সৰ্ব তীৰ্থৰ অন্বয় ॥

বধিলা বিৰাধ খৰ দুষণ ৰাক্ষস ।
 পৃথিবী উদ্ধাৰ কৰি প্ৰকাশিলা যশ ॥
 নাম মাত্ৰে কৰে যাৰ জগত উদ্ধাৰ ।
 হেনয় ৰামক কোটী কোটী নমস্কাৰ ॥
 জয় সীতা সতী মহালক্ষ্মী অবতাৰ ।
 অনসুয়া দেবী যাক দিলা অলঙ্কাৰ ॥
 ৰাৱণৰ ৰাক্যে যাৰ নটলিল মন ।
 ৰামতেসে প্ৰাণ যাৰ ৰহিলা চেতন ॥
 জয়তি লক্ষ্মণ মহা ৰামত ভকত ॥
 সদায় ৰামক যিটো তুষিলা বনত ॥
 সুৰ্পণখা ৰাক্ষসীক বিৰূপ কৰিলা ।
 ভকতৰ প্ৰিয় সাধি দুৰ্ভেক বধিলা ॥
 শূন্য নবনাৰী যত শ্ৰীৰাম চৰিত্ৰ ।
 অৰণ্য কাণ্ডৰ কথা পৰম পবিত্ৰ ॥
 আপুনি ঈশ্বৰ হুয়া দেখাইলা লোকত ।
 বিষয়ী লোকৰ দুখ আছে নানা মত ॥
 যাৱত নকৰে নৰে ৰামত ভকতি ।
 তাৱত নোপজে জ্ঞান শূন্যে সম্প্ৰতি ॥
 অহম্ময় মহা মোহ নেৰে জান তাৰে ।
 ঈশ্বৰ কৃষ্ণত ৰতি নোপজয় যাৰে ॥

কথায় কৰন্তু কৃষ্ণ দেবক বিদিত ।
 অপ্রয়াসে লগ পাবে আপোন হৃদিত ॥
 আত্মা ৰূপে আছা ভূমি সমস্ত ভূতত ।
 ভকতি নভৈলে নুহি কাহাতো বেকত ॥
 এহি জানি শুনা তান কথা অনুপাম ।
 শ্ৰৱন কাৰ্ত্তম কৰা তানে গুণ নাম ॥
 ৰাম নাম সমান স্তম্ভ নাহি আৰ ।
 অনন্ত কন্দলি কহে ৰামাৰ্ণ সাৰ ॥
 ভাগৱত সুমে আক কৰিলোঁ মিশ্ৰিত । } উপমা-
 যেন জাহ্নুবাৰ জল তুলনী সহিত ॥ }
 ভাগৱত ৰামাৰ্ণ কথাৰ সংবাদ । }
 যেন চিনি যুতে আতি মিলয় স্তম্ভাদ ॥ }
 মাধব কন্দলি আদি মহন্ত বিশেষ ।
 কথা বন্ধে ৰামাৰ্ণ ৰাচনা অশেষ ॥
 ময়ো লিখিবোহোঁ তাসম্ভাৰ অনুমতি ।
 কিন্তু প্ৰপঞ্চিয়া কিছু কহিবো ভকতি ॥
 দাক্ষাতে পৰম ব্ৰহ্ম ৰাম অবতাৰ ।
 নাম খাত্ৰে তৰে যাৰ সকল সংসাৰ ॥
 তাহান সামান্য কথা নুকচয় শোক ।
 এতেকে ভকতি বটোঁ নিৰিন্দবা মোক ॥

শ্ৰীৰামৰ পাৰক যে পূজি নিত্যানিত ।
 নন্দি গ্ৰামে বাজ্য পালি থাকিলা ভৰত ॥
 শত্ৰুঘন স্থিত ভৈলা অযোধ্যা নগৰে ।
 বামৰ আদেশে প্ৰজা পালন্তু সাদৰে ॥
 পূৰ্বৰ কালৰ মতে নাহিকে হৰিষ ।
 বামকেনে স্তম্ভি থাকন্তু অহৰ্শ ॥
 কেতিফণে বহি যাই চৈধ্যয় বৰিষ ।
 আসিবন্তু বাম দেখি লভিবো হৰিষ ॥
 কৌশল্যা স্তমিত্ৰা যত আছে বাজু মাৰ ।
 বামক স্তম্ভি সবে কান্দে দীৰ্ঘ বাৰ ॥
 কৃষ্ণ পক্ষে চন্দ্ৰ যেন প্ৰতি দিনে ক্ষণ ।
 পুত্ৰ শোকে সবাহানে তনু ভৈলা হীন ॥
 সীতা বাম লক্ষ্মণৰ কল্যাণক সাধি ।
 স্তমিত্ৰা কৌশল্যা থাকে বিষ্ণুক আৰাধি ॥
 শত্ৰুঘনে আশ্বাসিয়া শোক জুৰাবন্তু ।
 বামৰ চৰিত্ৰ যত শুনিয়া থাকন্তু ॥
 আনে যত বৰ নাৰী বামক স্তম্ভি ।
 বামৰ কল্যান সাধে সদা ধৰ্ম্ম ধৰি ॥
 বাম কথা শুনিয়া তেজয় দুখ শোক ।
 বামৰ চৰিত্ৰ কহোঁ ইকথা থাকোক ॥

ভবত গৈলন্ত য়েবে বামক তেজিয়া ।
 থাকিলন্ত প্ৰভু বাম শোকাকুল হুয়া ॥
 সাতায়ো লক্ষ্মণ সমে চিত্ৰকুট বনে ।
 কতো দিন আছে প্ৰভু সস্থ নাহি মনে ॥
 লক্ষ্মণক সম্বোধি বুলিলা বয়ুনাথ ।
 ধৰিবে নোৱাৰোঁ চিত কৰে উতপাত ।
 ভবত ভয়াই আসি মহা দুখ দিলা ।
 নুমাইবাৰ অগ্নি যেন পুনশ্চ জ্বলিলা ॥
 আমাকু স্তম্ভি তান স্থখ শান্তি নাই ।
 পুনুৰপি খেদি যোনো আসে এহিঠাই ॥
 সকল ভক্তক মোৰ দিলে আসি দুখ ।
 ভকতৰ দুখ দেখি পোৰে মোৰ বুক ॥
 আসি পাৰে নতু যাৰে ভবত ভয়াই ।
 তাৰে আক ছাড়ি দূৰ দেশে লঙু ঠাই ॥
 এহি হোক বুলি আগে চলিলা লক্ষ্মণ ।
 পাছত চলিলা বাম বয়ুৰ নন্দন ॥
 মাজত চলিলা লাসে লানে সীতা সতী ।
 চিত্ৰকুট তেজি হৰি যান্ত আন ভিত্তি ॥
 নদী নদ গহন বিষম বন দেশ ।
 দল বিল এড়াইলন্ত নিকুঞ্জ অশেষ ॥

অপ্রয়াসে যান্ত বাম প্রভু হৃষি কেশ ।
 দণ্ডকা বনত যাই ভৈলন্ত প্রবেশ ॥
 প্রথমতে পাইলা অত্রি ঋষি আশান ।
 প্রণামিলা ঋষিক তিনিয়ে বহুমান ॥
 দেখিয়া ঋষিৰ ভৈলা হৃষি অশেষ ।
 সাক্ষাতে ঈর্ষৰ মোৰ আশ্রমে প্রবেশ ॥
 আজিসে আশ্রম ভৈল মোহোৰ সাকল ।
 দেখিলো বামৰ দুই চৰণ কমল ॥
 ফলে জলে বামক পূজিলা বিধিবতে ।
 সাদৰি কুণল পুছিলন্ত ব্রহ্মস্থতে ॥
 আপোনাৰ কথা বামে ঋষিত কহিলা ।
 অন্তেস পুৰক ঋষি সীতাক পোশলা ॥
 অত্রিৰ ঘৰনী অনুশুৰা তান নাম ।
 কৰ্দম নন্দিনী কপে গুণে অনুপাম ॥
 দত্তাত্ৰেয় দুৰ্বাসা চন্দ্রৰ তেহো মাৰ ।
 বিষ্ণুত ভকত পতিব্রতা শুদ্ধভাৰ ॥
 দেখিলন্ত সীতা যাই প্রদল্ল বদনে ।
 প্রণামিলা অনশুৰা দেবীৰ চৰণে ॥
 সীতাক দেখিয়া তান মহাবঙ্গ মন ।
 আগবাঢ়ি আপুনিয়ে দিলন্ত আশন ॥

পুছিল চন্দ্ৰৰ মাতা প্ৰসন্ন বদনে ।
 বামৰ লগত কেনে আসি ভৈলা বনে ।
 বনবাসী ভৈলা বাম বাপৰ আদেশে ।
 তুমি কেনে নথাকিলা শাস্ত্ৰেৰ পাশে ॥
 দাক্ষণ বনত মাৰ বৰদুখ পাইবা ।
 ফলমূল ভৃঞ্জি তৃণ শয্যাতে স্থতিবা ॥
 আতি স্নকোমলী নাৰী সৰ্ব্ব স্নলক্ষণী ।
 দাক্ষণ কণ্টকে মাৰ ভ্ৰমিছা কৈনামি ॥
 সীতায়ৈ বোলন্ত মাৰ কেনে বোলাহেন ।
 জগতে বিদিত তুমি শান্তি কন্যা যেন ॥
 স্বামীৰ সঙ্গ তেজিয়া শান্তিৰ কোন স্থখ ।
 যত দুখ হৰে সবে দেখি স্বামী মুখ ॥
 মিছা গৃহবাস স্থখ আত কাৰ্য্য নাই ।
 স্বামীত ভকতি কৰি স্বৰ্গ স্থখ পাই ॥
 তুমি কি নজানা মোৰ স্বামী যেন বাম ।
 সাক্ষাত ঈশ্বৰ গুণে অনুপাম ॥
 তান সেবা তেজিয়া থাকিবো গৃহস্থখে ।
 হেন কিবচন আই আনে তবু মুখে ।
 সত্যবন্ত বমণী গায়ত্ৰী যেন সতী ।
 চন্দ্ৰৰ ৰোহিণী বশিষ্ঠৰ অৰুন্ধতী ॥

অত্ৰিপত্নী তুমি যেন শিবৰ পাৰ্শ্বতী ।
 আমিয়েো বামৰ নেহিমত ভাৰ্য্যা সতী ॥
 তোমৰা সবৰ যেন স্বামী মুখ্যদেৱ ।
 আমাৰো বামত পৰে দেবনাহি কেৱ ॥
 শাস্ত্ৰ স্বশুৰ বাপ মাৰ বন্ধু ভাট ।
 সতীৰ স্বামীত পৰে কেৰো ইচ্ছ নাই ॥
 বামেসে জীবন মোৰ বামেসে ভূষণ ।
 স্বৰ্গত অধিক বাম সঙ্গে মোৰ বন ॥
 তুচ্ছ ভৈলা অনশুৰা সীতাৰ বচনে ।
 গ্ৰীবাত সাবটি আলিঙ্গিলা বঙ্গমনে ॥
 দিলন্ত সীতাক আপোনাৰ কণ্ঠহাৰ ।
 পিঙ্কাইলন্ত আপুনি বত্ৰিশ অলঙ্কাৰ ॥
 পতিব্ৰতা নাৰীত মোহোৰ অনুৰাগ ।
 বোলে চন্দ্ৰমাতা সীতা মোত বৰ মাগ ॥
 সীতায়ৈ বোলন্ত মাৰ চাহিয়া হৰিষে ।
 এতেকে লভিলো বৰ তোমাত নিঃশেষে ॥
 অনশুৰা বোলন্ত দিলোঁ যে অলঙ্কাৰ ।
 গন্ধ চন্দন তোৰ নুগুচোক গাৰব ।
 দিলোঁবৰ নুগুচোক সদায়ে যৌবন ।
 বামেসমে মহা স্থখে কৰিবি বমণ ॥

আৰো পুছাঁ শুনি আছোঁ পৰম সুন্দৰ ।
 কহিও কিমতে ভৈল তযু স্বয়ম্বৰ ॥
 যি মতে লভিলা স্বামী বাম বয়ুপতি ।
 শুনিচোঁ পাবিত্ৰ কথা কহিওক সতী ॥
 হেন শুনি বুলিলন্ত জানকী গোসানী ।
 উৎপাত্ত কালৰ পৰা শুনিয়ো কাহিনী ॥
 বাপ মোৰ মহাৰাজা মিথিলা নগৰে ।
 বিষ্ণুত ভকত তাক্স জানে সুৰাসুৰে ॥
 অপুত্ৰক ছিল পিতা মনে স্বস্থ নাই ।
 পাছে মহা মুনিগণ ফুৰে তাক্স চাই ॥
 এক দিনা আকাশক মাথা তুলি চাইলা ।
 ত্ৰৈলোক্য সুন্দৰী এক কন্যা দেখা পাইলা ॥
 নামত মেনকা তেহোঁ দেব অপেশ্বৰা ।
 ৰূপে গুণে অনুপমা জগৎ মনোহৰা ॥
 দেখিয়া বাপৰ বৰ বাঢ়ি গৈলা মন ।
 বিমৰিষি তথাতে আছিল কতোক্ষণ ॥
 আকাশী বচন পাছে ভৈলা নেহি খানে ।
 দেবে মিলাইলেক ৰাজা তোমাৰ কল্যাণে ॥
 হাল ভূমি বাহিয়োক যজ্ঞৰ নিমিত্তে ।
 ইহান সদৃশ ভূমি লভিবা অলপতে ॥

এহি শুনি কোঁতুকে জনক বঙ্গ কৰি ।
 যজ্ঞ ভূমি বাহিলন্ত হাতে হাল ধৰি ॥
 শুন্যোক মহা সতী মোহোৰ যুগ্ধতি ।
 পৃথিবীৰ হন্তে ভৈলো শিৰলত উৎপত্তি ॥
 ধূলিয়ে ধূসৰ মই কৰোঁহোঁ ঘঞ্চাল ।
 দোখি মহা বিস্ময় ভৈলন্ত মহাপাল ॥
 কোলাত কৰিয়া মহাদৈব আগে গেল ।
 শিৰলত উপজিলো সীতা নাম থৈল ॥
 জনক বাজাৰ যত মুখ্য পটেশ্বৰী ।
 জীৱ বুলি সবে মোক তুলিলা সদৰি ॥
 মহাসুখে বৰ ভৈলোঁ তাসম্বাৰ থানে ।
 মোহোত বাসনা শত পুত্ৰৰ সমানে ॥
 শুক্লপক্ষে নিতে যেন বাঢ়ে চন্দ্ৰ কলা ।
 ত্ৰৈলোক্য মোহিনী মট ভৈলোঁ বৰ বালা ॥
 বৰ নপাই মোহৰ সদৃশ ছুখ মন ।
 বাপে বৰ বিচাৰ কৰয় মনে মন ॥
 চিন্তায়ে বাপৰ ক্ষণ ভৈল কলেবৰ ।
 বিমৰিষি মোহোৰ বিহিলা স্বয়ম্বৰ ॥
 পূৰ্ব্ব কালে যজ্ঞ কৰিলেক মোৰবাপে ।
 তুচ্ছ ছয়া মহাদেবে দিলা ঘোৰ চাপে ॥

বজ্ৰ লোহাৰ চাপ দেখি লাগে ভয় ।
 আসি যেহি বীৰে তাক ভাঙ্গিতে পাৰয় ॥
 বুলিলো নিশ্চয় সেহি লভিবে সীতাক ।
 দূত পঠাইলন্তু ৰাজাগণ আনিবাক ॥
 যত মহাৰাজা আছে পৃথিবী মণ্ডলে ।
 মিথিলাক আসি ভৈলা চতুৰঙ্গ দলে ॥
 সমস্তকে পিতৃ তুঘিলন্তু অন্ন পানে ।
 বসিলেক যত ৰাজা বহল আথানে ॥
 অসম্ভব ধনু বহুলোকে তুলি লৈলা ।
 শঙ্কৰৰ চাপ সবাহানে আগে থৈলা ॥
 পাছে পিতৃ সবাকে বুলিলা মূহুবাণি ।
 সবে আসি ভৈলা সীতা সয়ম্বৰ শূনি ।
 এহিধনু খান যদি পাৰা ভাঙ্গিবাক ।
 সেহি মোৰ জোঁৰাই সীতা ভজিবেক তাক ॥
 শূনি কম্পি গৈলা অল্প বালীৰাজা মানে ।
 বববৰ ৰাজা যত উঠিলা তেখনে ॥
 ধনুক প্ৰণামি সবে চাপিল সন্মিত ।
 আচোক ভাঙ্গিব ধনু দেখি ভয় ভীত ॥
 হাতে পদ্মমালা ধৰি মই আছো বসি ।
 সভাক প্ৰকাশি যেন পূৰ্ণিমাৰ শশী ॥

মোৰ ৰূপ দেখি ৰাজা গগ ভৈলা ভোল ।
 নিশব্দ সভা নাই বাঢ়ভণ্ড বোল ॥
 যতোক নৃপতি গগে ধনুক ধৰিলা ।
 আচোক ভাঙ্গিবে গুণ দিতে নপাৰিলা ॥
 কৰে হাহাকাৰ ৰাজা গগ মোহ ছই ।
 কোহোঁ বোলে ৰাজাক বোলো কোন মুই ॥ ✓
 পাইলেক প্ৰয়াস সুলকিল কেশ পাশ ।
 মোক চাই ৰাজা গগে তেজন্তু নিশ্বাস ॥
 বাপৰ বিষাদ ভৈলা নাহি বঙ্গ ঢঙ্গ ।
 হৰি হৰি বিধি সয়ম্বৰ ভৈলা ভঙ্গ ॥
 শূনা অনশুৰা সতী কহিবো তোমাত ।
 যেন মতে স্বামী ভৈলা বাম বঘুনাথ ॥
 শূনা সভাসদ পুণ্য কথা বামাৰণ ।
 শ্ৰবণতে হৰে মহা পাতক নাশন ॥
 দেব ঋষি পত্নী অনশুৰা মহাসতী ।
 বামৰ চৰিত্ৰ শূনিবাক মহাৰতি ॥
 ঈশ্বৰৰ কথাতেসে মতি মহন্তৰ ।
 শূনয় পঢ়য় আক কহে নিবন্তৰ ॥
 ধৰ্ম্ম অৰ্থ কাম মোক্ষ পুৰুষাৰ্থ চাৰি ।
 শ্ৰবণতে সাধে মাধৱত ভক্তি কৰি ॥

হেন জানি শুনা নব বাৰ আছে বুদ্ধি ।
 কৃষ্ণ কথা শুনিলেগে চিত্তহোৰে শুদ্ধি ॥
 অনন্ত কন্দলি কহে এৰা আন কাম ।
 খণ্ডোক পাতেক ডাকি বোলা বাম বাম ॥

— ০ —

দুলডি ।

বিশ্বা মিত্ৰ আদি, ঋষিগণে যজ্ঞ,
 কৰিবাক নপাৰন্ত ।
 আৰম্ভিলে মাত্ৰে, বাক্ষসে বিনাশে,
 পাছে হেন শুনিলন্ত ॥
 পৰম পুৰুষ, বাম অবতাৰ,
 নৃপ দশৰথ ঘৰে ।
 পাছে ঋষি যাই, বামক মাগিল,
 যজ্ঞ বাখিবাব তৰে ॥
 বাম লক্ষ্মণক, দিলন্ত পঠাই,
 দশৰথ ধৰ্ম্ম মতি ।
 পথত বিষম, তাৰকা বাক্ষসী,
 বধিলন্ত বযুপতি ॥

জনক নন্দিনী,   সীতা সুবদনী,

ভৈলা তাম স্বয়ম্বৰি ॥

সেহি স্থানে যাঈ,   বামক বিবাহ,

কৰাওঁ সবে যত্নঃ কৰি ॥

সীতায়ৈ বোলন্তু,   শূনা অনশুবা,

কি কৈবো সিটো আনন্দ ।

তাৰাৰ মাৰাত,   উদিত ভৈলন্তু,

ৰামে যেন পূৰ্ণ চন্দ্ৰ ॥

✓ দুৰ্বাদল শ্যাম,   তনু অনুপাম, ✓

শোভে মহা পীত বাস ।

প্রফুল্ল কমল,   নয়ন যুগল,

যুখে জ্বলে অল্প হাস ॥

বলিত বৰ্তুল,   জ্বলেভুজ যুগ,

হৃদয় মহা বিশাল ।

কীৰ্তি কুণ্ডল,   কৰে জ্বলমল,

প্রসন্ন চাক কপাল ॥

চৰণ যুগল,   বঞ্জে মহীতল,

যেন নবপদ্ম কোষ ।

কোটি কামদেবে,   ওচৰ নপাৰে,

দেখিয়া ভৈলোঁ সন্তোষ ॥

শিবে দিয়া চন্ডু, মহাধনু খণ্ড,
আক যি ভাঙ্গিতে পাৰে ।

তাহাক্কে সে সীতা, আপুনি বৰিব,
শুনি আছে স্ৰবাস্ৰবে ॥

মহা বাজা গণে, আছোক ভাঙ্গিবে,
নোৰাৰিলা গুণ দিতে ।

এহি ধনু খণ্ড, ভাঙ্গন্তোক বামে,
সীতাক দিবো নিশ্চিত ॥

পিতৃৰ বচন, শুনি মোৰ মন,
বিচাট কৰে অধিক ।

দাকণ লোহাৰ, ধনু ভাঙ্গিবাক,
প্ৰভুক বোলন্ত কিক ॥

বজ্ৰৰ সদৃশ, কঠিন ধনুক,
নোৰাৰিলে কেহোঁ যাক ।

মধুৰ কুন্তি, প্ৰভু বধুপতি,
কিমতে ভাঙ্গিবে তাক ॥

বুলিলোঁ পিতাক, নলাগে ভাঙ্গিতে,
ইহাক বৰিবো আমি ।

বিখ্যামিত্ৰে পাছে, বামক বুলিলা,
ধনু ভাঙ্গিযোক স্বামী ॥

ছবি ।

ঋষি বচন পালি, প্রভু বঙ্গে গৈলা চলি,
 হান্ফলি ধবিলা ধনুখণ্ড ।
 নিমিষেকে দিল জোব, যেন মহাহস্তী ঘোব,
 লীলায়ে ভাঙ্গিলা ইক্ষু দণ্ড ॥
 শব্দগোট উঠলিল, ত্রিভুবন চমকি,
 ব্রহ্মাণ্ড লড়িলা কটাহ ।
 সর্বলোকে জঁইগৈল কতো বেলি থিব ভৈল
 তেবে মোব মিলিল উৎসাহ ॥
 পিতৃক আগতকবি, হাতে পদ্ম মালা ধবি,
 প্রভুব পাশক গৈলোঁ চলি ।
 পদ্মমালা দিয়া গলে, চরণ কমল মূলে,
 প্রণাম কবিলোঁ স্বামী বুলি ॥
 প্রভু মোক আশ্বাসিয়া, ধবিলন্ত সাবটিয়া,
 পূর্ণ ভৈল মোব মনোবথ ।
 দেখি পাছে বাজা গণ, কবিলন্ত ঘোব বণ,
 বামে জিনি খেদিল সমস্ত ॥

দশবথ শশুবক, পিতৃ মোৰ নিয়াইলন্ত,
 ভৈলা মহা মাঙ্গল্য উৎসাহ ।

পিতৃপাছে বিধিবতে, ৰাজ্য ভাৰ সমৰ্পি যে,
 দিলা মোক ৰামত বিবাহ ॥

বহিনী উষ্ণিলা নাম, ৰূপে গুণে অনুপাম,
 লক্ষ্মণত পিতৃ বিহাদিলা ।

পাছে দিব্য বথে ছড়ি, আসন্তে অযোধ্যা পুৰি
 পশুৰামে পথক ভেঙিলা ॥

তাহান স্বৰ্গৰ পন্থ, প্ৰভু ৰামে ছেদিলন্ত,
 আশংসিয়া গৈলা লাজ পাই ।

পাছে মহা কোতুহলে, স্তম্ভলে সমদলে,
 প্ৰবেশিলা অযোধ্যাত যাই ॥

যত মহা দিব্যভোগ, স্বামী সঙ্গ্ৰে ভুঞ্জিলোহো,
 তাক কিবা কহিবাক লাগে ।

ৰামচন্দ্ৰ হেন স্বামী, সেবিবাক পাইলো আমি,
 কতবা জন্মৰ পূণ্যভাগে ॥

কেকৈয় শাশুব হন্তে, প্ৰভু বনবাসে আইলা,
 তথাপিতো নাই মোৰ দুখ ।

স্বৰ্গত অধিক মোৰ, বনতে জানিবা স্তম্ভ,
 দেখোঁ নিতে বান্ধবৰ মুখ ॥

পদ ।

কতোদূৰ যাতে যবে আছা প্ৰভুৰাম ।
 আশ্ৰমেক পাইলা ববি মণ্ডল উপাম ॥
 তৃপ্তি ভৈলন্ত সীতা শ্ৰীৰাম লক্ষ্মণ ।
 সদা বেদধ্বনি তাত কৰে ঋষিগণ ॥
 বামক দেখিয়া মুনিগণ বঙ্গ ভৈলা ।
 চতুৰ্দ্দিশে বেৰি যাই আশংসা কৰিলা ॥
 প্ৰশংসা বচনে বুলিলন্ত স্তুতি বাক ।
 কৰিলা পবিত্ৰ প্ৰভু আসিয়া আমাক ॥
 বামে বুলিলন্ত হাসি শুনা সবে ঋষি ।
 কৰিয়ে নিৰ্ভয়ে তপ এহিবনে পশি ॥
 বাক্ষস কৰিবো ক্ষয় এহিবনে বসি ।
 ঘোৰ অন্ধকাৰ যেন হবে পূৰ্ণ শশী ॥
 ঋষিগণ সমে বাত্ৰি বন্ধি সিঠাৱত ।
 ঋষিক নিৰ্ভয় দিয়া চলে প্ৰভাতত ॥
 হাতে শৰ ধনু গাৰে সন্নাহা ছড়াইলা ।
 মধ্য কৰি সীতাক গহন বন পাইলা ॥
 বনে বনে ভ্ৰমন্ত যে শ্ৰীৰাম লক্ষ্মণ ।
 বিকট বাক্ষস গোট পাইলা দৰিষণ ॥

নাম তাৰ বিৰাধ পৰ্বত নম দেখি ।
 মঙ্গল গ্ৰহৰ বৰ্ণ বঙ্গা দুই আঁখি ॥
 নাকগোট বেঙ্গা যে কুলা হেন কাণ ।
 লহ লহ জিহ্বা মুখ অগনি সমান ॥
 আঙ্গাৰৰ বৰ্ণ গাৰে অগ্নিশিখা কেশ ।
 দশন ত্ৰিশূল সম বদন কুবেশ ॥
 গিৰিশৃঙ্গ সম শিব গোট খুলন্তৰ ।
 তাৰ রূপ দেখি সীতা পাইলা বৰ ডৰ ॥
 আঠগোট সিংহ সিটো মাৰিয়া লৈলেক ।
 হস্তী গোট মাথা কাটি তথাতে থৈলেক ॥
 খানিতেক গৈয়া বাঘ গোট মাৰি খাইলা ।
 কৰ্ধিৰে সহিতে তাৰ চৰ্ম্মক পিন্ধিলা ॥
 ঋষি সব মাৰিয়া ভুঞ্জয় প্রতি দিনে ।
 নিৰ্ভয়ে ভ্ৰময় দুৰ্ঘ দণ্ডকৰ বনে ॥
 বাম লক্ষ্মণ সীতা তিনিকো দেখিলা ।
 মহা ভয়ঙ্কৰ সিটো নাদক তেজিলা ॥
 বিৰাধে পাইলেক বুলি পলাই সব ঋষি ।
 দুই ভাইৰ মাজে সীতা আছন্ত তবাসি ॥
 দুৰ্ভয় বিৰাধ যেন চিলে চাম্প দিলা ।
 সীতাক কোলাত লৈয়া গগণে চলিলা ॥

ৰাক্ষসৰ অঙ্গত জ্বলন্ত সীতা সতী ।
 অঞ্জন পৰ্বতে যেন মাণিকৰ কান্তি ॥
 গোসানী যে স্বৰ্ণ বিৰাধ ভৈলা কাঁচ ।
 অকাঠুৰা কাঠে যেন কল্পতৰু গাছ ॥
 নিশ্বাসৰ কাল মেঘ সীতা যেন তাৰা ।
 আঙ্গাৰৰ মাজে যেন অগ্নিৰ বিকাৰ ॥
 হাসিয়া বোলন্ত দুখে আকাশত বসি ।
 কোথেৰ টেণ্টন দুই ভৈলিহি তপসী ॥
 হাতে শৰ ধনু দেখো লগত সুন্দৰী ।
 আন তপসীৰ ভিক্ষা ফুৰা ছন্ন কৰি ॥
 বন্ধ পৰিধান জট পটল শিৰত ।
 ত্ৰৈলোক্য মোহিণী কন্যা দুইহান লগত ॥
 ধৰ্ম্ম বিঘাতিক দেখিবাক নুহি যোগ ।
 তোৰা দুইক মাৰি কন্যা কৰোঁ উপভোগ ॥
 দেখহ ত্ৰিশূল ধৰি আছোঁ বিদ্য মান ।
 তোৰা দুইক মাৰি কৰো কধিবক পান ॥
 আৰাধিলো ব্ৰহ্মাক আমাক দিলা বৰ ।
 তোৰা হেন লক্ষকক নাহি মোৰ ডৰ ॥
 এহি বুলি বিৰাধ পৰম বঙ্গমন ।
 শূনি আছোঁ এহেন্তেসে ৰাম সনাতন ॥

মাৰোঁ আন শৰে মোৰ পাপ হোক অন্ত ।
 এহি বুলি তাক খঙ্গ তোলাইবে লৈলন্ত ॥
 ক্ৰোধে বিৰোধে বোলে দৰ্পে খৰ্ব্ব বাণি ।
 দুৰ্ব্বাৰ বিৰোধ মোক নজানয় কোনি ॥
 শূলে হানি তোৰা দুইক পেশোঁ যমঘৰ ।
 পৰ নাৰী হৰি নেস বনৰ ভিতৰ ॥
 পৰ নাৰী হৰি নেস আতি বৰ বঙ্গে ।
 দুইবো প্ৰাণ যাইবে এই সুন্দৰাৰ সঙ্গে ॥
 বান্ধসৰ মনুষ্য জানিবা নিক্ক ভক্ষ্য ।
 তোৰা দুইক জিনিবাক নাহিকে অশক্য ॥
 বিৰোধৰ দুৰ্ব্বাৰ বচন হেন শুনি ।
 বামেয়ো সীতাক স্নেহে মোহ ভৈলা জেনি ॥
 সম্বোধি বোলন্ত বামে কেন ধৰাঁ জীৱ ।
 বান্ধসৰ কোলে জ্বলে জনকৰ জীৱ ॥
 বাঘে যেন ধৰিলে হৰিণী ভৈলা ভয় ।
 হা বান্ধে কিনো আতি ভৈলা বিপজ্জয় ॥
 খঞ্জন নয়নী পূৰ্ণ চন্দ্ৰমা বদনো ।
 জনক ৰাজাৰ নিজ কুলৰ নন্দিনী ॥
 দশৰথ নৃপতিৰ প্ৰথম বহাৰী ।
 পূৰ্ণচন্দ্ৰ গ্ৰাসিলেক যেন বাহু ধৰি ॥

ৰাম লক্ষ্মণ দুইভাইৰ বিদ্য মানি ।
 সীতাৰ এতক তৈলা জীও কোন গুণে ॥
 প্ৰাণ তেজো কেকৈৰ পুৰ্বক মনোৰথ ।
 আবে অকণ্টকা ৰাজ্য ভুঞ্জোক ভৰত ॥
 কৌশল্যায় দশৰথে কৰিলা কাকুতি ।
 নপাৰিলা পলটাইতে ততু তাইৰ মতি ॥
 মৰিবাক লাগি পঠাইলেক ঘোৰ বন ।
 দীতাৰ বিপত্তি দেখি কিধৰোঁ জীৱন ॥
 হেন শুনি হাত জোড়ে বোলন্ত লক্ষ্মণ ।
 মন্যু পৰিহৰি প্ৰভু থিৰ কৰা মন ॥
 মই ভৃত্য থাকন্তে তোমাৰ কাক ডৰ ।
 ত্ৰিভুবন মৰ্দিবাক পাবোঁ একেশ্বৰ ॥
 আজ্ঞা দিয়ো মোক হেন বিৰাধক মাৰোঁ ।
 ভৰতৰ মান্য যত ৰক্ষসতে সাৰো ॥
 সীতামে কান্দন্ত ৰাম লক্ষ্মণক চাই ।
 হৰি হৰি বিধি কিনো কৰিলি বিলাই ॥
 হেন দেখি লক্ষ্মণৰ ক্ৰোধ উপজিল ।
 ধনুক টকাৰ কৰি পৃথিবী পূৰিল ॥
 ৰামে সন্ধুক্ষণ ছয়া বোলে লক্ষ্মণক ।
 মোহোক বিস্তৰ নিন্দা লগাই আছে শোক ॥

মোৰ বিদ্য মানো জানকীক নিলে হৰি ।
 তুমি থাকা মই আক মাৰোঁ মান সাৰি ॥
 এহি বুলি বামচন্দ্র তুলিলন্ত হাস ।
 শুনবে বিবাদ তই ভৈলি সৰ্বনাশ ॥
 ঋষি সব ভুঞ্জি তই ভৈলি মহা মল্ল ।
 তোক মাৰি গুচাওঁ ঘোৰ হৃদয়ৰ শাল ॥
 মই যম জীৱন্তে সাতাক তই খাইবি ।
 যতোক কৰিলি পাপী তাৰ ফল পাইবি ॥
 ছয়া মৃগ যোকাস সিংহক খৰ্ব্ব বুলি ।
 আপুনিবে মৰিলি গৰল বিষ খাইলি ॥
 সিংহৰ ভাৰ্য্যাক তই শৃগালে বাঞ্চস ।
 আপোনাৰ মৰণক আপুনি সাঞ্চস ॥
 মই বিদ্যমানো জানকীক হৰি নেস ।
 শৃগালে যেহেন সিংহক কৰে উপহাস ॥
 এহি বুলি ক্ৰোধে ধনু ধৰিলা বাঘৰে ।
 সাত গোটা নৰাচ জুৰিলা গুণে তাৰে ॥
 কৰ্ণমানে ধনু টানি ছানি মহা বলী ।
 হত ভৈলা বুলি হাসিলন্ত খল খলি ॥
 হৃদয়ত পৰি পিঠি ফুটি বাজ ভৈলা ।
 বিজুলি ছটকে যেন বাণ ছুটি গৈলা ॥

বামৰ প্ৰহাৰে নিশাচৰে ছোট পাইল ।
 অন্তকালে যমে যেন বিৰাধ কিটাইল ॥
 আঠগোটা সিংহ খঙ্গে আছাড়ি পেছলাইলা ।
 ত্ৰিশূল সম্মুখ কৰি লক্ষ্মণক ধাইলা ॥
 প্ৰলয়ৰ মেঘে যেন তেজিলা আটাস ।
 যত বন বাসী ঋষি ভৈলা মহা ত্ৰাস ॥
 লক্ষ্মণক হানিলেক মাৰেঁ। আজি বুলি ।
 ইন্দ্ৰৰ কুল্লিস যেন বেপে আসে চলি ॥
 দেখিৰামে হানিলা সাক্ষাতে যম দণ্ড ।
 খুবপতি শৰে শূল ভৈলা খণ্ড খণ্ড ॥
 লক্ষ্মণ ভাতৃক বামে আপনি ৰাখিল ।
 সূৰ্ণ পুণ্ডিখয়া শৰ পুনছ হানিল ॥
 বিৰাধৰ হৃদয়ত সন্ধানে ভেদিল ।
 সোতাক ভূমিত থৈয়া ৰাক্ষস পৰিল ॥
 পৃথিবী কাষ্পান্তে যেন পৰ্বত কাষ্পয় ।
 মুখৰ কধিৰ গেক ধাৰে নিজৰয় ॥
 বামক প্ৰগাম কাৰি বিনান্ত বিৰাধ ।
 পূৰ্ব কথা কহো গোসাই এৰা অপৰাধ ॥
 আছিলো গন্ধৰ্ব কুব্ৰৰ অনুচৰ ।
 নামত তম্বক তাক সেবিলো বিস্তৰ ॥

শুনিয়েক বাম তুমি জগত ঈশ্বৰ ।
 তাহান শাপত মহি ভৈলোঁ নিশাচৰ ॥
 ইন্দ্রৰ হৃন্দৰী অপেশ্বৰা বস্ত্ৰা নাম ।
 তান সঙ্গে মোহোৰ মিলিলা বৰ কাম ॥
 তান সঙ্গে ক্ৰিড়া কৰি আছোঁ চিৰকাল ।
 সেৱাত নেদেখি কোপিলন্তু দিগপাল ॥
 কুব্ৰেৰ প্ৰভুৱে শাপ দিলা কোপ মনে ।
 নিশাচৰ হুয়া থাক দণ্ডকাৰ বনে ॥
 দশৰথ ঘৰে বাম হৈবে অবতাৰ ।
 সাক্ষাত ঈশ্বৰ নাম লৈলে তৰিবাৰ ॥
 তাহান হাতত তোৰ হৈবেক মৰণ ।
 তৈসানিসে হৈবে তোৰ পাপ বিমোচন ॥
 নিশাচৰ হুয়া হিংসা কৰ চিৰকাল ।
 পৰম পাতকী ভৈলোঁ জগতৰ শাল ॥
 পূৰ্ব কথা চিন্তে লৈলোঁ তবু দৰশনে ।
 কৰিলোঁ দাক্ষণ দোষ এহিসে কাৰণে ॥
 দোষ নকাৰলে মোক নামাৰিবা বাম ।
 এহি গুণি আচৰিলোঁ মহা মন্দ কাম ॥
 এবে তবু শৰে পৰি মুকুতিক পাইলোঁ ।
 মাতৃ বুলি সীতাক নমাইয়া হেৰা থৈলোঁ ॥

ভকত বৎসল বাম কৰা মোক দয়া ।
 চিত্তা সাজি দহিয়ো মোহোৰ ইটো কায়া ॥
 কৰিলোঁ কাতৰ বাপ ক্ষেমা কৰিওক ।
 জগত পবিত্ৰ প্ৰভু বশস্যা থাকোঁক ॥
 ভকত বৎসল বাম তাতে তুচ্ছ ভৈলা ।
 কাষ্ঠ আনিবাক লাগি লক্ষ্মণক আদেশিলা ॥
 চিত্তা সাজি লক্ষ্মণে দহিলা বিৰাধক ।
 দিব্য ৰূপ ধৰি গৈলা উত্তম স্বৰ্গক ॥
 জগত পবিত্ৰ বাম নাম গুণ গাই ।
 পুত্ৰ ভাৰ্যা সমে যাই ভৈলা এক ঠাই ॥
 সাতাক পাইলন্তু প্ৰভু আনন্দ মিলিলা ।
 জিলোঁ প্ৰাণেশ্বৰী বুলি আলঙ্গি ধৰিলা ॥
 সীতাৰ মণ্ডিলা দুঃখ দেখি বাম মুখ ।
 কটোক্ষণে থিত ভৈলা লভি মহা সুখ ॥
 বামে বোলন্তু এথা ৰাক্ষস অবশেষ ।
 সীতাৰ নিৰ্ভয় হেতু চলোঁ অণন দেশ ॥
 লক্ষ্মণে সহিতে প্ৰভু তেখনে উঠিলা ।
 সৰভঙ্গ ধাৰিৰ আশ্ৰম যাই পাইলা ॥
 অদভুত দেখিলন্তু কতোদূৰে বহি ।
 ধবল ছত্ৰেক যেন পূৰ্ণিমাৰ শশী ॥

সালঙ্কাৰ পুৰুষক দেখি জ্যোতিৰ্ময় ।
 জ্বলন্তে আছয় পাৰে ভূমি নুচুবয় ॥
 দিব্য চাৰি হয় বথ আছে কতোদূৰে ।
 দুই দিব্যনাৰী টোলে ধৰল চামৰে ॥
 দেবেতুতি বোলয় গন্ধৰ্বৰ্ণ গাবেগীত ।
 লক্ষ্মণক চাই বামে বুলিলা তহিত ॥
 হৰিদ্রাৰ বৰ্ণ দেখা এহে দেব বাজ ।
 সীতাক বাখিব তুমি বুজি আছোকাজ ॥
 এহিবুলি বঘুপতি কোঁতুকে চলিলা
 কতোদূৰ যান্তে ইন্দ্রে বামক দেখিলা ॥
 ঋষিক প্ৰণামি ইন্দ্রে বিদায় মাগন্তু ।
 আমাক দেখিবে প্ৰতি শ্ৰীৰাম অ সন্তু ॥
 আমাবেসে কাজে প্ৰভু পান্ত বৰ দুখ ।
 কোনলাজে দেখিবোহো বান্ধবৰ মুখ ॥
 দেবকাজ সাধি বধি দুষ্ক দশানন ।
 যৈশানি সীতাক পাইবা ভকত বৎসল ॥
 তৈসানিসে সন্তাষিবো দেব বাঘৰুক ।
 এহি বুলি বেগে ইন্দ্রে গৈলন্তু স্বৰ্গক ॥
 আগে যাই বামে ঋষি আশ্ৰমক পাইলা ।
 সীতা লক্ষ্মণেয়ো যাই পাছে প্ৰবোশিলা ॥

দেখি গাৰ চালিলন্ত ঋষি সবভঙ্গে ।
 ৰাম লক্ষ্মণক অৰ্চ্চিলন্ত মহাবঙ্গে ॥
 প্ৰণামিয়া পাছে ৰামে পুছিলেক কথা ।
 আদি অন্তে মহাঋষি কহিলা ব্যবস্থা
 আমাক নিবাক আমিছিলো দেবৰাজ ।
 তোমাক দেখিয়া লাজে গৈলা স্বৰ্গমাজ ॥
 সাক্ষাতে ঈশ্বৰ ৰাম তোমাক দেখিলোঁ ।
 সেহিসে কাৰণে আমি স্বৰ্গক নগৈলোঁ ॥
 তোমসাক দেখিয়া তৰয় সবে লোক ।
 তোমাতে ভকতি হোক আজ্ঞা কৰিয়োক ॥
 শ্ৰীৰামে বোলন্ত কথা শুনিতুষ্ক ভৈলোঁ ।
 আন উপদেশ দিয়া হেৰা আমি চলোঁ ॥
 ঋষিয়ে বোলন্ত চলা স্ততীক্ষৰ পাশে ।
 ভূঞ্জা ফল মূল জানা দিলোঁ উপদেশে ॥
 এহি বুলি সবভঙ্গে অগনি জ্বালিল ।
 মন্ত্ৰক পঢ়িয়া য়তে আহুতি কৰিল ॥
 দেখন্ত লক্ষ্মণ সীতা ৰাম হৃষিকেশ ।
 ডেৰ দিয়া ঋষিভৈলা অগ্নিত প্ৰবেশ ॥
 তাহাক দহিয়া পাছে অগনি নিমাইল ।
 সবভঙ্গ ঋষি মহাবঙ্গে গতি পাইল ॥

দিব্যৰূপ ধৰি স্বৰ্গে গৈলা সবভঙ্গ ।
 দেখি বাম লক্ষ্মণ সীতাৰ বব বঙ্গ ॥
 বান্ধস খাইবাৰ ঋষি সি সবক দেখিলা ।
 আনো সব ঋষিক অভয় দান দিলা ॥
 সূতীক্ৰ ঋষিৰ বামে আশ্রমক পাইলী ।
 দেখি মহামুনি আসি আগবাঢ়ি নিলা ॥
 কলে মূলে প্রভুক কৰিলা বহুমান ।
 দিন কতিপয় বামে আছে সেই থান ॥
 পাছে অগষ্টিৰ আশ্রমক লক্ষ কৰি ।
 ঋষিক প্রণামি বাম চলিলা মুৰাৰি ॥
 খড়্গ ধনু বাণ ধৰি যান্ত বীৰকাছে ।
 মাজত জানকী দুই ভাই আগে পাছে ॥
 ফল পুষ্প সহিতে প্রকাশে তৰুচয় ।
 নানা সৰোবৰে পক্ষী সকল চৰয় ॥
 চৰয় চামৰি যুগ পক্ষী যুথে যুথে ।
 মহিষ বৰাহ ব্যাস্র ভালুক বহুতে ॥
 অনন্তৰে অষ্টাদশত ভৈলা দিবাকৰ ।
 প্রহৰেক পন্থে দেখিলন্ত সৰোবৰ ॥
 কাহাকো নেদেখি তাত শূনি নৃত্য গীত ।
 ধৰ্ম্মভৃত্য মুনিৰ পাইলন্ত সন্নিহিত ॥

প্ৰণামিয়া বামে তান্তে পুছিলন্ত কাজ ।
 কৈব নৃত্য গীত শুনি সৰোবৰ মাজ ॥
 বামক আৰ্চিয়া মুনি আনন্দিত মনে ।
 যথাবৃত কথা কহিলন্ত তেতিক্ষণে ॥
 শুনিয়েক নৰনাৰী এক মন কৰি ।
 বামৰ চৰণ চিন্তিয়েক হৃদিধৰি ॥
 বাম সম দেব নাহি ভকত বৎসল ।
 ভঞ্জিল মাত্ৰকে সবে সাধিস্ত কুশল ॥
 বিবাহে কৰিলা দ্ৰোহ সীতাক হৰিলা ।
 ভঞ্জিল মাত্ৰকে প্ৰভু তাহাক তাৰিলা ॥
 আপুনি দহিলা সিটো পাপীৰ শৰীৰ ।
 হেন কৃপালুক নভজয় কোন বীৰ ॥
 ধন জন মদে আকে বিষয় জঞ্জালে ।
 নভজে বামৰ দুই চৰণ কমলে ॥
 হেনজানি ধনজন গৰ্ব পৰিহৰি ।
 বাময়ো পৰম বাম কৃপ হৃদি ধৰি ॥
 সাক্ষাতে অমৃত শূনা বামৰ চৰিত্ৰ ।
 গোলা বাম বাম হোক জগত পবিত্ৰ ॥

মাংস ভুঞ্জাইবাক,   অগষ্টিকো চাবে,
সামান্য হেন মানিয়া ।

আতি বুদ্ধি যেন,   কচ্ছপ মৰহ,
তৰত যাই পৰিয়া ॥

হাসিয়া ইল্লালে,   অগষ্টিক বোলে,
বোলয় আতি পেট ছোট ।

একেশ্বৰে আক,   কিমতে ভুঞ্জিবা,
বৰ মেঘ পশু গোট ॥

অগষ্টি বোলয়,   হেন নুবুলিবা,
লাগি আছে বৰভোক ॥

আক কি আছয়,   মেঘ গোট সাত,
তেবে পূৰে মোৰ কোষ ॥

শুনা দান পতি,   দিয়া যত আছে,
শুনিয়া তুমি অশুৰ ।

মায়ায়ুগ মাৰি,   বান্ধিবাক দিলা,
অযোগ্য মাংস প্রচুৰ ॥

বান্ধিয়া অগষ্টি,   সমস্ত ভুঞ্জিলা,
মনেস্মৰি মহা হৰি ।

গঙ্গাক চিন্তিলা,   কুমণ্ডলু মাৰ্জে,
আঁস ভৈলা শ্ৰীম্ৰ কৰি ॥

জলপান কৰি, গৰ্ভতে জাৰিলা,

কৰি মহা হৰিজপ ।

ইল্লালে বোলয়, ভয়াই বাতাপি,

শীত্ৰে আস মোৰ বাপ ॥

অগষ্টি বোলয়, কেনে হেন বোলা,

গৰ্ভতে জাৰিলোঁ তাক ।

হেন শুনি ছুফে, খাণ্ডা ধৰি ধইল,

অগষ্টিক কাটিবাক ॥

—•—

ছবি ।

দেখি ঋষি ডেব কৰি, খড়্গ তাৰ নৈলা কাড়ি,

ক্ৰোধমানে সংহৰিবে চাইল ।

চক্ষুৰ অগনি লাগি, বান্ধস দগধ ভৈলা,

দেখি মহা হৰিষক পাইল ॥

হেনয় অগষ্টি ঋষি, বৈষ্ণৱতে মহা যশী,

ঋষি বৈৰি মাৰি কীৰ্ত্তি থৈলা ।

এহি কথা কহি বামে, জানকী লক্ষ্মণ সমে,

তথাত আশ্ৰম এক পাইলা ॥

নিশা গোট বন্ধ তথা,   অগষ্টি আছন্ত যথা,
ছলিলন্ত দক্ষিণ যে দিশ ।

সহস্র সংখ্যাত তাত,   পঢ়ে ছাঁত্র অসংখ্যাত,
দেখিলন্ত অগষ্টিৰ শিষ্য ॥

দূৰতে বামক দেখি,   লক্ষিলন্ত মহা ঋষি,
শিবে জটা বৃক্ষ চন্দ্ৰ গাৰে ।

হাতৰ ভৰিৰ নখ,   বাঢ়ি আছে অতিবেক,
উঠিলন্ত অতি শীঘ্ৰ ভাৰে ॥

শিষ্যগণ সমে যাই,   আগবাঢ়ি নিলা ঋষি,
মধুৰ বচনে আশ্বাসিয়া ।

বাম লক্ষ্মণ সীতা,   অগষ্টিক দেখিলন্ত,
নমিলন্ত জানু শিবহুয়া ॥

সকল গাৰুৰ লোম,   ফুলি আছে কাশি ফুল,
সুন্দৰ পাণ্ডুৰ খুল কায় ।

ক্ৰোধে কালান্তক যম,   ক্ষমায় পৃথিবীসম,
আসংসন্ত বাঘবক চায় ॥

ঋষিয়ে বোলন্ত বাম,   স্মৰি তোমাৰ নাম,
হোৱে মহা পাপীয়ে পবিত্ৰ ।

কিনো আনন্দক দিলা,   যোহোঁৰ থানে আসিলা,
পূৰ্ণ ভৈলা মনৰ বাঞ্ছিত ॥

আকাশ নিৰ্ম্মল আৰো,   দিব্য খড়্গ খান পাই,
তাক প্ৰভু লৈলন্তু আদৰি ।

অগৰ্শ্চি বোলন্তু বাম,   আমাৰ আশ্ৰমে এথা,
কটো দিন আছা বঙ্গ কৰি ॥

দণ্ডকা বনত এথা,   অনেক বাক্ষস আছে,
সীতাক বাখিবা সাবধানে ।

প্ৰণামিয়া অগৰ্শ্চিক,   এহি হোঁক বুলি বামে,
পঞ্চ বটীক কৰিলা পয়ানে ॥

বাম লক্ষ্মণ সীতা,   হৰিষে চলন্তু য়েবে,
পথত জটায়ু দেখিলন্তু ।

হেন মহা বীৰ বাম,   দশবথ পুত্ৰ তুমি,
মহা স্নেহে ডাকি বুলিলন্তু ॥

তোমাৰ পিতৃৰ মিত্ৰ,   জটায়ু বোলয় মোক,
শুনি বাম ভৈলা বঙ্গ মন ।

পুছিলন্তু পাছে কাজ,   কহিয়োক মুনিৰাজ,
কোন বংশে ভৈলা উতপন্ন ॥

জটায়ু বোলন্তু বাম,   প্ৰজাপতি দক্ষ নাম,
তান জীৰ ভৈলন্তু বিনতা ।

কাশ্যপ ঋষিত বিহা,   দিলা ৰূপে গুণে মহা,
স্বামীত ভকতি পতি ব্ৰতা ॥

তাহান গকড় নাম,   তিনিয়ে জগতে খ্যাত,
কৃষ্ণৰ বাহন পক্ষী বাজ ।

গকড়ৰ পুল্ল আমি,   কাশ্যপ ঋষিৰ নাতি,
থাকোঁ এহি পুণ্য বন মাজে ॥

জ্যেষ্ঠ ভাই আছে মোৰ,   নামত সম্পাতি তান,
আমি সৰ্ব কাৰ্য্যত সামর্থ ।

মোৰ ইটো থান জানা,   তোমাৰেবে অধিকাৰ,
আছিলন্ত মিত্র দণবথ ॥

কিসক আসিলা বন,   সঙ্গৈ সীতা লক্ষ্মণ,
সান্ধাতে ঈশ্বৰ তুমি বাম ।

হেন শুনি বাম চন্দ্র,   পৰম আনন্দ ভৈলা,
প্রকটি কহিলা নিজ কাম ॥

বাবুগৰ ভাগ্নি যে,   শূৰ্পনখা নিশাচৰী,
সেই বনে ফুৰে তাই চৰি ।

বাম চন্দ্র আছা বসি,   যেন পূৰ্ণিমাৰ শশী,
সঙ্গৈ সীতা আছন্ত সুন্দৰী ॥

দেখিলা বান্ধসী ঘাই,   এক দৃষ্টি আছা চাই,
কটো দূৰে আছন্ত লক্ষ্মণ ।

বামৰ দেখিয়া কপ,   ত্ৰিভুবন মনোহৰ,
শূৰ্পনখা মোহ ভৈলা মন ॥

দুলডি ।

তুৰ্বাদল শ্যাম, তনু সুকোমল,
সুবলিত ক্ৰব দুই ।

প্ৰসন্ন বদন, কমল নয়ন,
কাম দেবো সম নুই ॥

চৰণ কমল, বঞ্জে মহীতল,
যাক চিন্তে যোগীগণে ।

গাৰে বৃক্ষ ছাল, শিৰেজটা ভাৰ,
হাতে শোভে ধনুবান ॥

ৰামৰ পাশত, সীতাক দেখিলা,
ত্ৰৈলোক্য মোহন সুন্দৰী ।

পূৰ্ণ চন্দ্ৰ সম, যেন চিত্ৰা দেবী,
আছন্ত কোঁতুক কৰি ॥

সীতাৰ মুখক, চাহি বঘু বাই,
কৰা কেলি পৰিহাস ।

লক্ষ্মণৰ ৰূপ, জগত মোহন,
বনক কৰে প্ৰকাশ ॥

দেখি শূৰ্পনখী,   তরু ভৈলা আখি,
কামে ভৈলা মহা ভোল ।

মনে গুণি বোলে,   ইটো পুৰুষৰ,
কেন মতে পাও কোল ॥

সীতাক নিবেখি,   বোলে শূৰ্পনখী,
ই আই কি তপ খাইলা ।

তিনিয়ো ভুবনে,   নাহি দেখো হেন,
পুৰুষক স্বামী পাইলা ॥

ইটো পুৰুষক,   স্বামী নপাওঁ য়েবে,
নিষ্ফল মোৰ জীৱন ।

ধৰোঁ দিব্যৰূপ,   মোক দেখি য়েবে,
ইহাৰ টলয় মন ॥

আৰ সমীপত,   আছয় স্তনদৰী,
তাইতো ধিক ৰূপ ধৰোঁ ।

এইক তেজিয়া,   যেন ভজে মোক,
হেনৰূপ আজি কৰোঁ ॥

এই বুলি তাই, :   জানে বহু মায়া,
দিব্য ৰূপ ধৰিলেক ।

দিব্য অলঙ্কাৰ,   বস্ত্ৰ জাতিষ্কাৰ,
তনুগোট মণ্ডিলেক ॥

ভৈলা বৰ বালা,   মুখ চন্দ্র কলা.

শোভে উচ্চ কুচ দুই ।

শৰীৰ সুবাস,   শোভে দিশ পাশ,

মুনিগণো মোহ হুই ॥

বামৰ আত,   ভৈল উপগত,

ধৰি ভঙ্গি লয়লাস ।

কটাক্ষে চাহিয়া,   ঈষৎ হাসিয়া,

কবিতো লৈলা সন্তাষ ॥

শুনা সভাসদ,   বামাৰ্য়ণ পদ,

দুষ্কৰ দেখা চৰিত্ৰ ।

আপুনি মোহিত,   হুয়া মহত্তৰ,

মোহিবেক চাবে চিত ॥

এতেকে বামত,   শৰণ লয়োক,

একান্ত ভকতি কৰি ।

হৰি ভকতিৰ,   মহিমা কি কৈবো

সংসাৰ তৰিতে পৰি ॥

হেন জানি আত,   কৰিয়ো সঞ্জাত,

শুনিয়ে বামৰ কথা ।

ধন জন সুখ,   যতন ছাড়িয়া,

জন্মক নকৰা বৃথা ॥

কোত্তক্ষণে কৈত, মৰণ মিলয়,
কৰা আপোনাৰ কাম ।

অনন্ত কন্দলী, বোলন্ত বিনয়,
ডাক বোলা বাম বাম ॥

—০—

পদ ।

শূৰ্পনখী বোলে তুমি সৰ্ব্ব স্থলক্ষণ ।
তপসাব বেশে কেনে আদিভৈলা বন ॥
কিবা দেব সিদ্ধ তুমি গন্ধৰ্ব্ব কুমাৰ ।
নাহি দেখো তোমাসম ৰূপ স্কুকুমাৰ ॥
অসংখ্য বাক্ষস শত্ৰু আছে এহি থান ।
ঋষি সব মাৰিয়া ৰুধিব কৰে পান ॥
কোথা হন্তে আসিলা কমন বাপমাৰ ।
কহ নাম গ্রাম যেবে মোত আছে ভাৰ ॥
বামে বোলন্ত মোৰ পিতৃ দশবথ ।
তাহানেসে সত্য পালি আছোঁহোঁ বনত ॥
কৌশল্যা জননী মোৰ নাম শ্ৰীৰাম ।
আমাৰ কনিষ্ঠ এহে লক্ষ্মণ যে নাম ॥

জন্মক নন্দিনী এন্তে সুবদনী সাতা ।
 মহা পতিব্ৰতা মোৰ ভাৰ্য্যা বিবাহিতা ॥
 যত ৰাজ্যভাৰ বন্ধুগণ তেজিলন্ত ।
 মোহোৰ স্নেহত বন বাসত আছন্ত ॥
 তোমাৰ বা কিবানাম কাহাৰ কামিনী ।
 কাহাৰ নন্দিনী তুমি ভূবন মোহিনী ॥
 শঙ্কৰৰ ভাৰ্য্যা কিবা আপুনি পাৰ্ব্বতী ।
 চন্দ্ৰৰ স্নন্দৰী কিবা ৰোহিনী ৰেবতী ॥
 কিবা অপেশ্বৰী বিদ্যাধৰি তুমি নাৰী ।
 কটাক্ষতে ত্ৰিভুবন মোহিবাক পাৰি ॥
 কিসক স্নন্দৰী তুমি আইলা মোৰ পাশে ।
 কহিয়ো স্নন্দৰী মই পুটো হাবিয়াসে ।
 ৰাগৰ বাক্যত তাই পাইলেক সৰস ।
 কটাক্ষে হাসিয়া কৰে উল্লাস মাল্লস ॥
 শুনা শুনা প্ৰাণ স্বামী তুমি শ্ৰীৰাম ।
 মই ৰাৱণৰ ভগ্নি শূৰ্পনখী নাম ॥
 তোমাৰ আগত মিছা কহন নযাই ।
 ঋষিগণ মাৰি খাই ফুৰোঁ এহি ঠাই ॥
 তোমাৰ ৰূপক দেখি মই ভৈলোঁ ভোল ।
 স্নন্দৰ বদনে দিয়া আলিঙ্গন কোল ॥

ছাড় মানুষিয়া নাৰী তেজ তাইৰ মন ।
 তোমাৰ আমাৰ হোক মহা আলিঙ্গন ॥
 মই ভ্যৰ্য্যা ভৈলে বাম আৰ কাক ডৰ ।
 মোৰ জ্যেষ্ঠ ভাই আছে বাজা লক্ষেশ্বৰ ॥
 ত্ৰিভুবন বিজয় দুৰ্জয় মহা যশী ।
 যাহাৰ চৰণ দেব গণে সেবে আশী ॥
 তাহানে কনিষ্ঠ কুম্ভধৰ্ণ বিভীষণ ।
 আৰো দুই আছে খৰযে দুষণ ॥
 ষাৰণ দদাৰ পুত্ৰ আছে ইন্দ্রজিত ।
 যাৰ নাম শূনি ত্ৰিভুবন ভয়ভীত ॥
 সীতাক ছাড়িয় বাম মোক কৰাসাৰ ।
 আপুনি পশিলে আশি ভাগ্যেসে তোমাৰ ॥
 য়েবে বোলা আছে মোৰ পৰমা সুন্দৰী ।
 কিমতে ভজিবা মোক শঙ্কা পৰিহৰি ॥
 হেৰা প্ৰভু বোলা য়েবে তযু আশ্ৰা পাওঁ ।
 নাৰীক সীতাক এতিফণে মাৰি খাওঁ ॥
 দেখিয়া তোমাক বাম খিবনহে মন ।
 সীতাক তেজিয়া মোক দিয়া আলিঙ্গন ॥
 বান্ধসীৰ বাক্যে বামে আনন্দক পাইলা ।
 ঈষত হানিয়া তেবে লক্ষ্মণক চাইলা ॥

পৰিহাস বাক্য তাইক বুলিলন্ত ৰাম ।
 সাফল জনম তোৰ শূৰ্পনখী নাম ॥
 কিন্তু মোৰ কামিনী আছন্ত সীতাসতী ।
 তই আবে চল ভাই লক্ষ্মণৰ ভিত্তি ॥
 মোহোৰ বচনে তই বিলম্ব নকৰ ।
 লক্ষ্মণক প্ৰীতি কৰি তাক্কে তই বৰ ॥
 চিবকাল লক্ষ্মণ আছন্ত ভাৰ্য্যা ছাড়ি ।
 দুখ পাশৰোক ভাই চলয়ো সুন্দৰী ॥
 সীতাৰ ৰামৰ দৃঢ় প্ৰেমভাৱ দেখি ।
 লক্ষ্মণৰ পাশক চলিলা শূৰ্পনখী ॥
 সীতা সমে ৰামে চাই আছা বঙ্গ মন ।
 লক্ষ্মণৰ পাশে তাই ভৈলা উপসন ॥
 কৰ জোড় কৰি বোলে শুনা মহাবীৰ ।
 ৰামত অধিক তুমি সুন্দৰ শৰীৰ ॥
 ৰামক নবৰি আসি ভৈলোঁ তযু পাশ ।
 বৰিলোঁ তোমাক স্বামী পূৰ্বা মোৰ আশ ॥
 স্ত্ৰীজাতি জানা আমি কোমল হৃদয় ।
 সুন্দৰ পুৰুষ দেখি মদনে দহয় ॥
 খৰালিত নদী যেন জল নাই নাঠি ।
 দিনে দিনে নাৰীৰ যৌৱন দেই ভাঠি ॥

এতেকে কাতৰ কৰোঁ ধৰা মোৰ বোল ।
 মদনে দহয় দিয়া আলিঙ্গন কোল ॥
 দণ্ডকাৰ বন যে তিনি ভুবনত সাৰ ।
 ইহাতে বসতি হোক তোমাৰ আমাৰ ॥
 লক্ষ্মণে বোলন্তু হাসি শুনা শূৰ্পনখী ।
 কোনে ভোল নুহিবেক তোৰ ৰূপ দেখি ॥
 কিন্তু মই পৰাধীন বামৰ সেৱক ।
 ৰাজাৰ ভাগিনী মোক বৰস কিসক ॥
 অধিন জনৰ সুখ নোহে স্বতন্ত্ৰৰ ।
 মোহোক ভাজিলে দুখ পাইবি নিবন্ত্ৰৰ ॥
 তোৰ ৰূপ যৌবনৰ তেবেসে সাফল ।
 মোত আশা এড়িয়া বামৰ পাশে চল ॥
 মোহোক বৰিলে হৈবি শীতাৰ কিঙ্কৰী ।
 শুনিয়া তোহোক হাসিবেক নৰমাৰী ॥
 শূৰ্পনখী লক্ষ্মণৰ বাক্যমনে লৈলা ।
 পৰিহাস নুবুজি বামৰ পাশে গৈলা ॥
 মদনে দগধ চিত্ত থিব নোহে গাৰ ।
 লাজ এড়ি বামক বুলিলা মূঢ় ভাৰ ॥
 তোমাৰ বচনে মোক নৰাখে লক্ষ্মণে ।
 পূৰ্বত আসিলো মই তোমাৰেসে মনে ॥

কোন ছাড় সাতাক স্তন্দৰী বুলি ধৰা ।
 এহি পাপিষ্ঠিক পাই আমাক নবৰা ॥
 মোৰ দোষ নাহি তেবে আৰ কিবা চাওঁ ।
 তোমাৰ আগত সীতা সতিগীক খাওঁ ॥
 তুমি বাম সনে বতি ভুঞ্জোবঙ্গ মনে ।
 এহি বুলি নিজ রূপ ধৰি তেতিক্ষণে ॥
 ভয়ঙ্কৰ ৰূপ ভৈলা পেট গোট খাল ।
 লহ লহ জিহ্বা যে মোতোৰা দুই গাল ॥
 বিকট দশন চয় উচ্চনাক গোট ।
 কুকুটা কেশ বেশ লম্বা দুই ওঠ ॥
 ডম্বৰ পাত যেন ছোৰন্তে ছাল যাই ।
 ওভতা লোমৰ শাৰী উলুবন প্ৰাই ॥
 হাত পাৰ ভেঙ্গুৰা যে বঙ্গা দুই আঁখি ।
 কুড়ি গোটী তীক্ষ্ণ নখ যেন বজ্ৰ দেখি ॥
 মুখ গোটী মেলি খেদি যাই জানকীক ।
 বাহুৰ ঘৰনী যেন ধাইলা বোহিগীক ॥
 দেখিয়া সন্ত্ৰমে বামে ভেৰ্ণিলন্ত আগ ।
 বোলন্ত লক্ষ্মণ ভাই বাণ্টেলোৰা লাগ ॥
 সীতাক বাক্ষসী খাই কৰা পৰিত্ৰাণ ।
 কাটা শূৰ্পনখীৰ সত্ৰবে নাককাণ ॥

বামৰ আদেশে খড়্গ ধৰিয়া লক্ষ্মণে ।
 যেন শৃগালীক ধাই গৈলা তেতিক্ষণে ॥
 একে ডেবে যাই ছেদিলন্তু নাককাণ ।
 স্ত্রীৰ কাৰণে তাইক নমাৰিলা প্ৰাণ ॥
 নাকৰ কাণৰ তেজ বোম্বালে পৰিল ।
 আৰ্ত্তনাদ কৰি ভাই কান্দিয়া চলিল ॥
 আছোক সীতাক খাইব আপুনি পলাই ।
 লক্ষ্মণে খেদয় বুলি পাছক নচাই ॥
 মাতক নাহিক মুখে দেহে নাহি প্ৰাণ ।
 লক্ষ্মণৰ হাতে আসি ভৈলোহু নিৰ্জ্জান ॥
 কটা নাক কাণ তাই মুঠি কৰি লৈই ।
 খৰ ভায়েকৰ আগে পৰিলেক গৈই ।
 কান্দি কান্দি কহে খৰ দুষণৰ আগে ।
 শুনা ছুই দদা মোৰ জীবাক নলাগে ॥
 তোৰ বহিণীৰ মোৰ ভৈল এত মান ।
 মানুষে কাটিলা মোৰ দেখা নাককাণ ॥
 বহিণীৰ বিলাই দেখি বোলে ক্ৰোধে খৰ ।
 আপুনি মৰিতে আইল সিটো কোন নৰ ॥
 বাৰ্ণৰ বহিণীৰ কাটে নাক কাণ ।
 সিটো আবে পলাই থাকিব কোন থান ॥

যেন যুগে পাবে ঘালে বাঘক লাঠি ।
 আসিষিষ গোমৰ কঙ্কালে দেই লাথি ॥
 কট কটাই ঘাৰ তাৰ উঠে পুত কাতি ।
 জানিলোহু যমে তাৰ মলচিল পাতি ॥
 স্বভাবে মনুষ্য জাতি ৰাক্ষসৰ ভক্ষ ।
 কেন মতে চিন্তে সিটো আমাৰ বিপক্ষ ॥
 কোন নাক কাণ কাটিলে তোমাৰ ।
 ঝাণ্ট কৰি কহ কথা কৰোঁ প্ৰতিকাৰ ॥
 এহি বুলি ভায়েকত কহে নাককাটি ।
 ফুৰন্তে ভ্ৰমন্তে গৈলো পঞ্চবটী ॥
 দুই গোটা মানুষ্য আছে শিবেজটা ধৰি ।
 নাম ৰাম লক্ষ্মণ পুছিলো আগবাঢ়ি ॥
 ত্ৰৈলোক্য মোহিনী কন্যা আছে তাৰ নাৰা ।
 তাইৰ ৰূপক কোনে বৰ্ণাইবাক পাৰি ॥
 কোমল দেখিয়া তাইক গৈলো গিলিবাক ।
 লক্ষ্মণে ধৰিয়া কাটিলেক কাণ নাক ॥
 মোক যবে দয়া আছে তাসম্বাক মাৰ ।
 তিনিৰো শোণিত পিওঁ কৰো প্ৰতিকাৰ ॥
 কুলক্ষিণী শূৰ্পূৰ্ণখা খল লগাইলেক ।
 ৰাক্ষস বিনাশ কাল আসিয়া ভৈলেক ॥

শুনিয়া দুৰ্ম্মুখ খৰ ভৈলা ক্ৰোধ বশ ।
 পাঞ্চিলা বামক প্ৰতি চৈধ্যৰ বাক্ষস ॥
 চৈধ্যৰ সহস্ৰ তাৰ বাসক্ষ আছিল ।
 সহস্ৰ সহস্ৰ মাজে একৈক পাঞ্চিল ॥
 খৰে বোলে শুনা চৈধ্য গোট মহাবীৰ !
 মাৰিয়ো বামক এই পিয়োক কধিব ॥
 আগছয়া মাৰ বাম লক্ষ্মণক যুজি ।
 পাছতে ছলিবো মই ভালমন্দ বুজি ॥
 খৰৰ অদেশ শুনি চৈধ্যৰ বাক্ষস ।
 বীৰ কাছে কাছি চলিলন্ত বাম পাশ ॥
 আঙ্গাৰৰ বৰ্ণ ভয়ঙ্কৰ ঘোৰ কায় ।
 যেন কাল মেঘ দল ব্যাপি চলি যাই ॥
 শূৰ্পণখী কুলক্ষণী ভৈলা আগুয়ান ।
 চৰণৰ ছোটে বসুমতী কম্পমান ॥
 মাৰোঁ বাম লক্ষ্মণক বোলন্তে যাই পাইল ।
 বামেও লক্ষ্মণক চাই বচন বুলিল ॥
 দেখিয়ো লক্ষ্মণ শূৰ্পণখী সমন্বিত ।
 চৈধ্যৰ বাক্ষস আসে আমাক যুজিত ॥
 খানিতেক সীতাক বাখিয়া তই থাক ।
 একেসৰে যম ঘৰে পঠাও সবাক ॥

এহি বুলি সীতাক ৰাখিবে তাক দিলা ।
 অগষ্টি দিবাৰ চাপ হাতে তুলি লৈলা ॥
 গাৰুত সন্নাহা পিন্ধি আগবাঢ়ি গৈলা ।
 ৰাক্ষস সৰক চাই বচন বুলিলা ॥
 দশৰথ পুত্ৰ আমি শ্ৰীৰাম লক্ষ্মণ ।
 বাপৰ আদেশে আমি আছো তপোবন ॥
 সামান্য মনুষ্য হেন নুহি কদাচিত ।
 আমাৰ সমান বীৰ নাহি পৃথিবীত ॥
 তপসী বুলিয়া কেনে লগাৰুস দ্বন্দ্ব ।
 যায়ে উলটিয়া যাবে নতু ছদৌক্ষু ॥
 হেন শুনি ৰাক্ষসে ক্ৰোধিয়া বোলে ৰাক ।
 আপুনি মৰিতে ৰাম আনাইলা আমাক ॥
 মহাবীৰ খৰে সমে কন্দল লগাইলি ।
 শূৰ্ণখীৰ নাক কাটি ত্ৰিশূল সঞ্চলি ॥
 খৰে পাঞ্চি আছে আমি বীৰ চৈধ্যজন ।
 তুমি আসি ভৈলা একেশ্বৰে ঠন গণ ॥
 ইন্দ্ৰৰ পাশত যদি লোৰুস শৰণ ।
 তথাপি আমাৰ হাতে মিলিব মৰণ ॥
 এহি বুলি চৈধ্যৰ ৰাক্ষস একে জোপে ।
 বোঢ়িয়া ৰামক ধাইল পৰম আটোপে ॥

হানিলে শকতি শূল গদা মুগ্ধব ।
 দেখিয়া হবিষ ভৈলা জগত ঈশ্বর ॥
 অলেখ কবিয়া শব বাক্সে হানিল ।
 ধনুধরি বামে তাক পন্থতে ছেদিল ॥
 অস্ত্রসব হত দেখি বাক্সে কিটাইল ।
 চতুর্দিশে শূল ধরি স্ত্রীবামক ধাইল ॥
 চৈধ্যশবে প্রভুতাক পেলাইলন্ত ছেদি ।
 থাক থাক বুলি বাক্সক যাই খেদি ॥
 ত্রৈলোক্য নাথর ক্রোধ উধাই মনত ।
 চৈধ্য গোটা সিলিমুখ জুড়িলা গুণত ॥
 বাক্সসব হিয়া ফুটি পিঠি ভৈলা বাজ ।
 পৃথিবী বিদাৰি গৈলা সাগরব মাজ ॥
 নাগ লোক পশি যাই গঙ্গাত স্নানিলা ।
 পুনরুপি বাঘবর টুণত পশিলা ॥
 চৈধ্যর বাসক্স মাৰি ভূমিত পাৰিলা ।
 টল বল কৰি মহী মণ্ডল লড়িলা ॥
 বাক্সস সংহরি বাম বণ জয় ভৈলা ।
 দেবগণে বঙ্গমনে পুষ্প ববিষিলা ॥
 জয় জয় বাম বুলি জয় বাণ্ড বাইলা ।
 হবিষে আসিয়া বাম আশ্রমক পাইলা ॥

জানকী লক্ষ্মণে দেখিলন্তু দূৰে বসি ।
 স্বৰ্গত উদ্ভিত যেন পূৰ্ণিমাৰ শশী ॥
 ৰাম লক্ষ্মণ সাতা ভৈলা একচাটী ।
 পৰম হৰিষ ভৈলা ফল মূল খাটী ॥
 পুছিলন্তু কথা সীতা স্তমিত্ৰাৰ স্ততে ।
 যুদ্ধৰ কাহিনী ৰামে কহিলা সমস্তে ॥
 চৈধ্যৰ ৰাক্ষস ৰামে মাৰিবাৰ দেখি ।
 মহাভয়ে পলাই গৈলেক শূৰ্পনখা ॥
 চৈধ্যৰ ৰাক্ষস মাৰি মহাত্ৰাস ভৈলা ।
 খৰৰ আগত পৰি কান্দিবে লাগিলা ॥
 খৰে বোলে কেনে মাৰ বিলাপ কৰস ।
 বৈৰ মাৰিবাক গৈল চৈধ্যৰ ৰাক্ষস ॥
 কিবা আক মনে আছে সাধিবো তোমাৰ ।
 শীঘ্ৰ কৰি কহ মাৰ কৰোঁ প্ৰতিকাৰ ॥
 শূৰ্পনখী বোলে কত কদৰ্থস মোক ।
 ৰামৰ হাতত তই যাইবি যম লোক ॥
 মাৰিলা তিলেকে ৰামে চৈধ্যৰ ৰাক্ষস ।
 দণ্ডকা বনত তই বীৰ বোলাবস ॥
 তোমাৰ বাৰত্ব নিতে ঋষিমাৰি খাস ।
 বাণ্টে বন পাৰিহৰি দেশক পলাস ॥

দুখ সাগৰৰ মোৰ নাহিকয় পাৰ ।

গলে হাণ্ড বান্ধি মৰোঁ কিকার্য্য জীৱাৰ ॥

বাৰুণৰ ভাই হুই বসি আছা তই ।

প্ৰতিকাৰ সধিবাক নোৱাৰিবি তই ॥

বাৰুণ দদাৰ আগে মুনিষ দেখাইলি ।

চৈধ্যৰ সহস্ৰ বান্ধসৰ বৰা ভৈলি ॥

আপোনাৰ প্ৰাণ খানি বাখিতে চাহিলি ।

চৈধ্য গোটা বপুৰাক মিছাতে মৰাইলি ॥

ৰাম লক্ষ্মণক তই বীৰ ভালে জান ।

প্ৰতিকাৰ নিসিজিল হেৰা তেজোঁ প্ৰাণ ॥

হেন শুনি খৰে বোলে ক্ৰোধে খৰ বাৰ ।

কিকাৰণে এতেক বোলস তই মাৰ ॥

তোৰ দুখ দেখি মোৰ পোৰে সৰ্ব্ব কাৰ্য ।

মাৰিবোঁ লক্ষ্মণ ৰাম মানুষ দুই ভাই ॥

ইন্দু আদি দেৱে যাক দেখি হোৱে ডৰ ।

কোঁটীএক ৰামেকি মোহোৰ সমসৰ ॥

গদাহানি মাৰোঁ ৰাম লক্ষ্মণৰ জীৱ ।

দুইহানো শৰাৰ শূৰ্পনখী মুখে পিব ॥

শুন বোলোঁ বহিলা মনত কৰা বঙ্গ ।

কৈত শুনি আছা মোৰ ভৈলা ৰণ ভঙ্গ ॥

এহি শুনি নিশাচৰী গৈলেক উল্লসি ।
 খৰৰ মুখক চাই তুলিলেক হাসি ॥
 সার্থক বাক্ষস তই বাৰণৰ ভাই ।
 হৰিষ লভিলোঁ ভাই তোৰ গহপাই ॥
 শীঘ্ৰে চল মাৰ যাই বাম লক্ষ্মণক ।
 পিওঁ শোণিত ভুঞ্জোঁ । কোমল মাংসক ॥
 খৰে বোলে দূষণ শুনহ মোৰ বাণি ।
 এহি ক্ষণে বথ খান সাজিদিয়া আনি ॥
 চৈধ্যৰ সহস্ৰ মোৰ বাক্ষসৰ বল ।
 মই সেনাপতি হুয়া চলাওঁ সকল ॥
 এহি শুনি দূষণে সাজিলা বথ খান ।
 স্তব্ধ মণ্ডিত জ্বলে আদিত্য সমান ॥
 যত অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ নিবস্ত্ৰে তাতে আছে ।
 খৰৰ আগত নিয়া যোগাইলেক পাছে ॥
 তাহাত ছড়িল খৰ বীৰ মহা চণ্ড ।
 মেকৰ উপৰে যেন কাল মেঘ খণ্ড ॥
 চতুৰ্দ্দিশে বোঢ়ি যাই নিশাচৰ বলে ।
 কালপৰ্ব্বতেক সম যেন মেঘ চলে ॥
 শুনা নব নাৰী বাম দেবৰ বিক্রম ।
 অধমো শুনিলে হোৱে পৰম উত্তম ॥

জগত মঙ্গল নিৰিমল বাব নাম ।
 কীৰ্তনতে দেই ধৰ্ম্ম অৰ্থ মোক্ষ কাম ॥
 নামত বিশ্বাস নাহি ধৰ্ম্ম কৰে যত ।
 সফলে নিষ্ফল হোৱে শাস্ত্ৰৰ সন্মত ॥
 বিশেষত কলি যুগে ধৰ্ম্ম লুপ্ত ভৈলা ।
 আতনাম এৰে যিটো সিটো নষ্ট গৈলা ॥
 বৰিয়ো পৰম বাম ৰূপ হৃদি ধৰি ।
 বামৰ চৰিত্ৰ শুনা এক মন কৰি ॥
 ধন জন সুখ নথাকয় নৰ্বৰ কালে ।
 ধৰিয়ো ভকতি সুখ যাৱে আছা ভালে ॥
 শুনিয়োক যতনে নাৰায়ণ গুণ নাম ।
 গুছোক পাতেক কৰ্ম্ম বোলা বাম বাম ॥

বমুৰি ।

পৰব বলব জাম্পে ।   তিনিও ভুবন কাম্পে ॥
 শ্ৰীৰামক যুজিবাক ।   চলে নিশাচৰ ঝাক ॥
 জ্বলন্ত অগনি সম ।   বান্ধস পতঙ্গ সম ॥
 আপুনি মৰিতে চলে ।   ঝাকে ঝাকে কোঁতুহল ॥

কৰে মেক টল বল ।	কাম্পে সব জল স্থল ॥
ৰাক্ষসৰ পয়োভৰে ।	কাম্পে ভূমি নিবন্তৰে ॥
খৰৰ বথক চাট ।	শগুণ পৰিল যাই ॥
তেজ পূঁষ মাংসহাৰ ।	বৃষ্টি ভৈলা একাকাৰ ॥
আকাশত বাহু আসি ।	গ্ৰহিলেক ৰবি শশী ॥
নিৰ্যাত পৰয় আগে ।	গিৰি শৃঙ্গ বৃক্ষ ভাগে ॥
যেন শৃগালৰ ভাৰ ।	গৰ্দ্ভে কাঢ়য় ৰাৰ ॥
দক্ষিণ দিশত বাৰ ।	বৰে ঘনে ঝাকে ঝাক ॥
মুখৰ নিকলে জুই ।	ৰাক্ষসক চম্বু ছুই ॥
যেন মাংস ভুঞ্জিবাক ।	ঘনে ঘনে ছাড়ে ডাক ॥
ফান্দে বাম বাহু আঁথি ।	মহা উত পাত দেখি ॥
কটাক্ষে নাহিকে তাৰ ।	চলি যাই চম্বুকাৰ ॥
বলে সম নাহি মোৰ ।	জান মই বীৰ ঘোৰ ॥
একেশ্বৰে জিনিবাক ।	পাৰোঁ তিনি ভুবনক ॥
বাম কক্ষণ দুই ।	মোৰ আগে কোন ছুই ॥
হেনয় আশ্বাস কৰি ।	যাই বেগে দৰদৰি ॥
আকাশত দেব গণে ।	যুদ্ধ চাহিবাক মনে ॥
ৰাহিলন্তু শাৰী শাৰী ।	গাৰে গীত অপেশ্বৰী ॥
জয় জয় দাম বুলি ।	অংসখ্যাত বাহু তুলি ॥
নাশিয়ে ৰাক্ষস গণ ।	উদ্ধাৰিও ত্ৰিভুবন ॥

ভূমিসে ভক্তৰ গতি । জয় জয় সাতা সতী
 ভূমিৰ সংহাৰাভাৰ । গুচোক সকল ডৰ ॥
 এহি মত তুতিকৰি । বামৰ আসন জুড়ি ॥
 কৰিলন্ত পুষ্প বৃষ্টি । বাম ভৈলা মহাতুষ্টি ॥
 শুনিয়েক নবনাৰী । বাম কথা মনকৰি ॥
 ইহাতেসে হবে তাপ । নষ্ট হোবে কোপতাপ ॥
 বামত মিলয় বতি । হয় অন্ত কালে গতি ॥
 অনন্ত কন্দলী ভণে । বোলা বায় ঘনে ঘণে ॥

—0—

ছবি ।

সেনা গ্রাহি মহা বাহু, পৃথু গ্রীৰ যজ্ঞ শত্রু,
 নিক্কাদব বাক্ষস দমন ।
 মহানীল মেঘদল, দুৰ্জয় বাক্ষস তিনি,
 আৰো ত্ৰিশিৰ যম সমান ॥
 ইন্দ্রৰ যুদ্ধক যেন, দানব সেনায় ধাইল,
 বামৰ আশ্রম পাইল ।
 দূৰতে অপাৰ সেনা, আসে দেখি বামচন্দ্র,
 লক্ষ্মণক সহোদক কহিল, ॥

দেখিযো লক্ষ্মণ হেৰা,   শূৰ্পনখী চলাইলেক,
 খেদি আদে ৰাক্ষস সকল ।

শ্ৰাবণৰ মেঘে যেন,   চালিলে গগণ গণ,
 সাজ বাণ্টে তেজ বন কল ॥

ৰথৰ উপৰে দেখোঁ,   খৰবীৰ ছড়ি আদে,
 আজি ঘোৰ মিলিব সমৰ ।

সৈন্যৰ উপৰে তাৰ,   মহা উতপাত দেখো,
 বধিবোঁ সবাকৈ একেশ্বৰ ॥

মোৰ বোলে ধনুধৰি,   লক্ষ্মণ সীতাক ৰাখি,
 থাক তই গহ্বৰে পশিয়া ।

মহা যুদ্ধ মিলিবেক,   দেখি সীতা ডৰিবেক,
 মোকলাগি চিন্তা নকৰিয়া ॥

ৰামৰ বচন শিৰে,   ধৰিয়া লক্ষ্মণ বীৰে,
 সীতালৈয়া গহ্বৰে পশিলা ।

ৰামে মহা ৰঙ্গমনে,   বাকলি গুচাই গাৰ,
 মাণিকৰ সন্নহা পিন্ধিলা ॥

অন্ধকাৰ ফালি যেন,   আদিত্য উদয় ভৈলা,
 ধনুশৰ ধৰি দিলা থিৰ ।

ৰামৰ মুকতি দেখি,   খৰৰ সেনাৰ মানে,
 কাষ্পে কায় উড়িগৈলা জীৰ ॥

বাৰিষাৰ মেঘ যেন,   বৰিষে মেকক ঢাকি,
 বান্ধসৰ তেজে নদী ভৈল ।

একেলাঞ্জে যাই বহি,   যেন সমুদ্রক লাগি,
 দেখি দেৱগণ ভয় ভৈল ॥

তথাপি হাসন্তু বাম,   পৰম পুৰুষ প্ৰভু,
 বোঢ় যুঁজে নিশাচৰ গণে ।

আকাশত থাকি দেৱ,   কাণা বাণি কথা কহে,
 যোনো বামে নিজিলন্তু বণে ॥

মুখ্য মুখ্য জনে বোলে,   হেন কথা পতিয়াবা,
 পৰম ঈশ্বৰ দেৱ বাম ।

বান্ধসক সংহৰিব,   দেৱ কুল উদ্ধাৰিব,
 ভকতৰো সাধিবন্তু কাম ॥

দেৱতা গণৰ ভয়,   জানিবাম কৃপাময়,
 বান্ধসৰ দেখি উপদ্রৱ ।

কালান্তক কদ্ৰসম,   ক্ৰোধে ধনু টঙ্কাৰিল,
 বান্ধসৰ ভৈলা পৰাভৱ ॥

কৰ্ণত হানিলা তাল,   কম্পিল বান্ধসবল,
 ধনুৰ টঙ্কাৰ ঘোৰ শূনি ।

জগতৰ নাথ ক্ৰোধে,   কোঁগী একণৰ জুড়ি,
 পঠাইলন্তু বান্ধসক হানি ॥

বিজুলী সঞ্চাবে যাই,   বান্ধসক লাগপাই,
এক দিগি কবিলেক থাই ।

নামে শ্ৰীৰামবশৰ,   ব্যৰ্থ নাহি বান্ধসৰ,
পৰিল মাত্ৰকে প্ৰাণ যাই ॥

কটো মহাতীক্ষু বাণ,   দেখন্তে সঙ্কলে প্ৰাণ,
পলাই বান্ধস বেহুভঙ্গে ।

যেহি দিগি পলাই যাই,   সেইদিগে বাম ময়,
বামে ঢাকিলন্তু দিশ সান্দ্রে ॥

বামৰ অব্যৰ্থ শৰ,   যম দণ্ড সমসৰ,
খণ্ড খণ্ড কৰি বান্ধসক ।

বাম শৰ ছতাশন,   বান্ধস শুথান বন,
দাহ কতো পঠাইলা যমক ॥

সূৰ্য্যৰ কৌৰণে যেন,   অন্ধকাৰ ফালিলেক,
অসংখ্য বান্ধস গৈলা ক্ষয় ।

মাংস কৰ্দম ভৈলা,   শোণিতে বহয় নদী,
থাপদিয়া ভুঞ্জে কাক চয় ॥

দেব বঘুনাথে,   পহুতে কাটিলা,
খুবপতি শবে তাক ।

পাছে শ্রীবামক,   দূষণে হানিল,
মায়াগয় শব ঝাক ॥

মায়াশব হানি,   নিবাঝিলা বামে,
দূষণে বিস্ময় পাছে ।

যমদণ্ড সম,   শূলেক হানিয়া,
আস্ফাট কবন্তে আছে ॥

দেখি দেববামে,   মহামন্ত্র হানি,
পথতে পেলাইলা কাটি ।

পৰ্ব্বত সদৃশ,   পৰিঘেক পাই,
দূষণে ধৰিলা ডাটি ॥

অযুত লোহাব,   পৰিঘ দুৰ্ব্বাব,
বড়ে কবে চিকিমিকি ।

চাহিতে নোঝাৰি,   ত্ৰিদশ দেবতা,
ভয়ে মুদিলন্ত অঁাখি ॥

মেঘৰ মাজত,   সূৰ্য্য লুকাইলন্ত,
অস্ত্ৰৰ দোঁখ প্ৰভাব ॥

দুই হাতে উচ্চায়া,   দূষণ বাক্ষসে,
চলিলা বামৰ ঠাৰ ॥

মত্ত মাতঙ্গৰ,   দান্ত দুই যেন,
    কাঢ়ি বলে লৈলা টানি ।
 দূষণ বীৰব,   বাহুব বিষত,
    ছাড়ি গৈলা প্ৰাণ খানি ॥
 সিদ্ধ মুনি গণে,   প্ৰশংসা কৰিলা,
    উপৰক বাহু তুনি ।
 দেব বাদ্য বাহিল,   পুষ্প বৰিষিলা,
    জয় জয় বাম বুলি ॥
 শূনা নব নাৰী,   এক মন কৰি,
    বামৰ বম্য বিক্ৰম ।
 শ্ৰবণতে মহা,   পাতেক হৰয়,
    অধমো হোবে উত্তম ॥
 বামেসে পৰম,   স্তম্ভদ বান্ধব,
    যাক নপাই সৰ্ব কালে ।
 আন বন্ধু গণে,   বেঢ়িয়া থাকয়,
    যাৰে থাকে লোক ভালে ॥
 মৰণ কালৰ,   পৰম সহায়,
    জানিবা বামৰ নাম ।
 এবে ধৰি নীতি,   ভকতি কৰিযো,
    ডাকি বোলা বাম বাম ॥

পদ ।

দূষণ পৰিল খৰবীৰ খঙ্গি গৈল ।
 মাৰ মাৰ কৰিয়া বামৰ ভিত্তি ভৈল ॥
 ত্ৰিশিৰা বোলয় খৰ বহ কোপ ছাড়ি ।
 এতিফ্ৰণে দেখিব বামক পঠাঙু মাৰি ॥
 বাম অগনিক আজি মই পানী কৰোঁ ।
 নুহি বণমাজে পৰি স্বৰ্গ পন্থ ধৰোঁ ॥
 ত্ৰিশিৰাৰ বোলে খৰ হৰিষক পাইলা ।
 বামক যুজিবে লাগি তাহাক পঠাইলা ॥
 ত্ৰিশিৰা সন্মুখ ভৈলা বামৰ সমৰে ।
 হৃদয়ত প্ৰভুৰ ভেদিলা দশ শৰে ॥
 শৰৰ প্ৰহাৰ পাই দেব বয়ু বাই ।
 ক্ষুদ্ৰ হৰিণক যেন সিংহে গৈল ধাই ॥
 বথে ছড়ি যুজয় ত্ৰিশিৰা মহাবীৰ ।
 দেখিয়া বামৰ কোপে নসহে শৰীৰ ॥
 বজ্ৰ যেন ছুটিল হানিল চৈধ্য শৰ ।
 ত্ৰিশিৰাৰ হিয়াত ফুটিল নিবন্তৰ ॥
 আৰো মৌল শৰ হানি চাৰি ঘোড়া মাৰি ।
 একশৰে বথক যে কাটিল মুবাৰি ॥

সাত শবে বথ ছেদি আৰো এটা শবে ।
 সাৰথিব শিবক ছেদিলা বথববে ॥
 বথ ভাঙ্গি গৈলা তাক নমনিল কেব ।
 ধনুধৰি ত্ৰিশিবা ভূমিক দিলা ডেব ॥
 মহা ক্ৰোধে ত্ৰিশিবাৰ কাণ্বে কলেবৰ ।
 বামৰ হৃদয় ভেদিলেক দশ শব ॥
 ক্ৰোধে দশবথ স্ততে ধনুধৰি ডাটি
 নব গোটা শবে তাক পেছলাইলেক কাটি ॥
 গিৰিশৃঙ্গ সম তিনি শিব গৈলা চিণ্ড
 পৰিল **বান্ধন** কৰ্ম্ম গৈলা বসুন্দৰী ॥
 পৰ্ব্বতৰ গেক যেন বহে তিনি ধাৰ ।
 খৰে দেখি আছে কাল ভৈল ত্ৰিশিবাৰ ॥
মনত বোলন্ত আবে ভৈলো একেশ্বৰ ।
 অসংখ্যা শক্তি আজি দেখো মানুষৰ ॥
 নুহিকে মানুষ ইটো দশবথ স্ত ।
 ইটো যুদ্ধ তেজিবাক নুহিকে যুগুত ॥
 চক্ষু মুদিলে কি আৰ নুগুচয় ভয় ।
 যুজিবো বামক মই কৰিলো নিশ্চয় ॥
 সাৰথিক বলে খৰে শীঘ্ৰে ডাকবথ ।
 আজিসে দেখিবি মোৰ যুদ্ধৰ মহত্ব ॥

বামক মাৰিয়া বহিনীৰ মান সাৰো ।
 নুহিবণে পৰি আজি স্বৰ্গ পন্থ ধৰো ॥
 হেন শুনি সাৰথিয়ে ডাকিলেক বথ ।
 শৰহানি নিৰোধিলা মাক তৰ পথ ॥
 ব যুব সঞ্চাৰ নাহি ইপাৰ সিপাৰ ।
 সূৰ্য্যক চাকিয়া যেন মেঘ এ কা কাৰ ॥
 শৰে হানি চাইল আৰ বামক নেদেখি ।
 মাৰিলো বামক বুলি চাহন্তু নিৰোক্ষ ॥
 হেন দেখি বামে মহা ধনু টঙ্কাৰিলা ।
 পৃথিবী পাতাল স্বৰ্গ সমস্তে লড়িলা ॥
 নিজ শৰ কাটি তাৰ শৰজাল কাটি ।
 আৰো সহস্ৰেক শৰ প্ৰহাৰিলা ডাটি ॥
 লীলা কৰি যুদ্ধে দেব কোশল্যা তনয় ।
 মহাবীৰ খৰে জানে অস্ত্ৰ সমস্তয় ॥
 হানন্তু নৰাচ বৎস দণ্ডভল্ল পাশ ।
 দুইবো শৰে নিৰন্তৰে চানিলা আকাশ ॥
 অনন্তৰে দুইবো শৰ সংহবন্ত দুই ।
 দেবাস্ত্ৰৰ গণে চাই আছে উৰ্ক মুই ॥
 মহাৰথে ছড়ি যুজে খৰ নিশাচৰ ।
 তাৰ পৰাক্ৰম দেখি ভয় সুবনৰ ॥

ভূমি পাৰে বাম দেৱ সম্মুখে যুজন্তু ॥
 টঙ্কাৰ কৰিয়া ধনু যেহেন নাচন্তু ॥
 অসংখ্যাত শৰে প্ৰভু খৰক তাৰিলা ॥
 খুবপতি বাণ হানি ধনুকো ছেদিল ॥
 শীত্ৰে তুলি লৈলা খৰে আন ধনুখান ॥
 বামক অনেকশৰ কৰিলা সন্ধান ॥
 বিশ্ৰুতি ভৈলন্তু বাম মনুষ্য স্ৰভাবে ॥
 প্ৰভুৰ হাতৰ ধনু পৰিলা নেঠাৰে ॥
 হেন শুনি দেখি ত্ৰিদশৰ বিষাদ মিলিল ॥
 মহা বদে খৰবাৰে আটাসেক দিল ॥
 কবচকো ভেদি হৃদি শালিলেক শৰে ॥
 ভৈলন্তু ব্যামোহ প্ৰভু জগত ঈশ্বৰে ॥
 খানিতেকে বাম নাৰায়ণ স্বস্থ ভৈলা ॥
 অগষ্টি দিবাৰ শৰ চাপ তুলি লৈলা ॥
 জাজ্বল্য সমান কোপে জগতৰ বাপে ॥
 বিমূৰ শৰক নিয়া যুড়িলন্তু চাপে ॥
 আগ পাছ মনকৰি ভৈল সব সাজ ॥
 শৰে কাটিলেক তাৰ স্তব্ধৰ ধ্বজ ॥
 ক্ৰোধিয়া বোলন্তু আজি লৈবোছ পৰাণ ॥
 দুইস্তন মাজত হানিলা দশবাণ ॥

খৰতৰ প্ৰহাৰে কোপত ভৈলা খৰ ।
 হৃদয়ত বামক বিক্ষিলা দশ শৰ ॥
 দুই হস্তৰো শৰে দুয়ো ভৈলন্ত জৰ্জৰ ।
 পঙ্কাকুল ভৈলন্ত কধিৰ কলেবৰ ।
 একে বাৰে ধনুশৰ দুইহানো ধৰিল ।
 অনেক সহস্ৰ শৰ দুয়ো প্ৰহাৰিল ॥
 পুষ্পত পলাশ সম দুইৰো কলেবৰ ।
 দুৰ্ঘোৰ বণত দুয়ো বীৰ সমসৰ ॥
 বামে পাছে তিনি শৰ গিয়াত তাড়িল ।
 একবাণে ধ্বজ কাটি ভূমিত পৰিল ॥
 ধনু কাটি সাৰথিৰ কন্ধক চোঁদিল ।
 মৰিয়া সাৰথি পাছে ভূমিত পৰিল ॥
 বথভঙ্গ দেখিয়া খৰৰ হৃদি খেদ ।
 মোৰ বথ ভাঙ্গিলেক অভেদ্য অছেদ্য ॥
 ত্ৰিদশেও দেখন্ত খৰৰ বণ ভঙ্গ ।
 বৈবৰ বিপত্তি দেখি আতি বৰ বঙ্গ ॥
 আকাশত থাকিয়া কোঁতুক আতি মনে ।
 দুন্দুভি সংবাদ কৰিল ঘনে ঘনে ॥
 গদাধৰি খৰে ধৰণীত দেৱ দিল ।
 পৃথিব কল্পিয়া সাত পাতাল লড়িল ॥

বাঘবে বোলন্তু খব শুনবে পাপিষ্ঠ ।
 সকলো ঋষিৰ তই চিন্তিল অনিষ্ট ॥
 দণ্ডকা বনত তই ভৈলি মন্দ বোগ ।
 তোক ঋষিবেক খানিতেকো নুহি যোগ ॥
 অন্যায় কৰিলি যত তাৰ ফল পাইবি ।
 মোহোৰ হাতত বেটা যমঘৰে ঘাইবি ॥
 হেন শুনি খবে পাছে বুলিলেক বাণি ।
 মোহোক মাৰিবে এতিফ্ৰণে কেনেজানি ॥
 মিছাত কৰস বাম মনত উল্লাস ।
 গদাৰ ছোটত কিবা যমঘৰে যাস ॥
 অলপিক মনুষ্যৰ তোহোৰ আছে ধিক ।
বীৰ হুয়া বীৰক গৰিহা কৰা কিক ॥
 গুণবন্ত জনৰ আনেসে গুণ কহে ।
 সুগন্ধ পুষ্পৰ গন্ধ পবনেসে বহে ॥
 ত্ৰিদশ দেবতা তোৰ হোক অনুকুল ।
 তথাপিতো মাৰিতোক নিবোঁ বসাতল ॥
 হাতেগদা ধৰিখৰে বামক কিটাইল ।
 যেন নাৰায়ণক কৈটেভে বীৰে ধাইল ॥
 হানিলেক গদা গোটে যেন যম দণ্ড ।
 টলবল কৰয় মেদিণী সাতো খণ্ড ॥

খলকিল সাগৰ লৰিল নাগপুৰ ।
 বথে ছড়ি চমকিল দেবতা অশুৰ ॥
 গদা শুন্যে যাই য়েবে বামৰ সন্ধিত ।
 মনত তৰসি ভৈলা বিহ্বল চৰিত ॥
 শৰ হানিবোঁহো কিবা ভৈলা বিমৰিষি ।
 ফোট সাপে পৰ্বতক কৰিবেক কিস ॥
 অগনিৰ অস্ত্ৰক বাঘৰে তুলি লৈলা ।
 শঙ্কৰৰ শূল ত্ৰিপুৰক সাজ ভৈলা ॥
 হানিল অগ্নিৰ অস্ত্ৰ গগণে উধাই ।
 সৰ্প গিলিবাক যেন গড়ুৰেক যায় ॥
 শৰ্পৰ তালুতে যেন অগনি লাগিল ।
 বাঘৰৰ শৰে গদা নিৰ্য্যাণ কৰিল ॥
 গদা গোট ছন্ন ভৈল দেখি আছে থৰে ।
 তৰতৰি কম্পিল সকল কলেবৰে ॥
 ধূমকেতু যেন গদা ভূমিত পৰিল ।
 কম্পিল অনন্ত ফণা মুনিয়ো লৰিল ॥
 বুলিলন্ত বাঘৰে চাণ্ডাল নিশাচৰ ।
 পাপৰ চৰিত্ৰ তই দুৰ্জ্জন বৰ্কৰ ॥
 তোহোক মাৰিয়া যম কৰলে পঠাওঁ ।
 পাছে আন্ত বিচাৰিয়া ঋষিসব চাওঁ ॥
 (৬)

খৰে বোলে বাম নতু যম ঘৰে যাস ।
 সি কাৰণে তই মোক মাৰিবাক চাস ॥
 অস্ত্ৰ হীন দেখি তোৰ হৰ্ষিত মন ।
 মোৰ অস্ত্ৰ আছয় পৰ্ব্বত তৰুগণ ॥
 হেন বুলি বান্ধস কুপিত বৰ ভৈলা ।
 দুই হাতে পৰ্ব্বতেক উপাৰিয়া লৈলা ॥
 লীলায়ে হানিল বীৰ বাঘৰক চাই ।
 দিঘাতৰ সদৃশ পৰ্ব্বত গোট যাই ॥
 ক্ৰোধিয়া বাঘৰে হাতে ধনুক ধৰিল ।
 শৰে হানি গিৰি খণ্ড খণ্ডক কৰিল ॥
 খৰৰো শৰীৰ শৰে জৰ্জৰ কৰিল ।
 যেন মন্দৰৰ গেক ক্ৰোধৰ বাৰিল ॥
 শৰৰ ঘাবত বৰ নিশকত ভৈলা ।
 খড়্গেক ধৰি বাঘৰক খোদ গৈলা ॥
 বান্ধসক দেখি বাম ক্ৰোধ বৰ পাইল ।
 বাসবে দিবাৰ অস্ত্ৰ গুণত ছড়াইল ॥
 শৰ হানি বাঘৰে বোলন্ত থাকথাক ।
 অস্ত্ৰৰ অগনি নিকলয় ঝাকে ঝাক ॥
 বজ্ৰে ভেদিলেক যেন পৰ্ব্বত টলিল ।
 শৰ পৰি খৰৰ জীৱন নিকলিল ॥

বামৰ হাতত য়েবে বাক্ষস পৰিল ।
 ত্ৰৈলোক্যৰ লোকে সবে হৰিষ লভিল ॥
 জয় জয় বাম বুলি দেবে আসংসন্ত ।
 বামৰ শিৰত দিব্য পুষ্প বৰিষন্ত ॥
 ব্ৰহ্মা মহেশ্বৰ ইন্দ্ৰ চন্দ্ৰ আদি কৰি ।
 বামক কৰিলা তুতি কৰি কৃতাজ্জলী ॥
 আজিসে জগতে কিছু পাইলেক উসাস ।
 বাক্ষস সংহৰি যশ কৰিলা প্ৰকাশ ॥
 এহি কথা শুনি নৰে তৰিবেক পাপ ।
 কিনো কৃপা কৰিলা ঈশ্বৰবাম বাপ ॥
 তৰে নৰে যাৰ বামনাম মাত্ৰ স্মৰি ।
 হেন দেব কৃপাক্ৰূপে আছা অবতৰি ॥
 নানা তুতি বাণি বুলি কৰি বেদধ্বনি ।
 বামক কৰিলা আশীৰ্ব্বাদ সিন্ধুমুনি ॥
 বিদ্যাধৰে মৃদঙ্গ ছন্দুভি বাদ্য বাৰে ।
 আপেস্বৰা নাচয় গন্ধৰ্ব্ব গীত গাৰে ॥
 বামক চাহিয়া কটোবেলি আছে মুখে ।
 পাছে স্বৰ্গে গৈলা বাম নাম গায়া মুখে ॥
 বামৰ চৰিত্ৰ কহিযান্ত পন্তে পন্তে ।
 কৈলাসক গৈলা হৰ পাৰ্ব্বতী সহিতে ॥

বাক্ষসক সংহবি বাম ভৈলা বঙ্গমন ।
 আপোন আশ্রমে যাই ভৈলা উপসন্ন ॥
 সীতা সমে লক্ষ্মণ আসিলা মহাবলো ।
 তিনিজনে তহিতে লাগিলা গলাগলি ॥
 অন্তো অন্তে মুখ চাই হবিষ মিলিলা
 যুদ্ধৰ কাহিনী যত বাঘবে কহিলা ॥
 সীতাৰ মনত বৰ হবিষ মিলিল ।
 বাঘবৰ কোল চাপি আলঙ্গি ধৰিল ॥
 সীতায়ৈ অমৃত হাতে শৰীৰ মার্জ্জিলা ।
 যুদ্ধৰ প্রয়াস বামে সব পাশৰিলা ॥
 বনবাসী ঋষ সবে আসি সেই খান ।
 বামক আসংসি কাবলন্তু বহুমান ॥
 তোমাৰ প্রসাদে বাম শত্রু গৈলমৰি ।
 আবে স্মৃথে হৰিক চিন্তিবো তপকৰি ॥
 নিজগুণে ঈশ্বৰ আমাক তাৰিলা ।
 জতগ তাৰণ নাম গুণ প্রকাশিলা ॥
 সজল নঘনে সীতা স্বামীত কহিলা ।
 প্রতিজ্ঞা পালিলা প্রভু বাক্ষস মাৰিলা ॥
 ঋষগণো নিস্তৰিল তোমাৰ প্রসাদে ।
 এহ কহি মহাসতী থাকলা আহ্লাদে ॥

মুনি গণো বাহুত বিদায় কৰি গৈলা ।
 বাম লক্ষ্মণ সীতা হৰিষে থাকিলা ॥
 বাৰ্য়ণক সবংশে নাশিতে সাজ ভৈলা ।
 কান্দি কান্দি শূৰ্পনখী লক্ষ্মামাজে গৈলা ॥
 অন্তৰীক্ষ বেগে গৈলা মুখে বায়ু খৰ ।
 দেখে বিমানত আছে বাজা লক্ষেশ্বৰ ॥
 মুখ্য পাত্ৰ মন্ত্ৰী গণ বসি আছে আগে ।
 বাসুকীক বেঢ়ি যেন বৰ বৰ নাগে ॥
 সিংহাসানে বসি আছে জ্বলে কলেবৰ ।
 বাহু গ্ৰহ স্থিত যেন মেকৰ উপৰ ॥
 মহাকাল মেঘ যেন শৰীৰৰ বৰ্ণ ।
 কুণ্ডলে মণ্ডিত দীৰ্ঘ জ্বলে কুড়ি কৰ্ণ ॥
 কুৰিগোটা বাতুল নয়ণ চমৎ কাৰ ।
 কাল মেঘ মধ্যে কুৰি গেটা চক্ষুতাৰ ॥
 কুৰিখান বাহু ভয়ঙ্কৰ খুলন্তৰ ।
 পাঞ্চ পাঞ্চ শিৰে যেন কুৰি অঙ্গৰ ॥
 দশ গোটা শিৰতাৰ কুৰি খান ভৰি ।
 দশ শৃঙ্গে জ্বলয় পৰ্ব্বত কাল গিৰি ॥
 ঐৰাৱত হস্তীৰ দান্তৰ ঘোৰ ঘাবে ।
 কৰ বান্ধি আছে সবে বাৰ্য়ণৰ গাবে ॥

ইন্দ্রে কৰিছন্ত যত বজ্ৰৰ প্ৰহাৰ ।
 সাক্ষী বান্ধি আছে যত শৰীৰে তাহাৰ ॥
 অযুতেক বৎসৰ ব্ৰহ্মাক আৰধিলা ।
 তপৰ প্ৰভাৱে সিটো জগত জিনিল ॥
 পাতালৰ বাসুকী সৰ্পক বণে জিনি ।
 তক্ষকৰ ভাৰ্য্যাক বাৰণে আছে আনি ॥
 পৃথিৱীৰ ভূপতি স্বৰ্গৰ দেৱ লোক ।
 সৰাৰে স্তন্দৰী হৰি চণ্ডে আনিলেক ॥
 নিৰ্ভয়ে বাৰণে বসি আছা মহা স্তখে ।
 শূৰ্পনখী পাশে গৈলা লাজে ঢাকিমুখে ॥
 কান্দি কান্দি বহে দদা শুনা লক্ষ্মণৰ ।
 কেনে স্তখে আছা বসি লক্ষ্মাৰ ভিতৰ ॥
 বাজা ছয়া নিচিন্তস তৈলা এত বৰ ।
 জানিলোঁ তোমাৰ কালে পাইলেক ওচৰ ॥
 তিনিয়ে ভূবন কম্পি গৈলা তোৰ যশে ।
 চৰমুখে বাৰ্ত্তা নলবাহা দেশে দেশে ॥
 মাতোৱাল ছয়া কেনে নুবুজস কাজ ।
 হেলাত হবাইবি তুমি জানু লক্ষা বাজ ॥
 দূষণ ত্ৰিশিৰা খৰ বাহুস যতেক ।
 ৰাম নাম মানুষে সৰাকৈ মাৰিলেক ॥

মোহোৰ বিপত্তি হেৰা দেখা বিদ্যমান ।
 তাৰে ভাই লক্ষ্মণে কাটিলে নাককাণ ॥
 ক্ৰোধিলা বাৰণ বহিনীৰ শুনি বাণি ।
 ঘটৰ আছতি যেন জ্বালা অগনি ॥
 বোলে তই কহ শূৰ্পনখী সত্য কথা ।
 কোথেৰ মানুষে হেন কৰিলা অবস্থা ॥
 কিবা ক্ষত্ৰি জাতি হয় কিবা বিপ্ৰ ঋষি ।
 বনে পশি তপ কিবা কৰন্তু তপসী ॥
 কেন মতে যুদ্ধ কৰিলেক ভাই খৰে ।
 কহ ঝাণ্টে কেনমতে গৈল যম ঘৰে ॥
 কিবা জাতিকুল তাৰ থাকে কোন থান ।
 কি কাৰণে তোমাৰ কাটিলে নাককাণ ॥
 সিংহৰ লাঞ্জত ধৰি টানে কোন নৰে ।
 কাহাল সৰ্পক ধৰি পৰিহাস কৰে ॥
 প্ৰমত্ত হস্তাৰ দান্ত কাৰি লৈবে চাৰে ।
 মৰিবাক লাগি বাঘে এৰে হাল বাৰে ॥
 ব্ৰহ্মা মহেশত যদি পশয় শৰণ ।
 তথাপি মোহোৰ হাতে মিলিব মৰণ ॥
 কোন নৰে মোৰ মুখে থাপিল চৰণ ।
 অবিলম্বে নিবো তাক যমৰ কাৰণ ॥

শূৰ্পনখী বোলে শুনা দৃঢ় কৰি মন ।
 দশৰথ পুত্র দুই আসি আছা বন ॥
 জ্যেষ্ঠৰ শ্ৰীবাম নাম কনিষ্ঠ লক্ষ্মণ ।
 ৰূপে গুণে আনন্দিতা বীৰ বিচক্ষণ
 বামৰ কামিনী আছে সীতা নামে নাৰী ।
 ত্ৰিভুবনে নাহি তাইৰ সদৃশ স্তন্দৰী ॥
 তাইৰ ৰূপক কোনে বৰ্ণাইবাক পাৰি ।
 মন্দোদৰী নহিকে ৰূপৰ সৰি বৰি ॥
 আগত নথাকে বিদ্যাধৰি অপেশ্বৰী ।
 মহালক্ষ্মী কিবা আসি আছে অবতৰি ॥
 সিহেন বমনী নাহি সঙ্গত তোমাৰ ।
 নিষ্ফল জীবন মিহা ভুঞ্জা ৰাজ্য ভাৰ ॥
 প্ৰাণ দদা তোকে লাগি আনিতে চাহিলোঁ ।
 কোলে চাপি মই ধৰিবাক লাগি গৈলোঁ ॥
 ৰামে আদেশিলেক লক্ষ্মণে ধৰি বাণ ।
 বলে ধৰি মোহোৰ কাটিলে নাক কাণ ॥
 খৰ দূষণত অভাগিনী দিলোঁ জান ।
 বামৰ হাতত ভৈল সবাৰে নিৰ্জ্ঞান ॥
 ফুৰি ফুৰি বামৰ সমৰ উপেক্ষিলোঁ ।
 কেনমতে মাৰে বাণ মই নজানিলোঁ ॥

বিজুলী ছটক যেন চলে বাস্ত কৰি ।
 চতুৰ্দশ সহস্ৰ বাক্ষস গৈল মৰি ॥
 ইন্দ্ৰধনু জ্বলে যেন গগণ মণ্ডলে
 দেখিলোঁ বামৰ ধনু তাতো কৰিজ্বলে ॥
 বজ্ৰত অধিক একোশৰ যোড়ে চাপে ।
 বামক সন্মুখে যুজিবেক কাৰবাপে ॥
 দূষণ ত্ৰিশিৰা খৰ আদি বীৰচয় ।
 বাম অগনিত গৈলা পতঙ্গ পৰায় ॥
 বামৰ বিক্রমে মোৰ হিয়া গৈল লড়ি ।
 সবল বৃক্ষত যেন বজ্ৰ আছে পৰি ॥
 হেন অথন্তৰ কথা শুনিয়া বাৰুণ ।
 অসন্তোষে বাজা আছিলেক কটোক্ষণ ॥
 দূষণ ত্ৰিশিৰা খৰ মৰিবাৰ শুনি ।
 পৰম দুৰ্জয় বাম মনে বোলে গুণি ॥
 বহিণীৰো দেখো কাটিলেক নাক কাণ ।
 লাজ বাজা কাহাকেও নেদিল সন্নিধান ॥
 ভাণীৰ সন্তাপে তন্তি খানিক আশিল ।
 সাতাৰ কাহিণী শুনি শোক পাশৰিল ॥
 ত্ৰৈলোক্যত নাহিহেন শুনিল স্তম্ভা ।
 কামাতুৰ ভৈলে চিত্ত ধৰিতে নাপাৰি ॥

কামাতুৰ পুৰুষৰ কাকো! স্নেহ নাই ।
 কামিণীত বতি তাৰ নুগুছে সদাই ॥
 স্তম্ভ ভোগ তেজিলেক সবে বাজ কাজ ।
 সীতাকেসে চিন্তে বাজা হৃদয়ৰ মাজ ॥
 কেনমতে পণ্ড সীতা ত্ৰৈলোক্য স্তম্ভবী ।
 মাৰিচ মামাৰ কাছে যাওঁ শীঘ্ৰ কৰি ॥
 তাহাক্কে সহায় কৰি সীতা আনোঁ হৰি ।
 পাছে বাম লক্ষ্মণক মাৰোঁ মন সাৰি ॥
 সীতাক নপাইলে মোৰ নিষ্ফল জীবন ।
 এহি মনে গুণি থিৰ কৰিলা বাৰণ ॥
 শূনা শূৰ্পনখী নকৰিবি অপমান ।
 স্বৰ্ণৰ গড়াই লৈয়োক নাককাণ ॥
 তোৰ মনক্ষাম মই সকলে সাধিবো ।
 বাম লক্ষ্মণক মাৰি সীতাক আনিবো ॥
 এহি গুণি লক্ষ্মণাথে মনে স্মৃষ্ নাই ।
 দিব্য বথে ছাড়ি গৈলা মাৰিচৰ ঠাই ॥
 সাগৰ তৰিয়া যাই পাইলা তেতিক্ষণে ।
 তপকৰি মাৰিচ আছয় পুণ্যবনে ॥
 শূনা মহাজন পুণ্য কথা বামাষণ ।
 শ্ৰবণতে হবে মহা মহা পাপ গণ ॥

ধ্যানতে নিৰ্মল,   মন ভৈল তাৰ,
কুশ ভৈল স্থল কাই ।

ৰাৱণক দেখি,   বহু মান্য কৰি,
অৰ্চ্ছিলেক সমুদাই ॥

লভিয়া আসন,   বসিলা ৰাৱণ,
মাৰিচৰ মুখ চাই ।

বোলয় বচন,   মাৰিচ শুনহ,
আসিলোঁ তোমাৰ ঠাই ॥

তোমাৰ সমাগ,   বন্ধু নাহি আন,
লক্ষাৰ মাজে আমাৰ ।

সহশ্ৰেক মত্ত,   হস্তীৰ সমান,
বীৰ তুমি বলিয়াৰ ॥

বুদ্ধি বল তেজে,   ৰাক্ষস সমাজে,
নাহিকে তোমাৰ সম ।

জানে ত্ৰিভুবনে,   অৰি বিনাশন,
যেন কালান্তক যম ॥

তুমি সমে মই,   দেবক জিনিলোঁ,
কৰিলোঁ বশ্য জগত ।

এবে এককাৰ্য্য,   সাধিবাক লাগে,
শুনियो যেন সাম্প্ৰত ॥

চৈধ্যব সহস্র,   বান্ধস সহিতে,

থবে কবিলেক বণ ।

মানুষ শ্রীৰামে,   সবাকে মাৰিয়া,

পঠাইলা যম কাৰণ ॥

ইহাক স্মৰি,   ফুটে মোৰ প্রাণ,

কৰো যাই প্রতিকার ।

দুইভাইক মাৰি,   সীতাক হৰোহেঁ

কৰি আছোঁ এহিসাব ॥

—•—

ছবি ।

শুনিয়ে মাৰিচ সাচ,   এৰা নলাগাওঁ ঘাঞ্চ,

আসা দুয়ো যাওঁ মায়া কৰি ।

প্রথমে সীতাক হৰি,   আনি পাছে যুদ্ধ কৰি,

বামক মাৰিবো মান সাৰি ॥

শূৰ্প নখী বহিনীয়ে,   সীতাৰ কহিলা কথা,

শুনি চিত্ত ধৰিতে নপাৰোঁ ।

সীতা সম স্তবদনী,   তিনিয়ে লোকত নাহি,

বাণ্টে চলা কামে হেৰা মৰোঁ ॥

সীতাক হৰিবো য়েবে, ৰামে শোকে মৰিবেক,
তেজবল নিতে হৈবে হীন ।

ধৰিধনু শৰপাছে, ৰাম লক্ষ্মণক মাৰি,
সুজু খৰ দূষণৰ ঝাণ ॥

মোহোৰ হৰিষ ভঙ্গ, নকৰা মাৰিচ মামা,
হৰিবাক কৰহ উপাই ।

সুবৰ্ণৰ মৃগহুয়া, সীতাৰ আগত গৈয়া
কোমল বনত চৰ গৈই ॥

সভাবে চঞ্চল সীতা, সুবৰ্ণৰ মৃগদেখি,
স্বামীত খুজিবা যত্ন কৰি ।

সীতাৰ কাতৰ শূনি, দুয়োভাই চলিবেক,
মৃগ বধিবাক ধনু ধৰি ॥

গাণ্ডিগোট দেখা দিয়া, একে ডেৰে অন্তৰিবা,
গহন বনত লুকাই থাক ।

শূণ্য আশ্রমক যাই, সীতাক ধৰিয়া মই,
বথে তুলি চলিবোঁ লক্ষ্যক ॥

মোক দয়া আছে য়েবে, এহি কথা কৰাতেবে,
তোমাক কৰিবোঁ বহুমান ।

মহানুখ্য পটেশ্বৰী, সীতাক পাতিলোঁ য়েৰে,
তেবেসে বহয় মোৰ প্ৰাণ ॥

মন্দোদৰী আদি কৰি, যত আছে পটেশ্বৰী,
সীতাৰ স্মদশ কেহোনুই ।

প্ৰাণ মমা চলা যাওঁ, যেন সীতা সঙ্গ পাওঁ,
তেবেসে নিমাই কাম জুই ॥

বাৰণৰ হেন বাণি, ডাঙিলা মাৰিচে শুনি,
কৰযোড়ে বলে ধীবে ধীবে ।

বাম নাম স্মবিয়া, আকুল কৰয় হিয়া,
কাম্পে মোৰ সকল শৰীৰে ॥

শুনা বাজা লক্ষ্মণৰ, বাম মহা ধনুধৰ,
তানভাৰ্য্যা হৰিবাক চাস ।

ছিলে তোক কোন বিধি, কোনে দিও হেন বুদ্ধি,
কৰিবাক চাহ কুল নাশ ॥

নৃপতিত চাটু প্ৰিয়, বচন বোলয় যত,
পাৰে তাৰ সীমা সংখ্যা নাই ।

অপ্ৰিয় মোহিত পথ, বলিবেক যিটোজনে,
কোঁটী এক গুটি মাজে পাই ॥

বামৰ বিক্ৰম যত, জানো মই ভাল মত,
তাহান ভাৰ্য্যাৰ আসাতেজা ।

হেন কাৰ্য্যা কৰিবাক, নোবোলা ভাগিণ মোক,
লক্ষাত কৰিয়ো স্মখে বাজ ॥

হৰি হৰি লক্ষ্মীনাথ,   হেন বুদ্ধি ভৈলা তোত,
এবেসে মিলিল মহা শক্তি ।

বাক্স কুলক প্ৰভু,   থাকিতে নেদিবি জানো,
হৰাইবি স্বৰ্গ পুৰি লক্ষ্মী ॥

শেষ কালত আসি,   বিনাশন বুদ্ধি ভৈলা,
শিবে তোৰ যম কাল নাচে ।

বাম অগনিৰ শিক্ষা,   সীতাক হৰিবে চাস,
মৰিবাক কতদিন আছে ॥

বাময়েন মহাবীৰ,   নৌ শুনাহা দশাশৰ,
তেহে হস্তী তই যেন মাথি ।

মোৰ বাক্য শিবে ধৰি,   সীতাৰ মোহক ছাড়ি,
লক্ষ্মীক চলিও প্ৰাণ বাখি ॥

বোলোঁ শুন হিত বোল,   নুশুন ভাগিন য়েবে,
দেব ধৰ্ম্ম সবে হৈবা সাক্ষী ।

ষিটো পাত্ৰ গণে তোক,   হেনয় কুবুদ্ধি দিল,
তেসম্বো খাইল দুই আঁখি ॥

বাম ধৰ্ম্ম মনোনিত,   সমস্ত লোকৰ হিত,
ভৈলা হৰি নব অবতাৰ ।

পিতৃৰ বচন পালি,   বনক পবিত্ৰ কৰি,
ফুৰে শিবে ধৰি জটা ভাৰ ॥

বাপেকে বনক লাগি,   ভাৰ্য্যাসমে ডাকিলেক,
 বোলা তুমি পিতৃত ভকত ।

কোঁটা এক হেনৰামে, মোক কি কৰিতে পাৰে,
 কহ শুনে। তাহান মহত্ব ॥

নুপুছিলে মন্ত্ৰীতোৰ,   কহিবাক নুহি যোগ,
 ইটোকাৰ্য্য দেবে নবাধিব ।

আনিবো শীতাক হৰি,   কিমতে সাগৰ ভৰি,
 বামে আসি মোহোক মাৰিব ॥

কুব্বেৰৰ জিনিলক্ষা,   কৰি লৈলোঁ কাক শক্ষা,
 ত্ৰিদশে খাটয় মোত কাপে ।

পাতালৰ যত নাগ,   পৃথিবীৰ বাজা গণে,
 কাম্পে মোৰ প্ৰচণ্ড প্ৰতাপে ॥

হেন মহি বাৰ্ণক,   বামে বণে মাৰিবেক,
 কহ তই মমা অগিয়ান ।

বাৰ্ণ বীৰৰ বাণি,   মাৰিচে মনত গুণি,
 কতো বেলি দিলা সমিধানে ॥

শুনিয়োক নবলোক,   আন কথা ছাড়িয়োক,
 বাম কথা পৃথিবীতে সাৰ ।

শুনিয়ো দুফটৰ কক্ষা,   নলবে শিষ্টৰ শিক্ষা,
 আপুনি অপোনাৰ চিন্তমান ॥

দুৰ্জ্জনক বুজাইবাক,   ব্রহ্মায়ে নপাবে জানা,
ষাৰে দণ্ড নকবন্ত হৰি ।

হেনজানি দুৰ্জ্জনক,   কিছু মন্দ নুবুলিবা,
ভজিয়ে কৃষ্ণক যত্ন কৰি ॥

ধনজন গৃহবাস,   আত কিছু নাহি আশ,
একেতিলে হবে দেখা কালে ।

মহাযত্ন কৰিসদা,   শুনিয়ে কৃষ্ণৰ কথা,
যাবত অৰোগে আছা ভালে ॥

ঈশ্বৰ সেৱাৰ অৰ্থে,   যি কিছু লাগয় ধন,
সেহিধন জানিবা অব্যয় ।

দণ্ডেক মুহূৰ্ত্ত বেলা,   হৰিব সেৱাক যাই,
সেহি আয়ু জানিবা অক্ষয় ॥

ভাৰ্য্যা পুত্র মিত্র সেহি,   হৰি সেৱাকৰে যেই,
আনযত বৃথা আন কাম ।

শুনা সবে নৰনাৰী,   চলিবা বিষ্ণুৰ পুৰি,
নিবন্তবে বোলা বাম বাম ॥

পদ ।

মাৰিচে বোলয় বাৰণৰ মন জানি ।
 কোন বিধি তথা সীতা মিলাইলেক আনি ॥
 তোৰ মৃত্যু কৰি বিধি সীতা উপজাইলা ।
 বাক্ষস কুলক জানো কালে আসি পাইলা ॥
 কোননো অগ্নিয়ে লক্ষা পুৰি ছন্ন কৰে ।
 বাৰণৰ মহা শ্ৰীক দেখিতে নপাবে ॥
 কোন চুফে বুকি দেই সীতা হৰিবাৰে ।
 বাঘবৰ হাতত উপাই কৰি মাৰে ॥
 কহোঁ মোৰ কথা শুনা ভাগিন বাৰণ ।
 পূৰ্ব কালে গৈলোঁ মই দণ্ডকাৰ বন ॥
 অসংখ্য বাক্ষস বেনা ফুৰে মোৰ সঙ্গে ।
 ঋষিগণ মাৰি খাই ফুৰোঁ মহা বঙ্গে ॥
 পাছে বিশ্বামিত্ৰৰ আশ্ৰয় যাই পাইলোঁ ।
 যজ্ঞ ছন্ন কৰি ঋষিগণ মাৰি খাইলোঁ ॥
 মহা তপসী বিশ্ৰামিত্ৰ আমাক জানিল ।
 অধৰ্ম্মক ভয়ে তোহঁা শাপি নমাৰিল ॥
 দাক্ষণ বাক্ষস জাতি আতি পাইলোঁ লাই ।
 নাহিভয় নিতে ঋষি মাৰি ফুৰোঁ খাই ॥

দশবথ ঘৰে য়েবে উপজিল বাম ।
 সাক্ষাত ঈশ্বৰ সৰ্ব গুণে অনুপাম ॥
 শুনি বিশ্বামিত্ৰে পাছে অযোধ্যাক গৈলা ।
 নৃপতিত মাগি বাম লক্ষ্মণক নিলা ॥
 আপুনি ঋষয়ে দুইক মন্ত্ৰ দিলা ।
 যত ধনুৰ্বেদ বাম লক্ষ্মণে শিখিলা ॥
 পাছে যজ্ঞ আৰম্ভিলা মহাযত্ন কৰি ।
 শ্ৰীবাম লক্ষ্মণে বাখি আছা ধনুধৰি ॥
 দিলন্তু আহুতি মহাবেদ পঢ়ি মুনি ।
 গন্ধ পাই আমাৰ জিহ্বাৰ পৰে পানী ॥
 আথে বেথে যাই আমি চাপিলোহঁ। কোল ১
 বাখা বাখা বাম বুলি সবে কৰে বোল ॥
 নাহিভয় বুলি হান্ফলিলা দুই ভাই ।
 চৈধ্য কোটি বান্ধস মাৰিলা সেই ঠাই ॥
 মোক লাগি বামে হানিলন্তু এক শৰ ।
 হৃদয়ত পৰিয়া লড়িল কলেবৰ ॥
 বাঘবৰ শৰ যেন হবৰ ত্ৰিশূল ।
 উকুৰাইলা যেন মোক কি মনিৰ তুল ॥
 যত অস্ত্ৰ মাৰি মোক আছে দেবাস্ত্ৰৰ ।
 মোহোৰ গাৰত পৰি সবে তৈলা চূৰ ॥

বাৰে বাৰে ইন্দ্ৰে মোক বজ্ৰ প্ৰহাৰিলা ।

মোহোৰ গাৰুৰ লোম গছো নলড়িলা ॥

আপুনি জানাহা তুমি মই যেন বীৰ ।

বামৰ শৰত মোৰ লড়িল শৰাৰ ॥

তুলা যেন মোক বামে শৰে উৰাইলেক ।

সমুদ্ৰৰ সিপাৰত নিয়া পেলাইলেক ॥

কত কাল মাৰি পাছে চেতনক পাইলোঁ ।

বন্ধুগণ দেখিবাক পাছে লক্ষা আইলোঁ ॥

প্ৰহাৰ স্মৰি এভু দুখ কৰে মন ।

সি কাৰণে তপ কৰোঁ পশি তপোবন ॥

স্বখে ভোগ কৰিতে নপাৰোঁ কিছু কাম ।

স্মৰন্তে দেখো যেন আসি পাৰে বাম ॥

এৰিলোহো চাৰ পুত্ৰ দাৰা গৃহবাস ।

মহাতপ আচৰোঁ স্বৰ্গক অভিলাষ ॥

স্বৰ্গৰ দেবতা পাতালৰ নাগ যত ।

পৃথিবীৰ মহা বাজা বীৰ সমস্তত ॥

সমস্তৰ বল আছে একৈক বামত ।

নাশিব বাক্ষস কুল বামৰ হাতত ॥

মোৰ বাক্য শুনা যবে লক্ষাক চলিও ।

ইটো সব কথা বিভীষণত পুছিও ॥

ত্ৰিজটা ভগিনী আছে তাহাতো পুছিবা ।
 তিনিৰ সন্মতে পাছে সীতাক হৰিবা ॥
 ত্ৰিজটা ভগিনী আৰো বিভীষণ ভাই ।
 এহি দুইত পৰে তোৰ হিত কোন নাই ॥
 এহি দুই যি বোলে তাহাকে তই কৰ ।
 চটুৱা মন্ত্ৰীৰ বচনক পৰিহৰ ॥
 হেন হিত নিচিন্তি চিন্তস মন্দ কাৰ্য্য ।
 বন্ধু গণ মৰাই হৰাইবি লক্ষা বাজ্য ॥
 বামৰ শৰত তোৰ দৰ্প হৈব চূৰ ।
 অবিলম্বে সবান্ধবে যাইবি যম পুৰ ॥
 মাৰিচৰ মন্দ বাণি শুনি দশানন ।
 আতি মহা তঙ্কেতাক বুলিলা বচন ॥
 হাউৰে পাপিষ্ঠ দুষ্ক এতেক লপস ।
 কি কবিলোঁ তোক বাক্য বিষ সঞ্চাবস ॥
 মোৰ তই নিষ্ঠৰ বটস এত মান ।
 ভূমিত কইলে যেন বিচিহীন ধান ॥
 লক্ষিলোঁহু পাপিষ্ঠ বামৰ ভাৰি থাইলি ।
 সি কাৰণে মোক নিন্দি বামক বঢ়ালি ॥
 উলটি পালটি মোক বিস্তৰ বটস ।
 দুৰ্ব্বাৰ বাৰণ মোৰ কথা নজানস ॥

খাণ্ডা হানি খণ্ড খণ্ড কৰেঁ। আজিতোক ।
 বাপেৰে বাঘবে আসি তোহোক বাখোক ॥
 সহায় কৰিতে ভাল আসিলও তোক ।
 বাঘবৰ পক্ষলুয়া ভগবাস মোক ॥
 প্ৰাণে য়েবে জীবি তই মোৰ বোল কৰ ।
 নুহি এতিক্ষণে তোক নিবো যম ঘৰ ॥
 বামৰ শৰত তই মৰিতে ডৰাস ।
 মোহোৰ হাতত এতিক্ষণে লুইবি নাশ ॥
 ষাইবি কি নযাইবি মোত কহ ঝাণ্ট কৰি ।
 নুহি হেৰা মাৰিপেৰে । যমেৰ নগৰি ॥
 হেন শুনি মাৰিচৰ হিয়া গৈলা কম্পি ।
 কোপমনে বাবণক বোলে পুনৰাপি ॥
 মাৰিবাক লাগি কৰা অনেক আচণ্ডি ।
 স্ত্ৰুদৰ বাক্য মোৰ বিষ হেন খণ্ডি ॥
 বামৰ হাতত পৰি সপ্ত সৰ্গ পাইবো ।
 ভাল ভৈল তোৰ শোক দুখ নেদেখিবো ॥
 সীতাক হৰিলে তোক পাইবে যম পাশ ।
 বাম যমে আ.স কৰিবেক সৰ্বনাশ ॥
 যতেক কৰিলি দেব দ্বিজক দুন্দুৰ ।
 বামৰ হাতত আটি মুটি হোঁক চূৰ ॥

বৈষ্ণৱৰ দোষে গোৰ আয়ু ভৈলা ক্ষীণ ।
 মহন্তক দুখ দিয়া জীবি কত দিন ॥
 তোৰ হাতে নমৰিয়া মৰিবো বামত ।
 মোহোৰ জীৱন আশা নেদেখো মনত ॥
 তোহোৰ হাতত মই প্ৰাণ নুশ্ৰজাওঁ ।
 বামৰ হাতত পৰি সপ্ত স্বৰ্গ যাওঁ ॥
 হেন শুনি বাবণ মনত বঙ্গ ভৈলা ।
 আশ্বাসিয়া মাৰিচক বথে তুলি লৈলা ॥
 বামক স্মৰি মাৰিচৰ কাষ্পে কাই ।
 যেন চোৰ ধৰি কাটিবাক লৈয়া যাই ॥
 শীঘ্ৰে বথ বাহিয়া বামৰ পাইলা থান ।
 বাবুণে বোলয় মমা ছয়ো সাবধান ॥
 দেখহ কদলি বন বামৰ আশ্ৰম ।
 ফলে ফুলে বাক মক দেখি মনোৰম ॥
 চৰণত ধৰো মমা মোৰ বোল ধৰ ।
 যুগৰূপ ধৰিয়া সীতা মোহ কৰ ॥
 শুনিয়া মাৰিচে পাছে বথৰ নামিলা ।
 বথে ছড়ি দশগ্ৰীৱ লুকাই বহিলা ॥
 মাৰিচে গুণয় ভয়ে ভৰি নযাই আগ ।
 কাটিবাক নেই যেন আৰ্ক্ষমীৰ ছাগ ॥

মনে মনে গুণয় মাৰিচ মহাবীৰ ।
 হৰি হৰি আজি মোৰ নাশিব শৰীৰ ॥
 বাবণ বাজাৰ আজি স্ৰুজু সবে ধাৰ ।
 বামৰ হাতত পৰি চলো স্বৰ্গ দ্বাৰ ॥
 এহি বুলি মাৰিচে ধৰিলা মৃগমায়া ।
 মহা মনোহৰ শুদ্ধ স্তব্ধৰ কায়া ॥
 বজতৰ অৰ্দ্ধচন্দ্র কপালে শোভয় ।
 দুই গুটি চক্ষু শুদ্ধ মানিকৰ নয় ॥
 জ্বলে বত্ৰময় মহা মানিকৰ বুক ।
 ফুটুকা ফুটুকি গাৰে সোনাৰ ভুমুক ॥
 তৰঙ্গ বৰঙ্গ অঁথি চতুৰ্দ্দিশে চাই ।
 চায়া চায়া সীতাক কোমল ঘাস খাই ॥
 অদভুত মৃগ গুটি দেখি সীতাসতী ।
 স্ৰভাবে চঞ্চল বালা মোহ ভৈলা আতি ॥
 আনন্দে আকুল ভৈলা থিৰ নোহে মন ।
 বামক আলঙ্গি ধৰি বুলিলা বচন ॥
 অদ্ভুত মৃগগুটি দেখা প্ৰভুৰাম ।
 মাণিক বতন শুদ্ধ স্তব্ধৰ কাম ॥
 তিনিও ভুবনে সাৰ দণ্ডকাৰ বন ।
 ইহাতেসে হেন মৃগ হৰে উতপন

প্ৰভু মই তোমাত এতেক বৰ চাওঁ ।
 ইহাৰ ছালত যেন বসিবাক পাওঁ ॥
 এহি যুগুটি য়েবে ধৰি দিয়া স্বামী ।
 হওঁ তেবে তোমাৰ পৰম প্ৰিয়া আমি ॥
 ইহাৰ সদৃশ যুগ নেদেখো বিশেষ ।
 অযোধ্যাক নিবো এই বনৰ সন্দেস ॥
 জীৱন্ততে ধৰা য়েবে তেবে মোৰ ভাল ।
 নুহি আক মাৰি মোক আনি দিয়া ছাল ॥
 তুমি আমি দুইহান্তে থাকিবো আতে বসি ।
 বোহিণী সহিতে যেন আকাশত শশী ॥
 ইটো যুগচন্দ্ৰ অযোধ্যাক লাগি নিবো ।
 শাস্ত সকলত মই হৰিষে কহিবো ॥
 হেন ঠান হৰিণ নাহিকে একো বনে ।
 বেড়ি বেড়ি চাইব আক অযোধ্যাৰ জনে ॥
 মোহোৰ টিকৰ স্বামী তুমি বঘু নাথ ।
 চৰণত ধৰি মই মাগোহোঁ তোমাত ॥
 তোমাৰেসে পুণ্য বশ প্ৰকাশে জগত ।
 যুগ গুটি দান মাগোঁ দিয়োক সম্প্ৰতি ॥
 পৰম ভকত বামে কবন্ত কাকুতি ।
 ভকত বৎসল তুচ্ছ ভৈলা বঘুপতি ॥

হাসিয়া বোলন্ত লখাই শুনিলি বচন ।
 মৃগ ছালে বসিতে সীতাৰ ভৈলা মন ॥
 সাক্ষাতে সীতাৰ দেখা পূৰ্বো মনোৰথ ।
 সীতাসতী ভাৰ্য্যা মোৰ পৰম ভকত ॥
 স্তব্ধৰ মৃগছালে বসিয়া থাকিব ।
 লেট কমলিৰ স্তম্ভ ইহাতে লভিব ॥
 মইচলি যাওঁ হেৰা মৃগমাৰিবাক ।
 যাৰে নাহি আসে তাৰে বাখিবা সাতাক ॥
 লক্ষ্মণে বোলন্ত দদা দেখো বিপৰীত ।
 হেন ঠান মৃগ নতু দেখো কদাচিত ॥
 ঋষি সবে কহিয়া আছন্ত মোতকাজ ।
 মাৰিচ বান্ধন আছে এই বনমাজ ॥
 বাজা সব যত মৃগ মাৰিবাক যাই ।
 স্তব্ধৰ মৃগ ছয়া ধৰি ধৰি খাই ॥
 কহিত দেখিছা মৃগ স্তব্ধৰ কায় ।
 মাণিক মুকুতা হিৰা জ্বলে ঠাই ঠাই ॥
 আপুনিয়ো প্ৰভু চাহিয়োক ভাল কৰি ।
 মাৰিচে যে ফুৰে মৃগ মায়াৰূপ ধৰি ॥
 বামে বুলিলন্ত যদি মাৰিচ হোৱয় ।
 স্তব্ধই ঋষিৰ ধাৰ পোশোঁ যমালয় ॥

দণ্ডকাৰ বনৰ গুচাণ্ট আজিশাল ।
 সীতাক মাৰিয়া দেওঁ স্তবৰ্ণৰ ছাল ॥
 সকল গাৰুত দেখো ৰাজ যোগ্য বত্ন ।
 অবশ্যে মাৰিবো আক কৰি বৰ যত্ন ॥
 তাৰা মৃগ গোট দেখো স্বৰ্গত আছয় ।
 তাহাৰ সদৃশ ইটো বনত ভ্ৰময় ॥
 যত যত মহাবত্ন আছে মোৰ ঠাৰে ।
 তাতোধিক বত্ন দেখো হৰিণৰ গাৰে ॥
 এহি থানে থাকা তুমি ৰাখিয়া সীতাক ।
 মই চলি যাওঁ হেৰা মৃগ মাৰিবাক ॥
 আপুনি ঈশ্বৰ বাম সমস্ত জানন্তু ।
 মনুষ্য স্বৰূপ ধৰি জগত মোহন্তু ॥
 ভকত সীতাৰ বাক্য ৰাখিতে যতনে ।
 ধনুধৰি মৃগ মাৰিবাক গৈলা বনে ॥
 বাম আসিবাৰ দেখি মাৰিচ কম্পিল ।
 গহন বনক লাগি বেগে চলি গৈল ॥
 কতো দোখি নেদোখি চলয় বাম্পে বাম্পে ।
 খেদি যান্তু বামে দেখি ভয় ছদি কম্পে ॥
 তেতিফণে দেখা দেই তেতিফণে লুকি ।
 জুই আঙ্গনিৰ মত পাৰয় ভুয়ুকি ॥

আধা মুণ্ডি যেন নিশাচৰে মায়া কৰে ।
 দণ্ড দুৰ পন্তে দেখাই গাণ্ডি মুণ্ডি ঘূৰে ॥
 খণ্ড খণ্ড মেঘে যেন চন্দ্রক ঢাকয় ।
 খনো দেখা দেই খনো লুকিয়া থাকয় ॥
 খেদন্তে খেদন্তে প্ৰভু পায়। বৰ শ্ৰান্ত ।
 বৃক্ষৰ আৰত চাপি চুম্পি বহিলন্ত ॥
 মনুষ্যৰ মতে চুম্পি আছা ধনু ধৰি ।
 মৃগগণ মাজে সিটো চৰে মায়া কৰি ॥
 দুৰতে মাৰিচ চৰে বাঘবে দেখিলা ।
 আকৰ্ণ পুৰিয়া ধনু শৰ প্ৰহাৰিলা ॥
 হৃদয়ত পৰিল অবধ্য বাম শৰ ।
 তেতিক্ষণে প্ৰাণ ছাড় গৈলা মাৰিচৰ ॥
 মৰণ কালত হিত চিন্তি বাৰণক ।
 বামৰ সদৃশ লক্ষ্মণক দিলা ডাক ॥
 ত্ৰাহি ত্ৰাহি লক্ষ্মণ সত্ৰেৰে আসিয়োক ।
 একেশ্বৰে বনত বান্ধসে মাৰে মোক ॥
 হা ! লখাই তুমি মোৰ সুবলিত ভাই ।
 কাণ্টে লাগ লোৱাঁ হেৰা মোৰ প্ৰাণ যাই ॥
 হেন বাৰ ছাড়ি নিজৰূপক ধৰিলা ।
 পৰ্ব্বত আকাৰ হুয়া বান্ধস পৰিলা ॥

ঋষি সকলৰ হৃদি কম্প লবি গৈলা ।
 কতো বেলি কম্পি ভূমি খণ্ড থিব ভৈলা ॥
 সীতায়ৈ শুনিল্য হেন বামে দিলা বাবু ।
 স্বামী বাম মৰা বুলি কাম্পে সৰ্ব গাব ॥
 মোৰ প্ৰাণ স্বামীক বাক্ষসে বোঢ়ি খাই ।
 এতেকেসে লক্ষ্মণক ডাকিলা সীতা আই ॥
 নসহে শৰীবে শোক অগনি উধাই ।
 ক্ৰমিত্তিত ভৈলা সীতা বাতুল পৰাই ॥
 তবঙ্গ নয়নে দেবী চতুৰ্দ্দিশে চান্ধ ।
 লক্ষ্মণক চাই সীতা পাছে বুলিলন্ত ॥
 শুনা সাধুসব পদ বামাংগ কথা ।
 দুৰ্জ্ঞনৰ চেষ্ঠা কেন দেখিয়ে সৰ্বথা ॥
 কপটে মাৰিচে কাটিলেক বাম বাবু ।
 নজানিয়া দেবী ভৈলা আকুল স্বভাব ॥
 দুৰ্ঘটৰ কপটে মোহ ভৈলা সাতা সতী ।
 আন সাগাণ্ঠৰ কিবা কহিবো সঙ্গতি ॥
 জ্ঞানি মোহ নুহিবাহা দুৰ্ঘটৰ বচনে ।
 সন্তক সদায় মন্দ বোলে দুৰ্ঘট জনে ॥
 দুৰ্ঘটৰ এহিসে ধৰ্ম্ম অধৰ্ম্ম সূচাবে ।
 স্বধৰ্ম্মৰ কথা যত তিলেকো নৰবে ॥

বিষয়ত বৈষ্ণৱক দেখি নানা চন্দ ।
 কলঙ্কে লক্ষিত যেন পূৰ্ণিমাৰ চান্দ ॥
 বিষয়ত বহু গুণ আছে থাকে এক দোষ ।
 তাত কি মহন্ত জনে কৰে অসন্তোষ ॥
 এহি জানি দুষ্কৰ সঙ্গক তাৰে ছাড়ি ।
 ভজিয়ো কৃষ্ণৰ দুই চৰণত ধৰি ॥
 ধন জন বন্ধু ষত কিছু নহে সাৰ ।
 একেতিলে নিকালিবে কালে গৰ্ব তাৰ ॥
 মহাযত্নে শুনিয়েক কৃষ্ণৰ গুণ নাম ।
 এহিসে নিস্তাবে ডাকি বোলা বাম বাম ॥

—°—

ছবি ।

সীতায়ৈ বোলন্ত লখাই, এতু আছা বাট চাই,
 নুশুনা কি ডাকন্ত বাঘৰে ।
 ত্ৰাহি ত্ৰাহি লক্ষ্মণ, ঝাণ্টে আসি বাখা প্ৰাণ,
 দুইবাৰ শুনু আৰ্ত্ত বাৰে ॥
 মই অভাগিনী প্ৰভু, মোন কাৰ্য্য কৰিহোলো,
 কেনে যুগ মাৰিতে পঠাইলো ।
 স্তবৰ্ণৰ যুগ আনি, কোন বিধি দেখাইলেক,
 হৰি হৰি প্ৰভুক দেখাইলো ॥

(৮)

প্রাণব দেবব মোব, সত্ববে চলিয়া যায়ে,
বাখামোব শিখব সিন্দুর ।

তুমিও তাহন ভাই, বামক বাখিও যাই,
শোকে মোব হিয়াহোরে চুব ॥

আপদ কালত বাপ, শত্রু মিত্র চিন্ন পাই,
সঙ্গে মোব বন্ধু নাহি আন ।

সত্ববে চলিও আবে, প্রভুক বান্ধসে খাই,
বাখা প্রাণ স্বামী দিয়া দান ॥

দীতাৰ বিলাপ দেখি, লক্ষ্মণে অঞ্জলী জুড়ি,
বুলিলন্ত বচন কোমল ।

তেজা শোক কবা বঙ্গ, বামব নাহিক ভঙ্গ,
জানিবাহা ইটো ববিতল ॥

যেবে সবে দেবাসুবে, বামক সমব করে,
তাহাকে জিনিব একেশ্ববে ।

ভুবন বিজয় বাম, জানা দদা মহাবীর,
জানি ভয় তেজা নিবন্তবে ॥

এহি ত্রাহি লক্ষ্মণ, বামে ডাক ছাড়িলন্ত,
শুনিলা নঘটে ইটোকথা ।

বাতো তুমি স্ত্রীজাতি, তাতে ভয় ভৈলা আতি,
সদায় স্বামীত বব বেথা ॥

মুখত অমৃত,   আছে তোৰ পাপী,
হৃদয়ত বিষ ঘট ।

ছল পায়া তই,   বামক বাঞ্চবে,
পাতিলি জানো কপট ॥

মোহোক ভাণ্ডস,   নু হকে বোলস,
বাঘবৰ ইটো বাৰ ।

শুনিও নুবুজ,   টেটোন পৰাই,
যেহেন বামৰ ঠাৰ ॥

জানিলো পপিষ্ঠ,   ভৰত ভাতৃৰ,
তই আবে ভাগি পাইলি ।

এতেকে বামক,   চাটু পুটু কৰি,
বামৰ লগত আইলি ॥

জ্ঞানে সৰ্ব্বজ্ঞনে,   সাতনীৰ পুত্র,
কদাচিতো নুহি হিত ।

তোৰ ক্রুৰ ভাৰ,   নজানিয়া বামে,
চপাইলেক সন্নিহিত ॥

লক্ষিলো লক্ষণ,   দেখি কুলক্ষণ,
এবেতই যেন চাংস ॥

বামৰ বমণী,   সাংগায়ে সহিতে,
কৰিবৰ ঘৰ বাস ॥

সীতার দারুণ,   বচন শুনিয়',
                     আকুল ভৈল লক্ষ্মণ ।
 ভূমি কর্ণে চুই,   বিষ্ণুক সমুবি,
                     বুলিলন্ত তেতিক্ষণ ॥
 মোৰ মনে জানো,   পিতৃত অধিক,
                     বামেসে পৰম দেব ।
 মাতৃত অধিক,   তোমাৰ চৰণে,
                     সৰ্বদায়ে কৰোঁ সেৱ ॥
 হেনয় বিগুটি,   বচন দাকণ,
                     হানিলা মোহোক কিক ॥
 হেন কটু বাণি,   ভৈলাহা দাকণী,
                     তোমাৰ আচোক ধিক ॥
 বুজিলোঁ সম্প্রতি,   হেনয় প্রকৃতি,
                     নিদাকণ তিৰীজাতি ।
 ভাই ভাই মহা,   কন্দল কৰয়,
                     বান্ধিয়া বচন কাটি ॥
 তুমি হেন শান্ত,   সীতা দেবী ছয়া,
                     এহেন বুলিলা মোক ।
 হৰি হৰি বিধি;   কুবুদ্ধি পাইলেক,
                     মোক কিনো দিলাশোক ॥

ইন্দ্র-চন্দ্র বায়ু,   কুবের ভাস্কৰ,
 দেব মুনি হৈবা সাক্ষী ।

দুৰ্ব্বাৰ বচনে,   সীতাক ভেজিয়া,
 যাওঁ আপোনাক বাখি ॥

বামে বুলি গৈলা,   সীতাক বাখিয়া,
 থাকা তুমি একমনে ।

কেনে একেশ্বৰী,   কৰিয়া সীতাক,
 চলিবো দুৰ্ঘোৰ বনে ॥

নানা বিমঙ্গল,   মিলয় দেখোহো,
 ভয়ঙ্কৰ বিপৰীত ।

বৰপুণ্য ভাগ্যে,   লভিবা জানকী
 বাঘবৰ সন্নিহিত ॥

আপুনি জানাহা,   ঘোৰ বনমাজ,
 বান্ধস আছে অশেষ ॥

পুনু পুছু মাৰ,   যাইবো কি নঘাবো,
 কৰিয়ো নিষ্ঠ আদেশ ॥

— — — — —

ছবি ।

লক্ষ্মণৰ হেণ বাণী,   শূনি দেবী বুলিলন্তু,
সত্বেৰে চলিয়ো মহাবীৰ ।

বাঘবৰ আৰ্ত্তবাৰ,   শূনি শোকে দহে গাৰ,
দেখা চক্ষুভৰি বহে নীৰ ॥

স্বামী বামে নেদোখিয়া,   মৰিবো গৰল খাইয়া,
কুহি অগনিত দিবো বাম্প ।

লক্ষ্মণে এতেক শূনি,   সীতাক প্ৰণাম কৰি,
চলিলা হৃদয়ে ভৈলা কাম্প ॥

হাতে শৰধনু ধৰি,   বামৰ পাশক লাগি,
চলিলা লক্ষ্মণ দুখ মনে ।

ঈশ্বৰৰ ইচ্ছা কালে,   সীতাক আসিয়া পাইলে,
তাক বাধিবাক পাৰে কোনে ॥

সীতাক পৰম প্ৰেমে,   উলটি উলটি চাবে,
সীতায়ৈ বোলন্তু শীঘ্ৰেচলা ।

বামৰ পাশক যদি,   লক্ষ্মণ গৈলন্তু চলি,
সীতা দেবী একেশ্বৰ ভৈলা ॥

ধুলায় ধুসৰ কায়,   সঘনে চৌদিশে চান্দ,
কান্দন্তু আশ্ৰম মাজে বসি ।

ৰাম অবিহনে শান্তি,   নকৰন্তু অতিক্ৰান্তি,
চন্দ্র অবিহনে যেন নিশি ॥

শুনিয়েক সভাসদ,   কথা বামাৰ্ণ পদ,
পাপ অৰণ্যৰ ছতাশন ।

যেন মহা কালে ধৰে,   মহন্তৰো মতিলড়ে,
বুজিবাহা শাস্ত্ৰৰ লক্ষণ ॥

সীতা হেন মহাসতী,   তান ভৈলা হেন মতি,
লক্ষ্মণক বুলিলা দাক্ষণ ।

ঈশ্বৰ যেন ইচ্ছা,   তাক কোনে কৰে মিছা,
মহাজন আছে আৰ কোন ॥

এহি জানি নৰনাৰী,   মনত নিশ্চয় কৰি,
ঈশ্বৰত পশিয়ে শৰণ ।

তেহে যেন দেন্ত মতি,   হৈবেক সোহসে গতি,
কৰ্ত্তাহৰ্ত্তা নাহি আনজন ॥

ধন জন বহু যত,   আছে কোটী অসংখ্যাত,
সিয়ে ভব নপাৰি তৰিত ।

কৃষ্ণৰ ভকতি পথ,   এহিসে পৰম বহু,
বৈকুণ্ঠ লোকৰ মহা বিত ॥

কৰা এহিমূল কাম,   ধৰাতান গুণ নাম;
 কৃষ্ণ কথা থিবকৰি মতি ।
 অনন্ত কন্দলীভণে,   হৰি হৰি বোলা ঘনে,
 কলিয়ুগে নাহি আন গতি ॥

—•—

পদ ।

গৈলন্ত লক্ষণে যবে সীতাক উপেক্ষি ।
 বাবণে বথন নামিলন্ত হেন দেখি ॥
 নিৰ্জ্জন থানত সীতা আছন্ত যহিত ।
 সন্ন্যাসীৰ বেশে যাই পাইলেক সন্মিত ॥
 মাটিবঙ্গা বস্ত্ৰৰ কোপিন ফালি শিবে ।
 খৰমত ছাড়ি কুমণ্ডলু লৈলা কৰে ॥
 কান্ধে ছাতি গোবৰি বোকণ্ডি দণ্ড ধৰি ।
 সাক্ষাতে তপসী গুটি ভৈলা মায়া কৰি ॥
 শ্ৰীৰাম লক্ষণ দুই ব্ৰহ্মচৰ্য্য ভৈলা ।
 সন্ধ্যা ৰূপে সীতা তাক ছাড়ি দূৰে গৈলা ॥
 বাবণে আন্ধাৰ পাই যেন ব্যাপি বৈলা ।
 সীতাৰ ৰূপক দেখি মহা মোহ ভৈলা ॥
 মদনে দগধ কৰে শৰীৰে নসহে ।
 চিন্তাক পাইলেক যেন শনৈশ্বৰ গ্ৰহে ॥

সীতাক দেখিয়া আম নচাহে বাৰণে ।
 জগততে সাৰ কন্যা গুণে মনে মনে ॥
 ভালেতো কহিলে শূৰ্পনখী বহিণীয়ে ।
 ইহাক নপাইলে মোৰ ধিক ধিক জীবে ॥
 এহি বুলি লক্ষাপতি কৰিলন্তু ভাৰ ।
 বোলন্তু সবাক কেহু নছাড়াইবা বাৰ ॥
 তাক ভয়ে পশুপক্ষী নকাৰিলা বাৰ ।
 বধিবাক ডৰে ধিৰে ধিৰে কাঢ়ে পাৰ ॥
 ডৰে সূৰ্য্য তেজিলেক প্রচণ্ড প্রভাৰ ।
 তাৰ অনুকূলে বহে মলম্বাৰ বাৰ ॥
 দুৰ্ব্বাৰ বাৰণে ভিক্ষু বেশে প্ৰবেশিলা ।
 কটো দূৰেবহি বেদপঢ়ি আসংশিলা ॥
 বিনয় মধুৰ বাণি পুচয় সীতাত ।
 কাহাৰ বমনী তুমি কহিয়ো সাক্ষাত ॥
 কেনে ইটোবনে আসি ভৈলি চন্দ্ৰ মুখী ।
 বৃদ্ধ সৰো যুবাহোৰে তোৰ কপ দেখি ॥
 ত্ৰিভুবনে নাৰী নাহি তোমাৰ উপাম ।
 কৈবহন্তে আসিলা তোমাৰ কিবা নাম ॥
 মুখে চন্দ্ৰ নিন্দে তযু কেশে চামৰক ।
 ভ্ৰুয়ুগ কটাঙ্ক চাপ কটাঙ্ক সায়ক ॥

কুণ্ডলে আলোক মুখ দেখি ভৈলো ত্রাস ।
 তোমাক উপেক্ষি বাছ গৈলা চন্দ্রপাশ ॥
 সপক দাড়িম্ব বীজ ভৈলা দান্ত পঁাশি ।
 যুবতৰ মন হবে অধৰৰ কাশি ॥
 বদন কমল জ্বলে নয়ন ছতয় ।
 অঞ্জন যুগল জ্বলে দেখি মনোময় ॥
 বলিত বৰ্ত্তুল চাক উচ্চ কুচ ভাব ।
 উপবত জ্বলে শুক মুকুতাব হাব ॥
 বকত কমল সম তোৰ কবতল ।
 ভ্রুব যুগ মূনাল বলিত স্নকোমল ॥
 উম্বকক নিন্দে তোৰ ক্ষীণ কটি ভাগ ।
 তাক দেখি লাজে মৃগবাজে নেদে লাগ ॥
 তোৰ কাঞ্চি কিঞ্চিগীৰ মধুব শবদে ।
 জ্বলে পৰি বাজ হংসে আছয় তবধে ॥
 তোৰ উক যুগ জ্বলে যেন মনোহৰ ।
 বাম কল কবাসম জ্বলয় সুন্দৰ ॥
 বাজহংস গমনে জিনিল কিশলয় ।
 ধৰণী মণ্ডলে জ্বলে নখ চন্দ্র চয় ॥
 বভ্রব নুপুব বাবো ঋণি বিানি ।
 প্রকাশন্তে আছে দেখো কটিত কিঞ্চিগী ॥

শৰীৰৰ জ্যোতি জ্বলে অলঙ্কাৰ চয় ।
 সূৰ্য্যকান্তি লাগি যেন কমল শোভয় ॥
 ভূষণবো ভূষণ তোমাৰ অঙ্গ গণ ।
 কোন বিধি তোমাক কৰিলে নিৰূপণ ।
 জগতৰে গুণ রূপ আনি সবে সাৰ ।
 মোহন প্ৰতিমা ব্ৰহ্মা সৃজিলা তোমাৰ ॥
 ত্ৰিভুবন মোহে যিটো কাম পঞ্চবাণ ।
 তোমাক দেখিলে তাৰো হৰিবেক জ্ঞান ॥
 শিবৰ স্তন্দৰী কিবা তুমি মহামায়া ।
 কেশবৰ লক্ষ্মী কিবা আদিত্যৰ ছায়া ॥
 ইন্দ্ৰ পত্নী তুমি কিবা বস্তু অপেশ্বৰা ।
 বৃহস্পতি পত্নী কিবা তুমি হোৱা তাৰা ॥
 নিশ্চয় চিনিতে মই নপাৰোঁ তোমাক ।
 কৰা কৃপা পৰিচয় দিয়োক আমাক ॥
 তুমি বাম বাজ্যেৰ্শ্বৰ ভাৰ্য্যাৰ উচিত ।
 কোন কাৰ্য্যে আছা ইতো বনে বিপৰীত ॥
 দণ্ডকা বনত আত বাহুস আশেষ ।
 কৈয়ো কৈবহন্তে আসি ভৈলা পৰবেশ ॥
 হেন শুনি সীতা আতি ভৈলন্ত বিস্ময় ।
 ঋষি বেষ দোখ তাক বুলিলা বিনয় ॥

জনক বাজাব জীৱ মোৰ সীতা নাম ।
 মোৰ প্ৰাণেশ্বৰ দশবথ স্তত বাম ॥
 পিতৃৰ পালিয়া সত্য আসিলন্ত বন ।
 সঙ্গে আসি আছে আৰু দেবৰ লক্ষ্মণ ॥
 স্বামী মোৰ ভবজয় পঞ্চিশ ববিষ ।
 বন বাস দুখে দুই ভাই ভৈলা কৃশ ॥
 ৰূপে গুণে ত্ৰিভুবনে নাহি পটন্তৰ ।
 মোৰ স্বামী বাম মহা বাব ধনুধৰ ॥
 কোঁটা কাম দেবে তান নপাবে ওচৰ ।
 তান প্ৰিয়া পত্নী মোৰ ষোড়শ বৎসৰ ॥
 মোকে ৰূপবতী বুলি লজ্জিল বিস্তৰ ।
 কিঙ্কৰীক যোগ্য নুহ তথাপি বামৰ ॥
 মহা মহা পুণ্য কিবা আছোহোঁ আচৰি ।
 তাতেসে শ্ৰীৰামে মোক লৈলা ভাৰ্য্যা কৰি ॥
 শুনয়োক মহা ঋষি কহো বঙ্গ মনে ।
 থানে থানে শুনু কহে মহা মুনিগণে ॥
 বাম ৰূপে ঈশ্বৰ ভৈলন্ত অবতাৰ ।
 সন্তক পালিবা দুফট কৰিবা সংহাৰ ॥
 ইসৰ কথাক আবে দেখিলোঁ দাক্ষাত ।
 এহি বনে ৰাক্ষস বধিলা অসংখ্যাত ॥

বাৰণৰ বহিণী আসিলা শূৰ্পনখী ।
 ভোল ভৈল দাক্ষিণী স্বামীৰ ৰূপ দেখি ॥
 দিব্য ৰূপ দেখি বোলে ভজা মোক বাম ।
 বামে বুলিলন্ত মোৰ তোত নাহি কাম ॥
 আছে মোৰ ভাৰ্য্যা সীতা ত্ৰৈলোক্য মোহিণী ।
 মোক ভুঞ্জিবাক তাই গৈল এহি শূনি ॥
 স্ত্ৰীৰ কাজে নবধিলা কাটিলা নাক কাণ ।
 পাছে তাই যাই ভায়েকত দিলা জান ॥
 শূনি খৰ দুষণ ত্ৰিশিৰা আদি কৰি ।
 চৈধ্যৰ সহস্ৰ বাক্স আইলা লড়ি ॥
 দোখ মোৰ স্বামী বাম ক্ৰোধে গৈলা ধাই ।
 অপ্ৰয়াসে সবাকো বধিলা এহি ঠাই ॥
 বাক্সক মাৰি প্ৰভু ঋষিক তাৰিলা ।
 প্ৰভুৰ শিৰত দেবে পুষ্প বৰিষিলা ॥
 দেব বাদ্য কৰি নিদ্ধ মুনি প্ৰশংসিলা ।
 জয় জয় বাম ধৰ্ম্মি ভুবন ভৰিলা ॥
 ইসৰ মহিমা মই দোখলোঁ সাক্ষাত ।
 জানিলোঁ পৰমেশ্বৰ মোৰ প্ৰাণ নাথ ॥
 তাহান চৰণ দেখি মোৰ কিনো দুখ ।
 জানিবি বনত ঋষি মোৰ স্বৰ্গ স্থথ ॥

স্তব্ধব মৃগ গুটি এখানে দেখিয়া ।
 প্রভুক বুলিলো মোক ধরি আনি দিয়া ॥
 মোক স্নেহে গৈলা প্রভু মৃগ মাৰিবাক ।
 অনন্তবে শুনিলো স্বামীৰ আৰ্ত্ত ডাক ॥
 ত্ৰাহি ত্ৰাহি লক্ষ্মণ বাক্ষসে খাই মোক ।
 এহিশুনি মোৰ মহা জ্বলি গৈলা মোক ॥
 সত্ৰবে যাইবাক আদেশিলো লক্ষ্মণক ।
 তেহোঁ বোলে কোনে পাবে মাৰিবে স্বামক ॥
 তাহাক পাবিলো গালি শোকে বিয়াকুলি ।
 এতেকে একলে আছঁ তেঁহো গৈলা চলি ॥
 শূন্য আশ্রমক আসি ভৈলা ঋষি তুমি ।
 খানিক বিশ্রাম কৰা অসান্তোক স্বামী ॥
 দুইয়ো ভাই এখানে আসিব কোঁতুলে ।
 যেন মিলে আপুনি পূজবেক ফলে মূলে ॥
 সীতাৰ কথাত বাবণৰ বস নাই ।
 বোলে জুনু বাম আসি পাৰে ইটো ঠাই ॥
 সীতাৰ রূপ দেখি কামে শৰীৰ দগধ ।
 ডবে ডবে দশস্কন্ধে বোলে গদ গদ ॥
 শুনियो স্তম্ভবী সীতা পূৰ্ণচন্দ্র মুখী ।
 বৃদ্ধ সবো যুবা হোৱে ভোৰ কপ দেখি ॥

তিনিয়ো ভূবনে নাহি আমাৰ সমান ।
 তুমি সম সুন্দৰী আছয় কোন থান ॥
 স্বৰূপত কহো শুনা আমাৰ বচন ।
 লক্ষাৰ নৃপতি জানা মইতো বাৰণ ॥
 তেহিতে মোহিত ভৈলোঁ শুনি তযু কথা ।
 ভৈলোঁ ভোল দেখি আতি শুনি লঙুঁ যথা ॥
 মোকে সেৱা কৰয় স্বৰ্গৰ যত দেৱ ।
 পাতালৰ নাগ গণে মোকে কৰে সেৱ ॥
 হৰিহৰ ব্ৰহ্মাকো নকৰোঁ মই শঙ্কা ।
 সাগৰৰ মাজে ৰাজ্য ৰত্ন পুৰি লক্ষা ॥
 জানোহোঁ চৌষষ্টি কলা শাস্ত্ৰ চতুৰ্দশ ।
 পাঞ্চবিংশতিতত্ত্ব বুজো ব্ৰহ্ম ৰস ॥
 অধিগণ দমন বাৰণ মত্ত গজ ।
 মানুষ ৰামক তেজি সাতা মোক ভজ ॥
 তিনিয়ো লোকৰ আছে যতেক সুন্দৰী ।
 জিনি আনি তোমাক দিবো ছেড়ি কৰি ॥
 হেনজানি বাণ্টে বাট্টৈ ভজিয়ে আমাক ।
 ইন্দ্রপত্নী শচী আসি সেবিবে তোমাক ॥
 মোৰ পটেশ্বৰী মন্দোদৰী আদি কৰি ।
 সবেয়ো থাকবে তোমাকসে সেৱাকৰি ॥
 (৯)

জানা আজহন্তে তোৰ গুঁছিল দুৰ্গতি ।
 কোটী কোটী বান্ধসৰ মই অধিপতি ॥
 বনকল ছাড়ি কলভুঞ্জ ত্ৰিভুবন ।
 মাথা তুলি চাহা সীতা মোহোৰ বদন ॥
 ত্ৰৈলোক্য মাজত যত আছয় স্তন্দৰী ।
 স্নানাগণে মাৰি আমি আনিছোঁহো হৰি ॥
 সবেও সেবিব তোক কবহ আনন্দ ।
 তাবাগণ মাজে তই হওঁ পূৰ্ণচন্দ্র ॥
 ব্ৰহ্মাৰ বৰত কামদেব কপ ধৰোঁ ।
 তুমি সমে লক্ষা পশি মহা ভোগকৰোঁ ॥
 মানুষ বামত তুমি পৰিহৰা ভাৰ ।
 উঠিওক বথে চলি যাওঁ নিজঠাৰ ॥
 মদনে দগধ কৰে মোৰ কলেবৰ ।
 উঠা প্ৰাণেশ্বৰী মোৰ প্ৰাণ বক্ষা কৰ ॥
 এহিমতে কাতৰ কবন্তে য়েবে আছে ।
 নীতাসতী দেখি অতি কুপিলন্ত পাছে ॥
 জানিলোঁ পাপিষ্ঠ দুষ্ক এহিতো বাৰণ ।
 পিঠি দিয়া বুলিলন্ত নিষ্ঠ ব বচন ॥
 হাউবে পাপিষ্ঠ দুষ্ক ক্ৰুৰ নিশাচৰ ।
 অবিলম্বে মৰিবাক চাবস বৰ্ৰব ॥

বামৰ কামিনী মোত কৰ অভিলাষ ।
 হাতে তুলি কাল কুট গিলিবাক চাস ॥
 ত্ৰিশূলৰ উপৰে পাতস তই নাচ ।
 মহা পাপী ছয়া যাইতে খোজা বিষ্ণু পাশ ॥
 ছয়া অলপ মনুষ্য চন্দ্রক চাস কিক ।
 বস্ত্ৰে বান্ধি নিবা চাস জ্বলন্ত বাহুক
 তিখাল খণ্ডত জিহ্বা মেলিয়া ঘসস ।
 বাহুক নিমাইবাক লাগি পতঙ্গ ধাবস ॥
 দুৰ্জ্জনৰ যম বাম মই তান প্ৰিয়া ।
 মোহোক বাঞ্চন পাপী কিনো তোৰহিয়া ॥
 সমুদ্ৰ তৰিতে চাস গলে শীলা বান্ধি ।
 যুগছয়া ফুৰস সিংহক যেন চান্দি ॥
 ক্ষুদ্ৰ পক্ষী ছয়া যাস গড়ুৰক ধাই ।
 বেঙ্গছয়া কবঞ্চাৰ আগ বাঢ় যাই ॥
 মেনীসাপে পৰ্ব্বতক গিলিবাক চাস ।
 পোৱাতী বাঘিনী সমে খেল পৰিহাস ॥
 বামৰ বমণী তোৰ পাইবাক উৎসুক ।
 সিংহৰ ভাৰ্য্যাক যেন বাঞ্চয় জন্মুক ॥
 পাইলেক কুবুদ্ধি তোৰ দিন ভৈলা মন্দ ।
 অবিলম্বে বামে ছেদিবেক দশক্ষুক ॥

টেপটি গড়ুববে যেন অনেক অন্তব ।
 সিংহে শৃগালে যেন সেই পটন্তব ॥
 ক্ষুদ্র নদা সমুদ্রব অনেক অন্তব ।
 মোৰ সান্নী বামে তই সেই পটন্তব ॥
 বাঘবক পাই কোনে তোহোক ভজিবে ।
 অমৃতক তেজিয়া শোকোতা পানী পিবে ॥
 গম্ভাজল তেজি কোনে চলিব কুপক ।
 সিংহক তেজিয়া কোনে ভজে গাধবক ॥
 মোহোৰ আগত কেনে কহা অযুগুতি ।
 জগত বিদিত মই নামে সীতাসতী ॥
 স্বপ্নে জ্ঞানে মোৰ বামকেনে ববদায়া ।
 চৰণে নুচুইবোঁ পৰ পুকষৰ কায়া ॥
 য়ত পৰিহরি ঘোল পিবোক কোন নৰ ।
 বামৰ ক্রোধানলে তোৰ কাটিবেক শীৰ ॥
 বাঘবৰ শৰে তোৰ জিহ্বাক ছেদিবে ।
 কোটী কেটী বাক্ষসে কি তোহক বাখিবে ॥
 সীতাৰ এতেক বাণি শুনিয়া বাবুগ ।
 য়ত পাই অগ্নি যেন জ্বলিয়া তেখন ॥
 বোলে সীতা মোহোৰ মহিমা নজানস ।
 সিকাৰণে বামৰ গুণক বখানস ॥

বোলস বামক মোৰ নুহি সমসৰ ।
 তেবে কেনে দশৰথে ডাকিলে দেশৰ ॥
 তাহাক তেজিয়া ভৰতক দিলা বাজা ।
 দুষিত বামক পঠাইলন্ত বনমাজ ॥
 হোৰ স্বামী বামে য়েবে বীৰ বোলাবয় ।
 ভায়েকক মাৰি কেনে বাজ্য নলবয় ॥
 ক্ষত্ৰিজাতি ছয়া কেনে বহে জটাভাৰ ।
 ইটোকথা শুনি হাসি নুঠিবে কাহাৰ ॥
 মানুষ জাতিয়ে তোক কৰে প্ৰতিপাল ।
 এতেক বামক তই স্বামী বোল ভাল ॥
 মোৰহিত বাক্য ধৰ বাম পৰিহৰ ।
 মোৰ সঙ্গে বঙ্গে যুগে যুগে বাজ্যকৰ ॥
 সীতায়ৈ বোলন্ত দুষ্ক কতেক লপন ।
 বামক নিন্দিয়া মহা পাপক সঞ্চাস ॥
 প্ৰভুৰ হাতৰ ছোট পাইলেসে জানিবি ।
 বামৰ শৰত তোৰ পৰাণ হৰাবি ॥
 আছোক সহিবি তই বাঘবৰ বাণ ।
 লক্ষ্মণৰ শৰছোটে তেজিবি পৰাণ ॥
 মোৰ প্ৰভু বামৰ কথা নজানস ।
 তিৰীৰ আগত আসি ঢকুয়া ফাৰস ॥

কুটনাট কৰিয়া জিনিলা দেবাস্ত্ৰৰ ।
 বামে লাগ পাইলে সবে দৰ্প হৈব চূৰ ॥
 সীতাৰ বচন শুনি বাৰণে কুপিলা ।
 ঋষিবেশ এৰি নিজ রূপক ধৰিলা ॥
 কুড়ি গোটা চক্ষু আৰো দশগোটা মাথ ।
 কুড়ি খান কৰ্ণতাৰ কুৰিখান হাত ।
 দশখান কপাল উচ্চল দশ নাক ॥
 অঞ্জন পৰ্বত যেন দেখি বাৰণক ॥
 শিব দশ গোটা হেম কিৰিটি জ্বলয় ।
 ক্ৰোধে অগ্নিবৰ্ণ কুৰি চক্ষু ঘুৰাবয় ॥
 কৰ-কৰি চোবাবন্ত দুইপাৰা দান্ত ।
 একেবেলি টানে যেন কুড়ি খান জঁত ॥
 সীতাক সন্মুখি ক্ৰোধে বোলে খৰতৰ ।
 হাঁউবে পাপিষ্ঠি মোক কৰস উত্তৰ ॥
 মোক নজানস মই বাৰণ বিশাল ।
 অগনিৰ অগনি যমৰ যম কাল ॥
 তোক শাস্তি কৰিবাক পাৰোঁ এতিক্ষণে ।
 চাহোঁ তোক বাখে কোনে এই ত্ৰিভুবনে ॥
 মানুষ বামত তোৰ এতমান সাস ।
 মই যেন মত মোৰ আণ্ট নতু পাস ॥

আকাশত থাকিবো অদৃশ্য ৰূপ হৈবোঁ ।
 গৰক হানিয়া স্বৰ্গপুৰি নিৰোধিবোঁ ॥
 জল থল কৰিবো পৃথিবী জঙ্কাৰিবো ।
 সূৰ্য্যক ঢাকিবো বায়ুপন্থ নিৰোধিবো ॥
 চন্দ্ৰক গিলিবো পাতালক বিদৰিবো ।
 সাগৰ শুশিবো নাগ লোক নিৰাৰিবো ॥
 দেবতাক খেদিবো ত্ৰৈলোক্য উচ্ছাদিবো ।
 ক্ৰোধ সাফলিবো সবে মান্যক সাধিবো ॥
 তোহোক হৰিবো ৰাম চন্দ্ৰক বধিবো ।
 পোঁৰষ ৰাখিবো লক্ষ্মণক সংহৰিবো ॥
 অগ্নি সম জ্বলিবো বৈৰক নিদলিবো ।
 ৰান্ধস তুষিবো বন্ধু জনক ভূষিবো ॥
 এহি বুলি লক্ষেশ্বৰ ক্ৰোধে ধাই গৈল ।
 ৰাম্প দিয়া সীতাক কোলে তুলি লৈল ॥
 ৰাহুয়ে যেহেন ৰোহিণীক হৰিলেক ।
 আথে বেথে যাই পাছে ৰথে ছড়িলেক ॥
 মহাবেগে ৰথ ডাকি চলিলা তেখন ।
 দেখি সীতা শান্তিৰ যে হৰিল চেতন ॥
 হা ! ৰাম বুলি সীতা পৰি মুৰ্চ্ছা গৈলা ।
 কটোক্ষণ অনন্তৰে চেতনক পাইলা ॥

বামৰ বিযোগে অগ্নি লাগি তনু তাৰে ।
 কান্দন্তু গোসানী সীতা আতি আৰ্ত্ত বাৰে ॥
 উটে কুচ কুক্কুম চক্ষুৰ লোহ পৰি ।
 বাম বাম বুলিয়া পাবন্তু ধাউ গেৰি ॥
 ত্ৰাহি ত্ৰাহি লক্ষ্মণ আসিয়ো শীঘ্ৰ কৰি ।
 একেশ্বৰে মোহোক বান্ধসে নেই হৰি ॥
 শুনা নবনাবী দেখা সংসাৰ বিপাক ।
 বান্ধসে হৰিয়া নেই বামৰ ভাৰ্য্যাক ॥
 সীতা হেন শান্তি তাৰ যি ভৈলা অবস্থা ।
 আন সামান্যৰ স্ত্ৰীৰ কি কহিবো কথা ॥
 রূপবতী নাবী ভৈলে নেবাই কলঙ্ক ।
 জামি কৃষ্ণ ভজা মন কৰিয়া নিশঙ্ক ॥
 পুত্ৰ ভাৰ্য্যা ধনজন নথাকে সদাই ।
 পোষন্তে পালন্তে তাক ব্যৰ্থে আয়ু যাই ॥
 ভাৰত ভূমিত জন্ম স্মৰ চিন্তা মণি ।
 আক তুচ্ছ কৰে বিষয়ক স্মথ মানি ॥
 ঈশ্বৰক নভজে নোপজে প্ৰেম ভাৰ ।
 কেনমতে তৰিবা দুৰ্য্যোৰ যম ঠাৰ ॥
 জগতেৰে হুয়া মই কৰোহোঁ কাতৰ ।
 বাপ কৃপাময় বন্ধু দিয়া একবৰ ॥

সকল লোকৰ তোমাতেসে ভক্তি হোক ।

ডাকি বাম হৰি বোলা পাতোক ছাড়োক ॥

—0—

ছবি । ^W

পাইলন্ত দুবন্ত চিন্তা, জনক নন্দিণী সীতা,
আতি আৰ্ত্ত বাৰ ভয় মনে ।

হৰি হৰি প্রভু বাম, তোমাৰ মহিষী মোক,
হেৰা হৰি লৈ যাই বাৰণে ॥

মৃগ বধ তেজিয়োক, শীঘ্ৰে প্রভু আসিয়োক,
লক্ষ্মণ সহিতে ধনু ধৰি ।

মোক আসি বাখিওক, বাৰণক বধিয়োক,
নাহি দোষ ইটো স্ত্ৰী বৈৰি ॥

স্বৰ্ণৰ মৃগ দেখাট, বিধি বধিলেক মোৰ,
তোমাক পঠাইলো বধিবাবে ।

তোমাৰ আৰাৰ শুনি, লক্ষ্মণক গালি পাৰি,
পাপিষ্ঠি পঠাইলো মৰিবাবে ॥

পাই মোক শূণ্য ঘৰে, হৰি নেই লক্ষেশ্বৰে,
স্ত্ৰী জাতি নোহো স্ততন্ত্ৰিবি ।

দুয়ো এতিক্ষণে যদি, শীঘ্ৰ কৰি নাসা খেদি,
তেবে মোৰ জন্ম যাই বৰি ॥

হা বাম বাম বুলি, শোকে আতি বিয়াকুলি,
কান্দন্তু বিবিধ গুণ কহি ।

বিধতা বঞ্চিলে মোক, নিৰ্ম্মল চন্দ্রত যেন,
মলিন কলঙ্ক গৈলা বহি ॥

বামৰ বমণী সীতা, বাৰণে হৰিলা হেন,
এহি কথা যাই বাজে্যে বাজে্যে ।

পতি ব্রতা নাম নোৰ, আজিহন্তে খণ্ডিবেক,
জীৱন ধৰোহোঁ কোন কাৰ্য্যে ॥

লক্ষ্যকৰ জীৱ মোৰ, দুই লক্ষৰ জাতি কুল,
ত্রিলক্ষ টঙ্কাৰ ধৰ্ম্ম ক্ৰিয়া ।

হেনয় অমূল্য ধন, কেনমতে বাখিবোহোঁ,
বাঙ্কসৰ হাতত পৰিয়া ॥

হৰি হৰি প্রভু বাম, দুৰ্ব্বাদল ঘন শ্যাম,
মনোহৰ তনু স্কুমাৰ ।

দৰশনে স্থখী হুই, সুবলিত বাহু দুই,
কামিনীৰ মন কণ্ঠ হাব ॥

বদনে ভুবন বঞ্জে, সম্পূৰ্ণ চন্দ্রক গঞ্জে,
নেত্ৰে দুই প্ৰফুল্ল কমল ।

একো অঙ্গে নাহি ক্ষীণ, মহন্তৰ যত গুণ,
প্ৰভু তেবে আছয় সকল ॥

মোৰ মহা সন্তাপত,   বামে প্ৰাণ তেজিবন্ত,
লক্ষ্মণেও মৰিবন্ত পাছে ।

আবে অকণ্টকা বাজ্য,   ভবতেই ভুঞ্জিবেক,
আউৰ তাৰ কাত ভয় আছে ॥

বনদেবতাক সবে,   সীতা দেবী বুলিলন্ত,
কৃতাজ্জলী কৰিয়া মিনতি ।

প্ৰভু বাঘবত মোৰ,   কহিবা কাহিনা সব,
বিধি যেন কৰিলা বিপত্তি ॥

—০—

দুলড়ি ।

এহিমতে সতী,   ব্যাকুলে কান্দন্ত,
বামৰ গুণ স্মৰি ।

মহাবেগে বথ,   ডাকে লক্ষ্মানাথ,
লক্ষ্মাৰ দিশক ধৰি ॥

সীতাক সম্বোধি,   মধুৰ বচনে,
বোলে সীতা তেজা শোক ।

মুখ্য পটেশ্বৰী,   পাতিবো তোমাক,
চমুহুয়া ভজা মোক ॥

জগতৰে পিতা,   প্রভু বামচন্দ্র,

সীতা জগতৰে মাৰ ।

তাক্ক নেস হৰি,   মহা অহঙ্কাৰী,

বাৰ্ণ মন্দ প্রভাৰ ॥

দশৰথ সমে,   মোৰ মিত্ৰব্ৰতি,

যেন একে কলেবৰ ।

প্ৰাণে জীবি য়েবে,   তান পুত্ৰবধু,

এতিক্ষণে পৰিহৰ ॥

নিশ্চয় বুলিলোঁ,   সীতাক বাখিবো,

সমৰে তোক মাৰিবো ।

✓ তোহাক বথকে,   নুহি এতিক্ষণে,

চপাই ধৰি গিলিবো ॥

মই বৃদ্ধ ভৈলোঁ,   তই ভৰ যুবত,

ত্ৰিভুবনে তই বীৰ ।

তভু বজ্ৰ তুণ্ডে,   আৰুৰি চিণ্ডিবো,

চণ্ড তোৰ দশশিৰ ॥

আমাৰ মিত্ৰৰ,   বধুক হবস,

তোৰ এত মান বুক ।

নখে চিড়ি তোক,   মৈৰাৰ আগত,

পাৰ্ৰাল যেন জলোক ॥

পদ ।

ক্রোধে জটায়ুক বোলে বাবণ লটক ।

শুনবে চাব পক্ষী লটক ছটক ॥

ত্রৈলোক্য বাবণ ঘিটো তাক্স জঙ্কাবস ।

অবিলম্বে যমপুৰ চলিবে বাক্স ॥

ইন্দ্র চন্দ্র বায়ু বহ্নি সূর্য্য হুইবা সাক্ষী ।

মোক ধাই আসে পক্ষী খাই দুই অঁাখি ॥

নতুদেখ প্রচণ্ড শব করোঁ। তোক দণ্ড ।

খাণ্ডা হানি তুণ্ড মুণ্ড করোঁ। খণ্ড খণ্ড ॥

এহি বুলি কোপে জ্বলি ধনুক ধবিল ।

যেন পৰ্ব্বতক ঢাকি মেঘে ববিষিল ॥

বাবণৰ বাণে দিশ বিদিশ পূৰ্বিলা ।

জটায়ুৰ পথা ছাটে সকলে উড়িলা ॥

হানয় বাবণে বাণ অস্ত্র অপৰ্য্যন্ত ।

সাপক গড়ুবে যেন জটায়ু গিলন্ত ॥

অস্ত্র গিলে দেখি গালি পাৰে নিশাচৰ ।

হানিলেক দিব্য বজ্র সম দশশৰ ॥

ঠান ঠিন কৰি বীৰ পক্ষীত পৰিলা ।
 ক্ৰভঙ্গ নভৈল লোম গাছে নলড়িলা ॥
 ক্ৰোধিয়া জটায়ু তাৰ পৰিলা বথত ।
 চৰণৰ নখে ক্ষত কৰিল সমস্ত ॥
 বাবণৰ পিঠিত ঠোটৰ দিলা ঘাৰ ।
 আৰুৰিয়া চিণ্ডুলন্ত মাংস এক নাৰ ॥
 কেশে ধৰি ঠোটে পাছে ঘণ্টাক লড়িলা ।
 দুইপাৰ ভিৰিতাৰ বধক ভাঙ্গিলা ॥
 ঠোটৰ প্ৰহাবে কিৰিটিক উলটাইলা ।
 উৰ্দ্ধক লাগিয়া কোপে ক্ষেপিয়া পঠাইলা ॥
 কিৰিটিৰ তাপ লাগি আকাশ জ্বলিল ।
 সূৰ্য্য গোট আসি যেন ভূমিত পৰিল ॥
 চাৰি গোট গাধৰে বহয় তাৰ যান ।
 লাথিহানি জটায়ু ছড়াইল তাৰ প্ৰাণ ॥
 গজে অক্ষুণ্ণ যেন নখ ঠোট লাগি ।
 সাৰথিৰ মাথা ঠনৰাই গৈল ভাগি ॥
 মুণ্ডত তাৰিলা বজ্ৰ সমান চৰণে ।
 মূৰ্চ্ছা যাই যম লোক দেখিলা বাৰণে ॥
 জটায়ুৰ ছোটে বাজা লালকাল ভৈলা ।
 বিধতাৰ বৰে পুনরুপি প্ৰাণ পাইলা ॥

জটায়ু উবার কবি মাৰে তাৰ পথ
বেগে আসি লাখি হানি ভাঙ্গিলেক বথ ॥

দেখি বীৰ বাৰুণৰ হৃদয় কম্পিলা ।
সীতাক কোলাত লৈয়া ভূমিত নামিলা ॥

বুলিলা জটায়ু পাছে ক্ৰোধে বাৰুণক
এভু প্ৰাণে জীবিযেবে তেজস সীতাক ॥

মোক সম নহস বাগৰ হৈবি আগ ।
অবশ্যে কাটয় যেন উছৰ্গিল ছাগ ॥

বামৰ শৰত তই হৈবি বলি দান ।
হিতশুন সীতা এড়ি চল নিজ থান ॥

সাক্ষাতে সৈখৰ বাম নমানস পাপী ।
সীতাক ছাড়িলে মাত্ৰ বাখিবো তথাপি ।

বাৰুণে বোলয় কত কদৰ্থস আৰ ।
যতলাগে কবিলি মিত্ৰৰ প্ৰতিকাৰ ॥

বথ ভাঙ্গি ভূমিত পেলাইলি কৰি গুৰি ।
এভু ক্ষমা কৰা পক্ষী চল মন্য সাৰি ॥

অবশ্যে সীতাক মই হৰি নিবো লক্ষা ।
তই হেন পক্ষী লক্ষ্যকক নাহি শক্ষা ॥

আউৰ য়েবে উপদ্রব কৰস আমাক ।
বধিবো নিশ্চয় তোক এবে প্ৰাণ বাথ ॥

জটায়ু বোলন্ত বৃক্ক ভৈলোঁ মই শ্ৰান্ত ।
 খনিক বিশ্রাম কৰা হওঁ উপশান্ত ॥
 জটায়ু প্ৰয়াণ দেখি বাবণ হৰ্ষিষ ।
 আৰ কিবা চাওঁ আবে চলোঁ নিজ দেশ ॥
 এহি বুলি কোলে তুলি জানকীক লৈলা ।
 আতি মহা বেগ ধৰি গগনে চলিলা ॥
 হেন দেখি জটায়ু পাছতে ডেব দিলা ।
 পিঠিত পৰিয়া তাৰ পাখা সাবটিলা ॥
 স্তন দুইৰ মাজে নখে কবিল বিদাৰ ।
 চট চটি যেহেন চিড়িলা কলা খাৰ ॥
 হস্তীৰ পিঠিত যেন মাহুত ছড়িলা ।
 নখাঙ্কুশ ঘাৰে দশ শিৰ বিদাৰিলা ॥
 বিহ্বল বাবণ ভৈলা নপাৰে উগাই ।
 পিঠিত জটায়ু আছে মত্ত গজ প্ৰাই ॥
 হিয়া মুণ্ড গল পিঠি সকল শৰীৰ ।
 নখ চোট প্ৰহাৰে কৰিলে চিৰাচিৰ ॥
 বাবণৰ কেশ কোণা চোটে কঞ্চে ধৰি ।
 সোপাসোপে উভাৰি পেহ্লাইলা কোপ কৰি ॥
 মুণ্ডত উঠিয়া পাছে চৰণে জান্তিলা ।
 বিহ্বল স্বৰূপ হুয়া ভূমিত নামিলা ॥

কতো ছবে গৈয়া সিটো থৈলেক সীতাক ।
 ধৰি বজ্ৰ মুঠি সাজ ভৈলা যুঁজিবাক ॥
 কুৰি গোট মুঠি হানিলেক এক বলে ।
 গৰুৰ পুত্ৰে তাক সহিলেক হেলে ॥
 ভ্ৰুকুটা ভ্ৰুকুটি দুইবোৰ বণ ধুমাঙ্গয় ।
 বাক্ষস ছটক দুইবোৰ বল ভৈলা ক্ষয় ॥
 বাৰণৰ শৰীৰৰ শোণিত বহয় ।
 মন্দৰ গিৰিৰ যেন গেক নিৰাৰয় ॥
 বাৰণে গুণয় ন্যায় যুদ্ধে নোৰাৰোহেঁ ।
 যেন যুৱাই হোক আক অন্যায় কৰোহেঁ ॥
 এহি গুণি টুনৰ টানিলা চন্দ্ৰ হাস ।
 জটায়ু বুজিলা দুফট বাৰণৰ আশ ॥
 হৃদয়ৰ মাজে তাৰ দিলা পথা ছাট ।
 দুৰ্ব্বাৰ প্ৰহাৰে যেন হিয়! দিলা ফাট ॥
 পাখীৰ ছাটিত জটায়ুয়ে নগনিলা ।
 বাৰণে খড়্গৰ ঘাৰে পথাক ছেদিল ॥
 পাৰ দুই ছেদিলেক পথাৰ লগতে ।
 যেন পূৰ্বে ক্ৰোঞ্চক ভেদিলা গোৰী স্তুতে ॥
 ইন্দ্ৰে যেন পৰ্ব্বতৰ শৃঙ্গক ছেদিলা ।
 জটায়ু পৰন্তে মহী মণ্ডল লাড়িলা ॥

ৰাৱণে ও পাইলা পথা ছোট জট যুৰ ।
 হাড় ঘাড় বিহৰিয়া বল ভৈল চূৰ ॥
 কতো দূৰে চিৎহুয়া পৰি আছিলেক ।
 বিধাতাৰ বৰে পুনু চেতন পাইলেক ॥
 জটায়ু পৰিল দেখি চেতন লভিলা ।
 ৰথৰ সন্তাৰ যত চাহিতে লাগিলা ॥
 ৰাম ৰাম ৰাৱ কাঢ়ি জটায়ু কেঙ্কান্ত ।
 দেখিয়া গোসাণী যাই পাশ চাপিলন্ত ॥
 অন্যায় ৰাৱণে তান পথাক ছেদিলা ।
 দেখিয়া সীতাৰ মহা সন্তাপ জ্বলিলা ॥
 ধৰিলন্ত তুলি দেবী জটায়ুৰ গল ।
 অনেক কান্দিলা দেবী হাকুল ব্যাকুল ॥
 হা হা মোৰ মহামিত্ৰ তুমি পক্ষী ৰাজ ।
 মোহৰেসে নিমিত্তে প্ৰাণ ভৈলা ৰাজ ॥
 যতেক লাগিল মানে পাপীক বুজালা ।
 পক্ষী গোট ছুয়া ঘোৰ সংগ্ৰাম কৰিলা ॥
 মহা পুণ্য কীৰ্ত্তি ৰাপ পৃথিবীত থৈলা ।
 ৰামৰ কাৰ্য্যত নিজ প্ৰাণক তেজিলা ॥
 তোমাক সহায় পাই পুনু যেন জীলোঁ ।
 তুমি এড়ি যাহা ৰাপ এবেসে মৰিলোঁ ॥

বাথিবাক আসিলে জনক যেন বাপ ।
 সবাতে অধিক ভৈলা তোমাৰ সন্তাপ ॥
 দুৰ্গতি কালত বাপ ভৈলাহা সহাই ।
 এবে বাপ জীৱ তেজি যাহা কোন ঠাই ॥
 তুমি মোৰ দশবথ মেহৰ শশুব ।
 বহাবীক তেজি কেনে যাস যম পুৰ ॥
 আপদ সিন্ধুত পাইলোঁ তুমি হেন নাৰ ।
 পুনু হকৰাইলোঁ শোকে দহে সৰ্ব গাৰ ॥
 জটায়ু বোলন্তু আই নকৰা ক্রন্দন ।
 বামৰ কাৰ্য্যত মোৰ মিলিল মৰণ ॥
 ইহাকেসে স্মৰি মনত বৰ দুখ ।
 মৰণ কালত নেদেখিলোঁ বাম মুখ ॥
 হেন শূৰ্ন কান্দ দেবী দিলা সমিধান ।
 য়েবে সীতা শান্তি মই বামে মোৰ প্ৰাণ ॥
 যত মোৰ বিপত্তি বামক দিবা জান ।
 তান মুখ দেখিলেসে যাইবে তবু প্ৰাণ ॥
 এহি বুলি সীতা সতী কান্দন্তু আকুলি ।
 জটায়ু আছন্তু পৰি বাম বাম বুলি ॥
 বাৰণেও বিচাৰিলা বথৰ সন্তাৰ ।
 জটায়ুৰ ঠোট ঘাৰে ভৈলা চাৰথাৰ ॥

ৰথ সাজিবাৰ আৰু কিছু সাজ নাই ।
 আথে বেথে আসি পাইলা জানকীৰ ঠাই ॥
 ৰাৱণক দেখি দেবী বৃক্ষত ধৰিলা ।
 নুচুৰি নুচুৰি বুলি আৰাৱ কৰিলা ॥
 আৰুৰি দাকণে সীতা কোলে তুলি লৈলা ।
 আকাশে উৰাৱ কৰি বেগে চলি গৈলা ॥
 সীতাক ৰাৱণে নেই ব্ৰহ্মায়ে দেখিলা ।
 দেৱক সম্বুদ্ধি বিধি হৰিষে কহিলা ॥
 ৰামৰ ভাৰ্য্যাক হৰি নিবন্ত ৰাৱণে ।
 মৰিলা ৰাক্ষস কুল হেন জানা মনে ॥
 সীতাক আকাশে লৈই দশগ্ৰীৱ চলে ।
 মাংস লৈয়া চলে যেন কুকুৰ হেঙ্গালে ॥
 বিজুল ছটক যেন জানকীৰ কান্তি ।
 তাৰা যেন জিকি পাৰে অলঙ্কাৰ পান্তি ॥
 ৰাৱণৰ কোলে সীতা জ্বলন্ত অধিক ।
 অঞ্জন পৰ্বত যেন জ্বলয় মাণিক ॥
 ৰাৱণৰ কোলে সীতা জ্বলন্ত নিৰ্মল ।
 মেঘ ফেৰি জ্বলে যেন চন্দ্ৰৰ মণ্ডল ॥
 সীতাৰ অঞ্চল বস্ত্ৰ বায়ুত চলয় ।
 ৰবিৰ কিৰণ যেন মেঘে ঝালকয় ॥

মনি বাজ মাছে যেন মাণিক প্ৰভেদক ।
 কসটি শিলাত যেন মাণিকৰ বেথ ॥
 লক্ষেশ্বৰ কাল মেঘ মাছে সীতা সতী ।
 অলঙ্কাৰ চয় যেন বিদ্যুতৰ পান্ডি ॥
 চিণ্ডিলা সীতাৰ শুদ্ধ মুকুতাৰ হাৰ ।
 আকাশে প্ৰকাশে যেন জাহ্নুবাৰ ধাৰ ॥
 শোকে দুখে সীতাৰ শৰীৰ ভৈলা কৃশ ।
 বাৰণক বচন বুলিলা বিষদৃশ ॥
 হাউৰে পাপিষ্ঠ নষ্ট মতি ভৈল তোৰ ।
 এত বৰ বাজা ছয়া ভৈলি তিৰী চোৰ ॥
 কতবা জন্মক লাগি সঞ্চিলি পাতেক ।
 তই যুগ মায়া তুই বঞ্চিলি বামক ॥
 বাম হেন বাৰ দিলা তোহোৰ বা ক্ৰমে ।
 সেই কাৰণে লক্ষ্মণক পঠাইলোঁ তৰাসে ॥
 লক্ষ্মণ দেৱৰ য়েবে থাকন্তু লগত ।
 যমপুৰ পাইলি হতে তাহান হাতত ॥
 তিৰী চোৰ দাকণ হাড়িৰ জাত খায়া ।
 লাজে শিলা গলে বান্ধি নমবস গৈয়া ॥
 বামক নিজনি মোক হৰি নেন বলে ।
 জানিলোঁ পাপিষ্ঠ তই গৈলি বসাতলে ॥

স্ববুদ্ধি নাশিলে তোক পাইলে যম কালে ।

শিশিৰ শুখাই যেন ৰাম ৰবিজালে ॥

আনো অসংখ্যাত সীতা বুলিলা বিস্তৰ ।

লাজে লঙ্কানাথে কিছু নেদিলে উত্তৰ ॥

অনন্তৰে সীতা সব অলঙ্কাৰ কাঢ়ি ।

দিব্য বস্ত্ৰে বান্ধিলন্ত একস্থান কাৰি ॥

পৰ্বতত দেখিলন্ত বানৰ পাঞ্চ জন ।

পলাই আছে বালি নৃপাতত হাৰি ৰণ ॥

ৰাম বাৰ্ত্তা পাইবে বুলি মনে কৰি সাৰ ।

তাসাম্বাৰ মাজত ফেপিলা অলঙ্কাৰ ॥

যেবে স্বৰূপত হওঁ মই সীতা সতী ।

মোৰ অলঙ্কাৰ তেবে ৰাঘবে পাইবন্তি ॥

ৰাবণেও লক্ষ্মিলোক জানকীৰ কাজ ।

অলঙ্কাৰ পৰিগৈলা বানৰৰ মাজ ॥

কি পৰিলা বুলি পাঞ্চে উপৰক চাইলা ।

ৰাঘণৰ কোপে এক কন্যা ভেট পাইলা ॥

কান্দন্তে চলন্ত কন্যা ৰাম ৰাম বুলি ।

দীৰ্ঘ কেশ চয় আকাশত যাই হালি ॥

কন্যাৰ ৰূপক দেখি বিস্ময় যে ভৈলা ।

পাছে পাঞ্চবীৰে অলঙ্কাৰ মেলি চাইলা ॥

দেখিলন্ত দেব যোগ্য দিব্য অলঙ্কার ।
 ভৈলন্ত বিস্ময় চাহি আউবে আউব ॥
 জটায়ুব কাষ এৰি বারুণ চলিলা ।
 দক্ষিণ ছাড়িয়া পূৰ্ব্ব দিশে প্রবেশিলা ॥
 ঋষ্যমুখ গিৰি সম্পা সৰোবৰ তৰি ।
 সীতা লৈয়া চলয় লঙ্কাৰ দিশ ধৰি ॥
 মৃত্যু লৈয়া চলয় নকৰে কিছু শঙ্কা ।
 সমুদ্র তৰিয়া পাছে প্রবোশল লঙ্কা ॥
 অন্তেস পুৰত যাই ভৈলক প্রবেশ ।
 নিৰ্জ্জন থানত নিয়া সীতাক থৈলেক ॥
 অনেক বান্ধস বন্ধা দিলেক সীতাৰ ।
 বাখিবাহা যত্নে জীৱ জনক বাজাব ॥
 যদি আন জনে দেখে জনকৰ জীৱ ।
 তোমৰা সবক মই মাৰিবোহোঁ জীৱ ॥
 সীতায় খোজন্ত দিব্য বস্ত্ৰ বস্ত্ৰ যত ।
 শঙ্কা নকৰিয়া আনি দিবিহি সমস্ত ॥
 এহি বুলি লঙ্কা নাথ ঔৱাৰি পশিল ।
 আঠ গোটা বান্ধসক মাতিয়া আনিল ॥
 সম্বুদ্ধি বোলয় শুন আঠ গোটা বীৰ ।
 ধাৰিতে নপাৰোঁ মন দহয় শৰীৰ ॥

শীঘ্ৰ বেগে যাহা সবে দণ্ডকাৰ বন ।
 ৰামে মাৰিলেক খৰ ত্ৰিশিৰা দূষণ ॥
 হৰিলোহঁো ভাৰ্য্যাতাৰ সাধি সেহি মান ।
 চাহা ছুই ভাই কিবা কৰে সিটো থান ॥
 মাৰিবাক পাৰা য়েবে আতিবৰ ভাল ।
 এতেকে পলাই মোৰ হৃদয়ৰ শাল ॥
 মহাবীৰ আঠক পঠাওঁ এহি কাৰ্য্যে ।
 জানিআসা বাৰ্তা যাই দণ্ডকাৰ মাজে ॥
 ৰাৱণৰ বচনক শিৰে তুলি লৈলা ।
 আঠগোট ৰাক্ষস ৰামক খেদি গৈলা ॥
 নবৰয় সীতা ৰাৱণৰ স্নহ নাই ।
 বিনাইতে লাগিলা যাই জানকীৰ ঠাই ॥
 বোলে লক্ষ্মেশ্বৰে সীতা মোৰ বোল শুন ।
 মোহোৰ সমান মহাজন আছে কোন ॥
 অবধ্য শৰীৰ মোৰ বিধতাৰ বৰে ।
 নাহিকে মৰণ মোৰ ব্ৰহ্মাণ্ড ভিতৰে ॥
 জিনি আছে তিনি লোক নাহি কাকো শঙ্কা ।
 জ্যেষ্ঠ ভাই কুব্ৰেৰৰ কাড়ি লৈলো লক্ষা ॥
 লৈলোঁ মহা বিমান পুষ্পক যাৰ নাম ।
 চলা এতিক্ষণ মোৰ পূৰ্বা মনকাম ॥

শঙ্কৰত যাই তেহু লৈলেক শৰণ ।
 সিকাৰণে কুব্ৰবৰ নভৈলা মৰণ ॥
 লঙ্কাতে খাটয়া আসি যত দেবগণ ।
 তাক দেখি জানকী হৰিষ কৰা মন ॥
 মহাদেৱ সেৱা কৰি ত্ৰৈলোক্য জিনিৰো ।
 শিব সম্বন্ধিতে কল্যাসক আলগাইলু ॥
 তেজিলো আটাপ শুনিলেক ত্ৰিভুবন ।
 সিকাৰণে বোলে মোক ত্ৰৈলোক্য বাৰণ ॥
 হেন ত্ৰিভুবন পতি দেখ দশগ্ৰীৱ ।
 মইতোক বোলো শুন জনকৰ জীৱ ॥
 মানুষ ৰামত তোৰ কোন উপযোগ ।
 তাক তেজি মোক ভজ ডুগ্ধ ৰাজ্য ভোগ ॥
 তোৰ ৰূপ দেখি আঁখি নভাষয় আন ।
 কাম সমুদ্ৰত মৰোঁ কৰা পৰিত্ৰাণ ॥
 তোহোৰ চৰণে মই লৈলোহোঁ শৰণ ।
 নুহিবি স্তম্ভৰী এবে নিকৰ্ণ মন ॥
 ত্ৰৈলোক্য ঈশ্বৰ ছয়া ভৈলো তোৰ দাস ।
 অনুগত জন কেনে তেজিবাক চাস ॥
 মই হেন স্বামী যেবে তই নবৰিবি ।
 পাছ কালে তই মোক স্তম্ভৰি মৰিবি ॥

বোলো য়েবে তই ন বৰস কোঁতুহলে ।
 আজি জান তোক মই হৰিবোহো বলে ॥
 আজি তোৰ ছড়াঙঁ বাম মানুষৰ আশ ।
 ভালে য়েবে জীবিতেবে আসা মোৰ পাশ ॥
 বাৰুণৰ বোলে যেন জীৱ গৈল উড়ি ।
 বুলিবে লাগিলা সীতা বৰ কোপকৰি ॥
 বোলো লক্ষা নাথ য়েবে চোস তই মোঁক ।
 শাপি ভস্ম কৰিবো বুলিলো নিষ্ঠে তোক ॥
 মোক যদি হৰি তই পাতালক যাস ।
 তহিতো বাঘবে কৰিবে সৰ্ব নাশ ॥
 হাঁড়ি জাতি ছয়া পাঢ়বাক চাহ বেদ ।
 অবিলম্বে প্ৰভু কৰিবেক স্কন্ধ ছেদ ॥
 ডৰিলা বাৰুণ শুনি সীতাৰ উত্তৰ ।
 মধুৰ বচনে পুনু বোলে লক্ষেশ্বৰ ॥
 এবেসে জানিলো সীতা তোত বুদ্ধি নাই ।
 বনবাসী বামকেসে আছা বাট চাই ॥
 দেখ দেখ জানকী মোহোৰ ঐশ্বৰ্য্যক ।
 পৰাভৱ পাৰে যেন কল্যাণ পৰ্ব্বতক ॥
 বহুময় ভূমি চয় দেখা মনোহৰ ।
 সদায় সেৱয় মোক সিদ্ধ বিদ্যা ধৰ ॥

মোৰ অনুকূলে বহে মলয়া সমাৰ ।
 কেনমতে সহে সীতা তোহোৰ শৰীৰ ॥
 মোহোৰ সৈন্যকদেখা শুনহ সকল ।
 বাষষ্টি হাজাৰ কুল বাক্ষসৰ বল ।
 তেহুয় দুইগুণ আছে পিণাচ অপাৰ ।
 একৈকৰ ভৃত্য আছে হাজাৰে হাজাৰ ॥
 বণ ভূমি হস্তে চানি চলয় আকাশ ।
 ত্ৰিভুবন জনে দেখি মিলয় তৰাস ॥
 বাল্য বৃদ্ধ দেখিয়া সৈন্যৰ দিলে দেখা ।
 মন্যু ছাড়ি সীতা মোক শুভৃষ্টি দেখা ॥
 আবুধি বিবুদ্ধি সীতা বামকেসে চাহ ।
 মইহেন স্বামী তই লাথিহে গৰাশ ॥
 তিনিওলোকৰ বাজ্য সকলে আমাৰ ।
 আছে মহা মণিবত্ন অলেখ ভাণ্ডাৰ ॥
 আছে মন্ত হস্তী বথ ঘোঢ়ক অশাৰ ।
 আজি ধৰি তোমাতে সম্পিলোঁ বাজ্যভাৰ ॥
 অযুত নিযুত যত মোৰ পটেশ্বৰী ।
 মন্দোদৰী আদি দাস দাসী অনুচৰী ॥
 তোতে সেবা কৰোক সকল আজি ধাৰ ।
 যাক যেন যুৱাই দাবহাত তগা কৰি ॥

যেহিবোলা সেহি কাৰবোহো আজি ধৰি ।
 ময়ো থাকিবোহো তোমাকেসে দেৱাকৰি ॥
 হৃদয়ৰ দুখ বাঞ্ছৈ দূৰে পৰিহৰ ।
 ত্ৰিভুবন পতি আখাকেসে স্বামী বৰ ॥
 ৰামে মোক মাৰিবেক লোৱে তোৰ মনে ।
 কহিত শুনিছা ৰণ হাৰিলা বাৰণে ॥
 অগ্নিৰ শিখাত ৰাম্প দিব কোনজনে ।
 তোক ৰামে নিব আসি মোক জিনি ৰণে ॥
 দেখিয়োক লক্ষ্মাৰ দুৰ্জয় মোৰ গড় ।
 চতুৰ্ভিত গড় খাই অগাধ সাগৰ ॥
 তোক ৰামে নিব আসি হেন আশা তেজা ।
 চৰণত ধৰোঁ তোৰ মোকস্বামী ভজা ॥
 পুষ্পক বিমান মোৰ ত্ৰিভুবনে সাৰ ।
 তুমি সমে হোক মোৰ ইহাতে শৃঙ্গাৰ ॥
 দশগোটা শিৰে তোৰ চৰণত ধৰোঁ ।
 মুখেতৃণ কেশ লৈয়া কাতৰক কৰোঁ ।
 ৰাজ ৰাজেশ্বৰ হুয়া ভৈলোঁ তোৰ দাস ।
 ইহাত অধিক কিবা বহু মান্য চাস ॥
 বিৰহ অগনি মোৰ দহে কলেবৰ ।
 অধৰ অমৃত মধু দান পান কৰ ॥

এহিমতে বাবণে বিনয় বোলে বাণি ।
 তুলাত লগাইল যেন প্ৰচণ্ড অগনি ॥
 শুনা নৰনাৰী পুণ্য কথা বামায়ণ ।
 দেখা কামাতুৰ ভৈলে নিষ্ফল জীবণ ॥
 নিসিজয় ধৰ্ম্ম পন্থ নছাড়ে পাতেক ।
 নভজে কৃষ্ণক সিটো বুজিয়া তত্ত্বক ॥
 হেনজানি সহজে জিনিও ক্ৰোধ কাম ।
 কৃষ্ণৰ কথাতি চিত্ত কৰা উপশাম ॥
 কু স্ভাব হবে পুৰুষৰ হৰি কথা ।
 জানি হৰিভজা নকৰিবয়ো জন্ম বৃথা ॥
 যতোক বিষয় স্থখ দেখা লোকমাজে ।
 কালে হৰে সবগৰ্ব্ব কৰা কোন কাজে ॥
 কেবলে নিস্তাৰ পথ জানা হৰি নাম ।
 অনন্ত কন্দলি কহে বোলা বাম বাম ॥

দুলড়ি ।

সীতায়ৈ বোলয়,   হাউৰে বাৰ্ণ,

অত্ৰাপি পাপী লপস ।

দশৰথ বধু,   বামৰ বৰ্ণী,

মোহক তই বাৰ্ণস ॥

পাপিষ্ঠ নিলাজ,   নুবুজস কাৰ্য্য,

নিশ্চল বাৰ্ণস জাতি ।

কুল সংহাৰিলি,   আসি তৈলি চোৰ,

আৰ মোত চাস বতি ॥

হৰৰ জটাত,   অগনি লগাইলি,

মোক আনিলে হৰি ।

অবসান কালে,   বুদ্ধি হৰ্ণালি,

সবান্ধবে গৈলি মৰি ॥

যত যণ কথা,   কহ তই বৃথা,

নপশে মোৰ কাণত ।

ইটো তোৰ শ্ৰীক,   বিষ্ঠাত অধিক,

দেখোহো মই সমস্ত ॥

মোৰ স্বামা বাম,   সৰ্ব পূৰ্ণ কাম,
গুণে নাহি যাক তুল ।

মানিক বামৰ,   আগত বাৰুণ,
যেন তই লোৰাচুৰ ॥

পশ্চিম দিশত,   আদিত্য উদয়,
যদি অগ্নি হোৱে শীত ।

তভু তোৰ বোলে,   নটলিব মোৰ,
সীতাৰ মন কিঞ্চিৎ ॥

নৰকৰ পলু,   ছয়া কেন মতে,
বিষ্ণু লোক যাইতে চাস ।

তোহোৰ মুখক,   চৰণে নুচুইবোঁ,
পৰিহৰ মোৰ আশ ॥

বামৰ চৰণে,   প্ৰাণ সম্পি আছোঁ,
বামেসে মোৰ জীবন ।

অমৃতক তেজি,   কোন সতে তোত,
বিষ্ঠাত কৰিবো মন ॥

তিবী চোৰ হুই,   বোল কোন মুই,
এতেক বীৰত্ব বাণি ।

যেবেসে স্বামীক,   দেখা দিলি হন্তে,
তেবেসে মুনিষ জানি ॥

ভীষ্ম তোধিক,   বোলস নাৰীক,
এতেক কৰি মিনতি ।

তিৰীৰ চৰণে,   প্ৰণাম কৰস,
গৈলি তই অধোগতি ॥

যত্নাপি ব্ৰহ্মাত,   শৰণ পশস,
নহি যদি শঙ্কৰত ।

দিগ পালে যদি,   বাথে তথাপিতো,
মৰিবি বাম শৰত ॥

—•—

ছবি ।

শুন ছুষ্ঠ কহো নিষ্ঠ,   ভৈলা তোৰ মহা বিষ্ঠ,
যেথনে আনিলি মোক হৰি ।

বাম প্ৰভু আশিবন্ত,   সমুদ্ৰক শুধিবন্ত,
শৰে দহিবন্ত লক্ষা পুৰি ॥

মোৰ মান সাধিবন্ত,   শিৰ তোৰ ছেদিবন্ত,
শৰে বিচাৰিব তোৰ আন্ত ।

বান্ধসক মাধিবন্ত,   দেব কাৰ্য্য সাধিবন্ত,
জগতৰে দুখ খণ্ডিবন্ত ॥

স্বামী মোৰ মহাশান্ত,   পুৰুষ মহন্ত সন্ত,
মহা পুণ্য কীৰ্ত্তিক থৈবন্ত ।

দুগতিক তৰিবন্ত,   মোৰ শোক হৰিবন্ত;
পুনু কপি ৰাজ্য লভিলন্ত ॥

তোৰ মুখ নচাহিবো,   কদাচিত্তো নবৰিবো,
চুইলে তোক শাপি বিনাশিবো ।

বাম নাম জপিবোহো,   নিৰাহাৰে থাকিবোহো,
নুহি বাম স্তম্ভাৰ মৰিবো ॥

শুনবে ৰাৰণ পাপী,   হন তই মহাতপী,
নিজ পুণ্য কৰস বিনাশ ।

মোতো যোন্সু সিজ পাপ, এতেকেসে নেদো শাপ,
তাতেসে মোহত আশ্বাস ॥

গুচ গুচ নিশাচৰ,   ওচৰ নচাপ মোৰ,
মৰিতে গৰল তুলি খাস ।

যদি বলে হবা তই,   চণ্ড শাপ দিবো মই,
অবশ্যে কৰিবো তোক নাশ ॥

সীতাৰ দাক্ষণ বাণি,   দুৰ্জয় ৰাৰণে শূনি,
ৰাক্ষসী লোকক পাঞ্চিলেক ।

অশোকা বনত নিয়া,   সীতাক যতনে বাখ,
নলাগয় এথা থাকিবাক ॥

পতিব্ৰতা স্ত্ৰাব, স্বামীসে জীৱন,
স্বামীসে মুখ্য প্ৰধান ।

পৰম ভকত, সীতা মৰে য়েবে,
বামেও ভেজিবে প্ৰাণ ॥

বামে নমাৰিলে, বান্ধস কুলৰ,
কোনে নো চিন্তিবে মাৰ ।

সাক্ষাত ঈশ্বৰ, জগত বাখিতে,
বাম ভৈলা অবতাৰ ॥

তাহান ভাৰ্য্যাক, সীতাক হৰিতে,
শক্তি আছে কাহাৰ ।

জগত নিস্তাৰ, কথাৰ কাৰণে,
কবন্ত হবি বিহাৰ ॥

আমি সব তান, চৰণৰ দাস,
সদায়ে লাগে সেবিত ।

এতেকে ভক্তি, থাকোক সীতাত
চলিয়ো ইন্দ্র ত্বৰিত ॥

শুনা সভাসদ, ভেজা গৃহ বাস,
ব্ৰহ্মাৰো দেখা ভক্তি ।

সমস্ত লোকৰ, বামেসে ঈশ্বৰ,
জানি থিবকৰা মতি ॥

অবিলম্বে বামে আসি বাবণ মাৰিবা ।
 তুমিয়ে কল্যাণে বাম স্বামীক লভিবা ॥
 তোমাৰ যে স্বামী বাম বিষ্ণু অবতাৰ ।
 বাক্ষসক মাৰি দুখ খণ্ডিবে আমাৰ ॥
 তোৰা দুইৰো এহি গুণ নাম শুনিয়েক ।
 অপ্ৰয়াশে পাইবে গতি তৰি ভয় শোক ॥
 বামক লাগিয়া আই তেজা দুখ মন ।
 নিশ্চয় জানিবা মই বুলিলো বচন ॥
 বাক্ষনী লোকক হানিআছে নিদ্ৰা বাণ ।
 শঙ্কাছাড়ি আই ভুঞ্জিয়েক পৰমান ॥
 হেন শূনি গুণ সীতা দিলন্ত উত্তৰ ।
 কিমতে জানিবো তুমি ইন্দ্র পুৰন্দৰ ॥
 ইন্দ্রৰ চৰিত্ৰ মোত কহিলন্ত স্বামী ।
 তেবে পতিয়াওঁ নিজ কপ ধৰা তুমি ॥
 হেন শূনি ইন্দ্রে ধবিলন্ত নিজভাৰ ।
 প্ৰকাশন্ত ধৰণী নুচোৰে তান পাৰ ॥
 সহস্ৰ লোচন হাতে আছে বজ্ৰ অস্ত্ৰ ।
 চক্ষুৰ নিমিষ নাই গাৰে বঙ্গা বস্ত্ৰ ॥
 চিনিলন্ত শান্তি সীতা চিন্তা গৈল দুৰ ।
 বোলন্ত তুমিসে পিতা তুমিসে স্বশুৰ ॥

এতমান আপদত তুমি আসি ভৈলা ।
 প্রভুব কুশল কহি আমাক জীয়াইলা ॥
 দুইহাত পাতি সীতা পায়স লৈলন্ত ।
 মহাৰঙ্গে তাক তিনি ভাগ কৰিলন্ত ॥
 বাম লক্ষ্মণক চিন্তি দুভাগ বঢ়াইল ।
 এক ভাগ পৰমান্ন আপুনি খাইলা ॥
 ক্ষুধা তুয়া দূৰ গৈল স্বস্থ ভৈল কায়া ।
 সতোক আশ্রাসি ইন্দ্র গৈলা নিজ ঠাই ॥
 বামক চিন্তিয়া সীতা থাকিলন্ত তথা ।
 দণ্ডকা বনৰ কহো বাঘবৰ কথা ॥
 যুগৰূপ মাৰ্ভচক বামে মাৰিলন্ত ।
 তাৰ অসদৃশ নাদে তবধ ভৈলন্ত ॥
 ত্রাহি ত্রাহি লক্ষ্মণ স্তম্ভবে আসিয়োক ।
 একেশ্বৰে বনত বাক্ষসে খাই মোক ॥
 এহি বুলি মৰিল দাক্ষণ নিশাচৰ ।
 শূনি চিত্ত উৎপাত কৰে বাঘবৰ ॥
 বেগে প্রভু চলি গৈলা আপোনাৰ ঠাৱ ।
 পাছত শৃগালে কাটিলন্ত চণ্ড বাৰ ॥
 মনত গুণন্ত প্রভু পূৰে সৰ্ব্ব কাৰ ।
 বাক্ষসক মাৰিলোঁ কাটিলে মোৰ বাৰ ॥

কেৰুৱাৰ নাদে আৰো থিৰ নোহে চিত্ত ।
 লখাই এড়ি আসে জানো সীতাৰ সন্নিহিত ।
 এহি গুণি বাম চন্দ্ৰ আকুলে আসন্ত ।
 পন্থত লক্ষ্মণ যান্ত তাক সেখিলন্ত ॥
 হা হা লখাই কিনো কৰিলি অকাজ ।
 বুৰাইলি সীতাক এড়ি আইলি বনমাজ ॥
 মৃগৰূপ ৰাক্ষসক মাৰিলোঁ এখনে ।
 মৰন্তে কাঢ়িলে ৰাৱ সিটো মোৰ ঠানে ॥
 সেই গুনি কিবা মতি বিহৰিল তোৰ ।
 জানিলোঁ সীতাক মোৰ হৰি নিলে চোৰ ॥
 এহি কহি দুই ভাই আসিল লবড়ে ।
 পশিলন্ত যাই বেগে আশ্রম ভিতৰে ॥
 দেখিলন্ত ৰঘুনাথ নাহিকন্ত সীতা ।
 বিকল ভৈলন্ত প্ৰভু জগতৰ পিতা ॥
 সীতা সীতা বুলিয়া ছাড়ন্ত আৰ্ত্তৰাৱ ।
 লক্ষ্মণেও বিচাৰন্ত বিহ্বল স্বভাৱ ॥
 আশ্রমত বিচাৰি য়েবে সীতাক নপাই ।
 মূৰ্চ্ছা গৈলা বাম চন্দ্ৰ শোকে প্ৰাণ যাই ॥
 বাম চন্দ্ৰে কান্দন্ত সীতাৰ গুণ স্মৰি ।
 হা বিধি ৰখিলি সীতাক দূৰ কৰি ॥

সাক্ষাতে ঈশ্বর ছয়া দেখা কেন মত ।
 সামান্য লোকৰ আৰু কি কৈবো মহত্ত্ব ॥
 বাম বিলাপ দেখা কেনে নবনাৰী ।
 খণ্ডোক দাকণ শোক বোলা হৰি হৰি ॥

—•—

বুঘুৰি ।

হৰি হৰি প্ৰাণেশ্বৰী ।   সীতা মোৰ সহিতৰী ॥
 কোন মোৰ প্ৰাণ বৈৰী ।   তোহক নিলেক হৰি ॥
 হৰি হৰি প্ৰাণ জায়া ।   সৰ্ব্বাঙ্গে সুন্দৰ কায়া ॥
 তোহোবেসে মুখ চায়া ।   থাকো দুখ পাশৰিয়া ॥
 হৰি হৰি কপৰ্তী ।   মহাশয়া গুণবতী ॥
 মোক কৰি অনাথিতি ।   কোনে নিলে কোনভিতি ॥
 তোৰ সম শান্তি নাই ।   বনবাস দুখ পাই ॥
 কিবা বোষে কৰি যাই ।   পলাই আছা কোন ঠাই ॥
 ঝাটেটে আসা মোৰ থান ।   হেৰা মোৰ বাই প্ৰাণ ॥
 তোত পবে বন্ধু আন ।   নাহি মোৰ আন থান ॥
 কৰিলোঁ দুৰ্ঘোৰ পাপ ।   বনক পঠাইলা বাপ ॥
 বাজ্যবো ভাগিল কাপ ।   তেবে মৰিলন্তু বাপ ॥

কাল চিলে দিলে খাপ ।	কিবা ভৈলা ঋষিষাপ ॥
ভাৰ্য্যাব পাইলোহো তাপ ।	ভাঙ্গিল সকল দাপ ॥
বন্ধুজন তেজিলোহো ।	ভাৰ্যাসঙ্গে আসিলোহো ॥
বাথিবাক নপাৰিলো ।	শত্ৰুজন হস্তৰাইলো ॥
কোন লাজে ধৰোঁ প্ৰাণ ।	হকৰাইলো শ্ৰুতি জ্ঞান ॥
সীতাৰ সদৃশ আন ।	ভাৰ্য্যা পাইবো কোন আন ॥
আৰ কাক সঙ্গে লৈয়া ।	থাকিবো তৃণত শুইয়া ॥
দেখি আৰ কাৰ মুখ ।	পাশৰিবো বন দুখ ॥
হৰি হৰি সুলক্ষিণী ।	চন্দ্ৰমুখী মধ্যাক্ষিণী ॥
কুবঙ্গ নয়নী বালা ।	জানানে চৌষষ্টি কলা ॥
কোনসতে মোক ছাড়ি ।	গৈলি তই প্ৰাণেশ্বৰী ॥
কিনোতোৰ বজ্ৰ হিয়া ।	গৈলি মোক ব'হু দিয়া ॥
ছাৰ্ণালি সকল দয়া ।	তেজি গৈলি প্ৰাণ জায়া ।
জানকী জানকী বুলি ।	ডাক দেন্ত বাহু তুলি ॥
সীতা সীতা ডাক ছাড়ি ।	নিটালে ভূমিত পৰি ॥
সীতাৰ ৰূপক স্মৰি ।	কান্দন্ত বাঘব হৰি ॥
নেত্ৰব লোতক পৰি ।	তিন্তে সব বস্তুকৰী ॥
ভকত সীতাৰ স্নেহে ।	বামৰ শৰীৰ দহে ॥
বাতুলে চেঞ্চান্ত যেনে ।	নিখাস কাটন্ত ঘনে ॥
শুনা সৰনৰ নাৰী ।	একচিত্ত মন কৰি ॥

আপুনি ঈশ্বৰ হৰি ।	ভকতক শোক কাৰি ॥
সীতাৰ সদৃশ আন ।	ভক্ত আছে কোন থান ॥
এতেক বামৰ শোক ।	আত শঙ্কা তেজযোক ॥
ভকত বৎসল বলি ।	সৰ্বশাস্ত্রে কহে তুলি ॥
ভকতৰ গতি বাম ।	ধৰ্ম্ম অৰ্থ মোক্ষ কাম ॥
যাত পাই অনুপাম ।	শুনা তান গুণ নাম ॥
সংসাৰ তৰিতে কাম ।	আছে যাব অভিৰাম ॥
ধৰ্ম্ম অৰ্থ মোক্ষকাম ।	ডাকিবোলা বাম বাম ॥

—o—

পদ ।

বামে বোলন্ত আবে মোৰপ্ৰাণ যাউক ।
 দণ্ডকা বনত শৃগালে বেঢ়ি খাউক ॥
 কোন কৰ্ম্ম দোষে মোক বন্ধিলেক বিধি ।
 জনকৰ জীৱ ভৈল মপোনৰ নিধি ॥
 হাঁ হা লক্ষ্মণ ভাই কি কৰিলি মোক ।
 কহিত এড়াবো যাই জানকীৰ শোক ॥
 সীতাক তেজিয়া কেনে খেদি আইলি মোক ।
 বুক খাণ্ডা হানো মোৰ তোৰ স্ত্ৰখ হৌক ॥

দেখো সীতা অবিহনে দিনতে আন্ধাৰ ।
 কি কৰিবো! ৰাজ্য ভোগ আৰ ৰাজ্য ভাব ॥
 প্ৰাণেশ্বৰী অবিহনে মৰেঁ। এহি বনে ।
 কৈকই মাতৃৰ আবে বঙ্গ ভৈলা মনে ॥
 এহি বুলি বয়ুপতি পৰিলন্ত ঢলি ।
 লক্ষ্মণে ধৰিলা পাছে তুলি আন্ধোৱালী ॥
 হেঠ মাঠে লাঞ্জে বুলিলন্ত মুহু বাণি ।
 মোক মন্দ বোলা দদা শুনিয়ে কাহিনী ॥
 তবু আৰ্ত্তনাদ শুনিলন্ত সীতা সতী ।
 মোহোক বোলন্ত চলা ৰাঘবৰ ভিত্তি ॥
 ৰামৰ আৰাৰ শুনি মোৰ প্ৰাণ যাই ।
 স্বামী ভিক্ষা মাগোঁ মোক দিয়েবে লখাই ॥
 মই বোলোঁ মহাসতী তেজা অসন্তোষ ।
 ইটো ৰবিতলে নাই ৰামৰ বিনাশ ॥
 মহা ক্ৰোধে সীতা পাছে বুলিলন্ত বাণি ।
 জানিলোঁপাপিষ্ঠ তই নাযা জিবা গুণি ॥
 ইয়াকেসে লাগি আসি আছা বন মাজ ।
 ৰামৰ মৰণে মোৰ তোত নাহি কাজ ॥
 দুৰ্ব্বাৰ বচনে মোৰ হৃদয় কম্পিলা ।
 সবল বৃক্ষত যেন নিৰ্ঘাত পৰিলা ॥

এহিসে কাৰণে ময়ো নিকংসাহ ভৈলোঁ ।
 আগ পাছ দেখাই তভু অনেক বুলিলোঁ ॥
 তভু বুলিলন্তু সীতা চলা এতিক্ষণ ।
 তযু পাশে আসি ভৈলোঁ এহিসে কাৰণ ॥
 আপদ কালত মহন্তৰো মতিভ্ৰম ।
 কোনে খণ্ডিবাক পাবে বিধিৰ বিক্ৰম ॥
 মুন্য পৰিহৰি জ্ঞান ধৰিয়ে মনত ।
 সীতাক বিচাৰোঁ আসা দণ্ডকা বনত ॥
 যক্ষ বাক্ষস আত আছে বাকৈ থাক ।
 কোনে কেন মায়া কৰি নিলেক সীতাক ॥
 যদিবা নিলেক বলে আসি মায়া কৰি ।
 তবে বা সান্ত্বিক কেহু কি কৰিতে পাৰি ॥
 জানিবাহা তাৰ আসি ভৈলা আয়ু ক্ষীণ ।
 তোমাৰ আচৰি দ্ৰোহ জীবে কত দিন ॥
 দুৰ্জ্ঞানক বাধি পুনু লভিবা সীতাক ।
 আসিয়ো বিচাৰোঁ বনে শুনা মোৰ বাক ॥
 বাঘবে বোলন্তু লখাই তইসে অবোধ ।
 স্ত্ৰীৰ উত্তৰে তোৰ এতমান ক্ৰোধ ॥
 তোক মন্দ বুলি আবে কোন কাৰ্য্য সাধি ।
 কোনে বাধিবেক যেন লিখি আছে বিধি ॥

এহি বুমি ধনুৰ্বাণ ধৰি দুই ভাই ।
 বনত ফুৰন্ত দুখে জানকীক চাই ॥
 মুঞ্জ কুঞ্জ বনে বিচাৰিলে নিৰন্তৰে ।
 চাহিলা নিঃশেষে পশি গিৰিসে গহ্বৰে ॥
 গোদাবৰী নদীৰ চাহিলা দুয়োপাৰ ।
 সীতাক নেদেখি দুখে দেখন্ত আন্ধাৰ ॥
 পাছে কোপে জ্বলিলেক বাম মহাবীৰ ।
 অগ্নি অস্ত্র ধৰি পৃথিবীত ভৈলা থিৰ ॥
 বুলিলন্ত ক্ৰোধে অগ্নিসম দুয়ো অঁাখি ।
 চন্দ্ৰ সূৰ্য্য বায়ু বহ্নি জল হৈবা সাক্ষী ॥
 দেব সিদ্ধ সাধ্য গন্ধৰ্বক বোলোঁ বাণি ।
 জীবা যেবে সীতাক এখনে দিয়া আনি ॥
 তিনিয়ে লোকৰ য়েবে সাধিবোহো ভাল ।
 কোনে সীতা নিলে দেখাই দিয়োক সোনকাল ॥
 ৰাজ্য অভ্যন্তৰ সবে দেখা দেব গণ ।
 কোনে নিলে সীতাকেসে নোবোলা বচন ॥
 হেৰা মোৰ দোষ নাই সবে আছা চাই ।
 সীতাৰ সন্তাপ পাই মোৰ প্ৰাণ যাই ॥
 হেৰা অগ্নি শৰ মাৰি স্বৰ্গ চুৰকৰোঁ ।
 পৃথিবী পাতাল পুৰি দেবক সংহৰোঁ ॥

নাগ নৰ যজ্ঞ আৰো বাক্ষসক মাৰোঁ ।
 সীতাক নিস্তাৰি দৈত্য দানব নিবাৰোঁ ॥
 ৰাম নাম কীৰ্ত্তি কৰোঁ পাতোক সংহৰোঁ ।
 এহি অগ্নি শৰ মাৰোঁ ত্ৰৈলোক্য বিদাৰোঁ ॥
 মোৰ ভাৰ্য্যা হৰি স্মৃথে জীবে কেন কৰি ।
 উদয় গিৰি অষ্ট গিৰি সব পেলাওঁ চিৰি ॥
 তিনিযো ভূবণ ছেদি ব্ৰহ্মাণ্ডক মাৰি ।
 কৰিবো নিৰ্জ্জন আজি সবে মান সাৰি ॥
 এহি বুলি ৰাম চন্দ্ৰ ভৈলা কাছ পাৰ ।
 দেবতা গণক লাগি যুড়িলন্ত শৰ ॥
 দশ দিশ পাল সবে তোৰা হৈবা সাক্ষী ।
 সীতা অবিহনে মই আছোঁ প্ৰাণ ৰাখি ॥
 এহি বুলি প্ৰভু ধনু কৰিলা টঙ্কাৰ ।
 লাড়লা ব্ৰহ্মাণ্ড প্ৰজা ভৈলা চমৎকাৰ ॥
 উৰ্কক সন্মুখে মানে যুড়িলেক শৰ ।
 হাতত ধৰিলা দেখি লক্ষ্মণ কুমাৰ ॥
 সন্মোৰ্দ্ধি বোলন্ত দাদা তেজিয়োক মৰ্ম্ম ।
 জগতক বিনাশিবা ইটো কোন ধৰ্ম্ম ॥
 কোনে হৰিলেক সীতা নিৰ্ণয় নজানি ।
 জগত দহিবা কেনে বাহুশৰ হানি ॥

অজিঞ্জা সি ক্ৰোধ কেনে কৰাহা আপুনি ।
 জগতৰ বৰ্বৰক বুজাইবেক কোনি ॥
 তুমি ব্ৰহ্মা তুমি বিষ্ণু তুমি ত্ৰিপুৰাৰি ।
 তুমি বিনাশিলে কোনে বাখিবেক পাৰি ॥
 পূৰ্বত আপুনি প্ৰভু সৃজিলা জগত ।
 কাল নতু হন্তে কেনে কৰিবাহা হত ॥
 বৈষ্ণৱক পালিবাক ভৈলা অবতাৰ ।
 দুৰ্জ্জনক বাচি বাচি কৰিবা সংহাৰ ॥
 এহিকথা শুনি তযু তৰে নৰ লোক ।
 সীতাৰ শত্ৰুক মাৰেঁ মহাকীৰ্ত্তি হোক ॥
 শীতল স্তাব ধৰা উগ্ৰৰূপ এৰা ।
 শৰক সম্বৰি প্ৰভু লোক বক্ষা কৰা ॥
 ইটো কোপে আপোনাৰ যশ বিনাশয় ।
 আপুনি ঈশ্বৰ ইটো যোগ্য নুহিকয় ॥
 লক্ষ্মণৰ বোলে বামে শৰ সম্বৰিল ।
 পুনু দুইভাই সীতা চাহিতে চলিল ॥
 কতোদূৰ যাই দেখিলন্ত বয়ুবাজ ।
 বথ খান ভাঙ্গি পৰি আছে বন মাজ ॥
 বামে বোলন্ত লখাই দেখ বিপৰীত ।
 বথধৰ ৱ ভাঙ্গি পৰি আছে পৃথবীত ॥

দুইভাই চাই মনেকবিলন্ত থিব ।
 সীতার কাবণে মবিলন্ত দুই বীৰ ॥
 এহি বুলি বিচাৰি ফুৰন্ত সেই বনে ।
 কটো দূৰে জটায়ুক পাইলা দৰিশন ॥
 দেখিলা পক্ষীৰতনু শোণিতে তিস্তিলা ।
 শীঘ্ৰে শৰ যুড়ি বামে সন্ধিত চাপিলা ॥
 লক্ষ্মণক বোলন্ত শুনিয়ে প্ৰাণ ভাই ।
 এহিপক্ষী খাইলে সীতা একেশ্বৰী পাই ॥
 মায়াবন্ত বান্ধস ছটক ৰূপে আইলা ।
 প্ৰাণেশ্বৰী সীতা ইটোগৰ্ভে জীন গৈলা ॥
 হৰি হৰি সীতা বান্ধে জনকৰ জীৱ ।
 গৃধৰ ঠোঠৰ ঘাৰে তোৰ গৈল জীৱ ॥
 মোক মহা মেহে লক্ষ্মণক পঠাই দিলি ।
 গৃধ অগনিত পৰি পতঙ্গ নাশিলি ॥
 হাউৰে পাপিষ্ঠ পক্ষী তোৰমান সাৰো ।
 মোৰ ভাৰ্য্যা খাইলি তোক বিগুটিয়া মাৰো ॥
 এহি বুলি বাণ প্ৰভু ধনুত যুড়িল ।
 চক্ষু মেলি পক্ষীৰাজে বামক দেখিল ॥
 ত্ৰাহি ত্ৰাহি বাম বুলি কৰে আৰ্ত্তৰাৱ ।
 মোক লাগি প্ৰভু তেজিয়োক ক্ৰোধ ভাৱ ॥

সীতাক বাখন্তে মোৰ হত ভৈলা প্ৰাণ ।
 জটায়ু মোহোৰ নাম গড়ুৰ নন্দন ।
 তোমাৰ ভাৰ্য্যাক হৰি নিলেক বাৰণে ।
 তাক লাগ পাই আগ বাঢ়ি দিলোঁ বণে ॥
 সৰ্ব্বাস্থে ঠাহিলোঁ তাক কিৰিটি ছড়াইলোঁ ।
 ভাঙ্গিলো বথক তাক ভূমি ত নমাইলোঁ ।
 ন্যায় যুদ্ধে নপৰিয়া ঘন্যায় কৰিল ।
 চন্দ্রহাস হানি মোৰ পথাক ছেদিল ॥
 তোমাৰ সেৱক মোক জ্ঞান প্ৰাণনাথ ।
 ভৈল মনোবথ বাৰ্ত্তা কহিলেঁ তোমাত ॥
 তযু কাজ সাধিবাক নভৈল শকতি ।
 এহিসে থাকিল খেদ আমাত সম্প্ৰতি ॥
 মোৰ ভাগ্য ভৈল গৈলা তযু অৰ্থে প্ৰাণ ।
 মোৰ সম ভাগ্যবন্ত আছ কোন থান ॥
 যিটো বাম নাম স্মৰিলে পাবে গতি ।
 তাক দেখো মৃত্যু কালে কিনো ভাগ্যবতি ॥
 এহি কথা শুনি বাম লক্ষ্মণ দুইভাই ।
 জটায়ুক ধৰিলেক গলে চাপি যাই ॥
 ভকতৰ দুখ দেখি নসহে শৰীৰ ।
 দুইভাই কান্দন্ত নেত্ৰৰ বহে নীৰ ॥

পিতৃৰ পৰম মিত্ৰ তুমি পক্ষিৰাজ ।
 হৰি হৰি বিধি কিনো কৰিলি অকাজ ॥
 আজিসে মাৰিলা তুমি বাপ দশৰথ ।
 সীতা শোক অগ্নিত পিন্ধালি ভৈলা পঠ ॥
 হাঁ মৰিল সীতা শোকে ছুটে প্ৰাণ বায়ু ।
 মোৰ অৰ্থেফুন্ধ কৰি মৰিল জটায়ু ॥
 সম্বোধি বোলয় বাপ কহা ভাল কৰি ।
 কহিব বাৰণে মোৰ সীতা নিলা হৰি ॥
 কোন থানে থাকে তাৰ কটেক কটক ।
 কোনবংশে উপজিল পাপিষ্ঠ লটক ॥
 মাৰিয়া পঠাওঁ তাক যমৰ কাষক ।
 জীৱাইবো তোমাক মহা বৈষ্ণৱ ছটক ॥
 জটায়ু বোলন্ত হেন নুবুলিবা মোক ।
 যবে দয়া আছে তেবে শোক তেজিয়োক ॥
 হোক গতি তোমাক চাহিয়া তেজো প্ৰাণ ।
 দহিবা বহিবা দিবা জল পিণ্ডান ॥
 আতপৰে ভাগ্য কোন আছয় আগৰ ।
 তোমাৰ প্ৰসাদে পাইবো সংসাৰৰ পাৰ ॥
 নিজকশ্মে হওঁ প্ৰভু যেহি যেহি মতি ।
 সেহি সেহি জন্মে হোক তোমাত ভকতি ॥

বৈষ্ণৱৰ সঙ্গতেসে বহিবো সৰ্বথা ।
 মুখে তবু যশ গাইবো কৰ্ণে তবকথা ॥
 শুনিয়েক প্ৰভু তুমি শ্ৰুতি নহৰাইবা ।
 চাহিলো মঙ্গল তুমি জানকীক পাইবা ॥
 বান্ধসক বধিবাহা দেবক পালিবা ।
 জগত তাৰিবা পুণ্য যশ প্ৰকাশিবা ॥
 পুছিলো বান্ধণ ঘিটো পুলস্তিৰ নাতি ।
 বিশ্বস্ৰবাৰ বীৰ্য্যে নৈকেৰিত উত্তপতি ॥
 কুব্জৰ ভাই সব বান্ধসৰ পতি ।
 তেজবল বীৰ্য্যে তাৰ বিপুল শক্তি ॥
 সমুদ্ৰৰ মাজে পুৰি নাম তাৰ লক্ষা ।
 তাতে থাকি ত্ৰিভুবনে নকৰন্ত শক্ষা ॥
 সীতাৰেসে বৰে মই আছো প্ৰাণ বাধি ।
 কান্দিয়া গোসানী বুলিলেক মোক দেখি ॥
 যাবত বামৰ বাৰ্তা নজনোৱা তুমি ।
 দিলো বৰ তাৰে জীয়া য়েবে সতী আমি ॥
 এহি কথা কহি চক্ষু মুদি সেই ঠাৰে ।
 বাম বাম শ্ৰীবাম বোলন্ত আৰ্ত্তৰাবে ॥
 চক্ষু ঢেল কৰিয়া পিঠিত দিল চোট ।
 সৰ্বাঙ্গ পৰিল স্থূল কলেবৰ গোট ॥

প্রাণ হাড়ি যাইতে মুখে বাম উচ্চবিল ।
 ঘাঁড় গোট পলটাই ভূমিত পবিল ॥
 মবিল কাশ্যপ নাতি বাম বাম জপি ।
 কটোক্ৰণে মানে তনু আছিলেক কম্পি ॥
 দেবে যাক নপাবে পাইলেক সেইগতি ।
 দেখি বাম লক্ষ্মণ বিষয় ভৈল অতি ॥
 পাছে দুই ভাই চিতা খান নিশ্চিন্ত ।
 স্নেহে জটায়ুক তাতে তুলি দহিলন্ত ॥
 দুই ভাই স্নান কবি দিলা জলাঞ্জলী ।
 বহুযত্নে দিলা ছটকৰ কার্য্য বলি ॥
 সৰ্ব্ব কার্য্য সঙ্কলি চলিলা পাছে দুই ।
 ফুৰন্ত বনত দুয়ো বিয়াকুল হুই ॥
 অনন্তবে পাইলেক কবন্ধ নিশাচৰ ।
 মুণ্ডনাহি গাণ্ডি গোট দেখি ভয়ঙ্কৰ ॥
 বাম লক্ষ্মণক দুইকো ধবিলন্ত বলে ।
 গিলিবাক চাবে কোল চাপি কোঁতুহলে ॥
 বামে বোলন্ত লখাই মবিলো এবেসে ।
 দুয়ো ভাইক ধবি হেৰা গিলয় বাক্ষসে ॥
 কৈকৈ মাতৃৰ সাক্ষাললে মনোৰথ ।
 অকণ্টকে এবেবাজ্য ভুঞ্জোক ভবত ॥

ধিক ধিক আমাৰ বীৰত্ব সমুদাই ।
 সীতাক হৰা লোঁ আবে মৰোঁ দুয়ো ভাই ॥
 লক্ষ্মণে বোলন্তু নুহি অনুশোচ বেলা ।
 দুৰ্য্যোৰ আপদে পাইলে নুযুৰাই হেলা ।
 শীঘ্ৰ কৰি দৃঢ় মুষ্টি খড়্গ ধৰিয়োক ।
 মুণ্ড নাহি ইহাৰ বাহুক ছেদিয়োক ॥
 কবন্ধে বোলন্তু ওবা তুমি কোন দুই ।
 মহাবীৰ দুইকো জানিলোঁ হাতে চুট ॥
 হাতে ধৰি আটন্তে ফাবিল মোৰ ছাল ।
 নাহি ত্ৰিভুবনে নাহি হেন মুনিষ বিশাল ॥
 দেবাসুৰ মাজে যত বীৰক দেখিলোঁ ।
 সৰ্বাতো অধিক তোৰা দুইহাকো লেখিলোঁ ॥
 বজ্ৰসম হাতে মই আঁটিলোঁহোঁ চাপি ।
 কিনো বীৰ জীৱ গোট নগৈন তথাপি ॥
 মোৰ হন্তে বিধি কিবা মিলাইলেক আনি ।
 যাৰে নাহি গিলোঁ কথা স্বৰূপ কাহিনী ॥
 কবন্ধৰ বচনে নকম্পিলা বাম কায় ।
 দুইখন খড়্গ ধৰিলন্তু দুই ভাই ॥
 বাহুৰ মূলত তাৰ বেগে কোৰ দিল ।
 ভয়ঙ্কৰ দুই বাহু চিণ্ডিয়া পৰিল ॥

বাহু ছেদদেখি বঙ্গ ভৈলেক তাহার ।
 বাম লক্ষ্মণক জানি পাছে পুনর্বার ॥
 কহিয়ো কহিব তোৰা কিবা এতে কাম ।
 জানো ত্রিজগতে নাহি তোমাক উপাম ॥
 বদতি লক্ষ্মণ শুন্য শিষ্যচৰ কাজ ।
 আমাৰ জনক দশবথ মহাবাজ ॥
 সপত্নী মাতৃৰ বোলে বনক পঠাইল ।
 আমাৰ সন্তাপে পিতৃ প্রাণক স্তজাইল ॥
 এহেন্তে শ্ৰীৰাম মহা পিতৃত ভকত ।
 ইহান গৃহিনী সীতা হৰাইলা বনত ॥
 তাহাক খুঁজন্তে আমি ফুৰোঁ বনে বনে ।
 তই কেন হেন ঠান কহ এতি ক্ষণে ॥
 বোলন্ত কবন্ধে কিনো আনন্দ আমাৰ ।
 শাপৰ উদ্ধাৰ মোৰ বাম অবতাৰ ॥
 পূৰ্বত আছিলো মই গন্ধৰ্ব শোভন ।
 বান্ধন স্বৰূপ হুয়া গৈলো তপোবন ॥
 ঋষিসৰ ডকুৰাইলো হৈল মোত পাপ ।
 খুলশিৰা নাম ঋষি মোক দিলা শাপ ॥
 আঁসি ঋষি গণক দিলিহি মহাভয় ।
 বিকৃত বান্ধন হও বুলিলো নিশ্চয় ॥

প্ৰণামিয়া পাছে মই কৰিলোঁ কাতৰ ।
 শাপ সীমা কৰি ঋষি মোক দিয়া বৰ ॥
 যৈমানি ঈশ্বৰ বাম ৰূপ অবতৰি ।
 তোৰ বাহু হেদিবন্ত হাতে খড়্গ ধৰি ॥
 তৈমানি আপোন ৰূপ ধৰি শোভন ।
 এহি বুলি অন্তৰ্দ্ধান ভৈলা তপোধন ॥
 তেতিক্ষণে দনু নামে বান্ধসেক ভৈলোঁ ।
 চিৰকালে আৰাধিতা ব্ৰহ্মাক পূজিলোঁ ॥
 চিৰকাল পূজিবাব ব্ৰহ্মা দিলা বৰ ।
 সেহিগৰ্বে ইন্দ্রক যুজিলোঁ - কেশ্বৰ ॥
 ভয় ভৈল ইন্দ্র দেখি যুদ্ধৰ প্ৰবন্ধ ।
 বজ্ৰ হানি শৰীৰত বৈসালেক কন্ধ ॥
 এতেকেসে নাহি মোৰ শিৰ ওপৰত ।
 হৃদয়ত পশি আছে বজ্ৰৰ ঘাৰত ॥
 বাসবে খেলন্তু কবন্ধ মোৰ নাম ।
 ব্ৰহ্মাৰ বধত তভু নগৈল পৰাণ ॥
 ভূতি কৰি বুলিলোঁ গুনিয়ো দেবৰাই ।
 মুখ নাহি দিয়ো মোৰ জীৱন উপাই ॥
 হেন দেখি ইন্দ্রৰ পলাইল মন দুখ ।
 দীৰ্ঘ দুই বাহু দিলা হৃদয়ত মুখ ॥

এক প্ৰহৰৰ পন্থ পাণ্ডু বাহু মেলি ।
 পশুসৰ মাৰি চোবাই গিলোঁহু সমুলি ॥
 তোমাৰ প্ৰসাদে আবে পাণ্ডু নিজ খান ।
 বাণ্টকৰি পোৰা মোক হোঁক দিব জ্ঞান ॥
 হেন শুনি কৃপাময় শ্ৰীৰাম লক্ষ্মণে ।
 কাষ্ঠ আনি চিতা খন সাজিলা তেখনে ॥
 ভকত বৎসল প্ৰভু কীৰ্ত্তিক থাপিলা ।
 কাষ্ঠচয় দিয়া আনি প্ৰবন্ধে দহিলা ॥
 জগত ঈশ্বৰ বাম তাহাক দহিলা ।
 দিব্য কৃপ ধৰি সিটো বিমানে ছড়িলা ॥
 মহাবল্লে গাইবাক লাগিলা বাম গীত ।
 দেখি বাম লক্ষ্মণৰ বঙ্গ ভৈলা চিত ॥
 শুনা নৰনাৰী বাম দেবৰ চৰিত্ৰ ।
 আত পৰে জগতত নাহিকে পবিত্ৰ ॥
 সংসাৰ সাগৰ ঘোৰ তৰণৰ হেতু ।
 বামৰ চৰিত্ৰ ইটো জানা মহা সেতু ॥
 বামৰ সদৃশ নাই ভকত বৎসল ।
 ভজে যেই সেই পাৰে সকলে কুশল ॥
 পক্ষীৰূপ জটায়ুক মুকুতিক দিলা ।
 কবন্ধ বাক্ষস তাক আপুনি দহিলা ॥

কতো দূৰে মনোহৰ, আছে সম্পা সৰোবৰ

পাইবা ঋষ্য মুখ গিনি কাছে ।

সুগ্ৰীৱ যে হনুমন্ত, নীল জাম্ববন্ত,

পাঞ্চ বানৰ তাতে আছে ॥

সুগ্ৰীৱৰ ভাই বালী বানৰ দাকণ বনী,

সুগ্ৰীৱক পঠাইলা দেশৰ ।

ভাৰ্য্যাক লৈলেক কাড়ি, পাঞ্চ বানৰৰ সমে,

পলাই আছন্ত পৰ্বত ওপৰ ॥

তেহে সমে মিত্ৰৱতি, কৰি পাছে বঘুপতি,

বাৰ্ণক বধিয়ো বগতে ।

জানকীক তাৰিয়োক, বাৰ্ণক নিপাতোক,

শুনি তাক তবোক জগতে ॥

এহি কহি বথে ছাড়ি, জয় জয় বাম বুলি,

প্ৰণামি স্বৰ্গক সিটো গৈল ।

লক্ষ্মণ সহিতে হৰি, পাছে সেহি পশু ধৰি,

চলিলা মনত বঙ্গ ভৈল ॥

পাছে সম্পা সৰোবৰ, পাইলা যাই মনোহৰ,

বহল নিৰ্ম্মল বম্য জল ।

ৰাজ হংস চক্ৰ বাক, পক্ষা চৰে বাকে বাক,

ফুলি আছে উৎপল কমল ॥

তাৰতীৰে আছে সিদ্ধা,   বয়সত আতি বৃদ্ধা
তিৰী জাতি নামত সৌৰাৰি ।

ৰামক দেখিয়া তাই,   নাৰায়ণ হেন জানি,
প্ৰণামিলা দণ্ডবত কৰি ॥

তাইৰ পৰি চয় ভৈলা,   ৰাম সমে কথা কৈলা,
তাইৰ মহা যোগ সিদ্ধি ভৈলা ।

ভকতিৰ প্ৰসাদত,   সিদ্ধি ভৈলা মনোৰথ,
স্বৰ্গৰ বিমান আসিয়া পাইলা ॥

ৰামৰ চৰণ ধূলি,   শিৰত লৈলন্ত তুলি,
কৰিয়া বিনয় বহুমান ।

পাছে সেই বথে ছড়ি,   সৌৰাৰি বৈকুণ্ঠে গৈলা,
বিষ্ণু ৰূপ ধৰি বিগ্ৰহমান ॥

ৰাম লক্ষ্মণ দুই ভাই,   হৰিবে বহিলা চাই,
মনোহৰ সৰোবৰ সম্পা ।

চতুঃপাশে আছে বুড়ি,   বিল্ববৃক্ষ শাবা শাবী,
অশোক বকুল জাই চম্পা ॥

লবঙ্গ মালতি জুতি,   শোভন মকৰা আতি,
গুটি মালি সেৱালী ত্ৰিপুৰ ।

চন্দন নন্দন কুন্দ,   কৰবিৰ নাগেশ্বৰ,
সদ্য গন্ধ চন্দন প্ৰচূৰ ॥

সূৰ্য্যৰ কিৰণে আতি,   ছলে যেন পুষ্প পান্ডিত্য,
 স্থল পদ্ম প্ৰকাশে অশেষ ।

বনৰ দেখিয়া শ্ৰী,   তোষ ভৈলা বাম হৰি,
 চাহি চাহি ফুবন্ত নিশেষ ॥

মধুপিৰা পক্ষী বাবে,   আতি স্থললিত ভাবে,
 ভ্ৰমৰে গুঞ্জৰে ফুৰি ফুৰি ।

ৰামে বোলন্ত লখাই,   আৰ সম বননাই,
 দেখ প্ৰাণ ভাই চক্ষু ভৰি ॥

মলয়া সমীৰ বহে,   দেখি মোৰ তনু দহে,
 মদনে হানিল পাক বাণ ।

সঙ্গে নাই প্ৰাণেশ্বৰী,   জীউ আবে কেন কৰি,
 কাম বাণে ছুটে মোৰ প্ৰাণ ॥

লক্ষ্মণে বোলন্ত দদা,   মনথিৰ কৰিয়োক,
 আপুনি ঈশ্বৰ তুমি হৰি ।

কবন্ধে বুলিলা যত,   সবে ভৈলা উপগত,
 ছড়িয়োক ঋষ্যমুখ গিৰি ॥

লক্ষ্মণৰ বাক্য ধৰি,   ৰামে মন থিৰ কৰি,
 ছড়িলেক ঋষ্যমুখ গিৰি ।

দেখিলন্ত নিৰ মল,   নানা বিধ ফুল ফল,
 পৰ্বতৰ ওপৰত ছড়ি ॥

দুলড়ি ।

গিৰিব নিকট, দেখিলা প্রকট,

পন্থ আছে ওপৰক ।

সেহি পন্থ ধৰি, চলন্ত মুৰাৰি,

নিৰাখি গিৰি শৃঙ্গক ॥

নানা পশু পক্ষা, থানে থানে দেখি,

নানা বিধতক লতা ।

পাঞ্চ বানৰক, দেখিবে লাগিয়া,

চলন্ত জগত পিতা ॥

পাঞ্চবানৰৰ, ভাগ্য আসি ভৈলা,

প্ৰবেশিলা প্ৰভুতথা ।

আবে এহিমানৈ, সমাপতি ভৈলা,

অৰণ্য কাণ্ডৰ কথা ॥

কামৰূপে সাৰ, হাজো নামে যাব,

অতি সন্ত পুণ্য দেশ ।

গিৰিব নিকটে, আছন্ত প্ৰকটে,

হয়গ্ৰীৱ ঋষি বশ ।

